

SMERNICE

SMERNICA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY (EÚ) 2019/944

z 5. júna 2019

o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou a o zmene smernice 2012/27/EÚ

(prepracované znenie)

(Text s významom pre EHP)

EURÓPSKY PARLAMENT A RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 194 ods. 2,

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

po postúpení návrhu legislatívneho aktu národným parlamentom,

so zreteľom na stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru ⁽¹⁾,

so zreteľom na stanovisko Výboru regiónov ⁽²⁾,

konajúc v súlade s riadnym legislatívnym postupom ⁽³⁾,

keďže:

- (1) V smernici Európskeho parlamentu a Rady 2009/72/ES ⁽⁴⁾ je potrebné vykonať viacero zmien. Z dôvodu prehľadnosti by sa mala uvedená smernica prepracovať.
- (2) Cieľom vnútorného trhu s elektrinou, ktorý sa postupne zavádza v celej Únii od roku 1999, je organizáciou konkurenčných cezhraničných trhov s elektrinou ponúknuť všetkým koncovým odberateľom Únie, či ide o občanov alebo podniky, skutočný výber, nové obchodné príležitosti, konkurenčné ceny, efektívne investičné signály a vyšší štandard služieb a prispieť k bezpečnosti dodávok a trvalej udržateľnosti.
- (3) Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/54/ES ⁽⁵⁾ a smernica 2009/72/ES významne prispeli k vytvoreniu vnútorného trhu s elektrinou. Energetický systém Únie však prechádza hlbokou zmenou. Spoločný cieľ dekarbonizovať energetický systém prináša účastníkom trhu nové príležitosti a výzvy. Zároveň technologický vývoj umožňuje nové formy účasti spotrebiteľov a cezhraničnej spolupráce. Trhové pravidlá Únie treba prispôsobiť novým trhovým okolnostiam.
- (4) Oznámenie Komisie z 25. februára 2015 s názvom Rámcová stratégia odolnej energetickej únie s výhľadovou politikou v oblasti zmeny klímy ponúka víziu energetickej únie, v ktorej srdci je občan a v ktorej občania preberajú zodpovednosť za transformáciu energetického systému, vďaka novým technológiám platia menej za energiu a aktívne sa zúčastňujú na trhu, a ktorá chráni zraniteľných spotrebiteľov.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 288, 31.8.2017, s. 91.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 342, 12.10.2017, s. 79.

⁽³⁾ Pozícia Európskeho parlamentu z 26. marca 2019 (zatiaľ neuvyverejnená v úradnom vestníku) a rozhodnutie Rady z 22. mája 2019.

⁽⁴⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/72/ES z 13. júla 2009 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou, ktorou sa zrušuje smernica 2003/54/ES (Ú. v. EÚ L 211, 14.8.2009, s. 55).

⁽⁵⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/54/ES z 26. júna 2003 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrickou energiou a o zrušení smernice 96/92/ES (Ú. v. ES L 176, 15.7.2003, s. 37), zrušená a nahradená s účinnosťou od 2. marca 2011 smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2009/72/ES z 13. júla 2009 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou, ktorou sa zrušuje smernica 2003/54/ES (Ú. v. EÚ L 211, 14.8.2009, s. 55).

- (5) Oznámenie Komisie z 15. júla 2015 s názvom Vytváranie nového prístupu s dôrazom na spotrebiteľov energie predstavilo víziu Komisie o maloobchodnom trhu, ktorý lepšie plní potreby spotrebiteľov energie, a to aj lepším prepojením veľkoobchodných a maloobchodných trhov. Využitím nových technológií by nové a inovačné spoločnosti poskytujúce energetické služby mali všetkým spotrebiteľom umožniť plnú účasť na energetickej transformácii prostredníctvom riadenia vlastnej spotreby s cieľom vytvoriť energeticky efektívne riešenia, ktoré im ušetrí peniaze a prispievajú k celkovému zníženiu spotreby energie.
- (6) Oznámenie Komisie z 15. júla 2015 s názvom Otvorenie verejnej konzultácie o novej koncepcii trhu s energiou poukázalo na to, že odklon od výroby vo veľkých centrálnych výrobných zariadeniach smerom k decentralizovanej výrobe elektriny z obnoviteľných zdrojov a smerom k dekarbonizovaným trhom si vyžaduje prispôbenie súčasných pravidiel obchodovania s elektrinou a zmeny existujúcich trhových rolí. V oznámení sa zdôraznila potreba organizovať trhy s elektrinou flexibilnejšie a plne integrovať všetkých trhových aktérov vrátane výrobcov energie z obnoviteľných zdrojov, poskytovateľov nových energetických služieb, uskladňovania energie a flexibilnej spotreby. Rovnako dôležité je, aby Únia okamžite investovala do prepojenosti na úrovni Únie s cieľom zabezpečiť transfer elektriny prostredníctvom vysokonapäťových elektrických prenosových sústav.
- (7) S cieľom vytvoriť vnútorný trh s elektrinou by členské štáty mali posilňovať integráciu svojich vnútroštátnych trhov a spoluprácu medzi prevádzkovateľmi sústav na úrovni Únie a regiónov, a zahŕňať pretrvávajúce izolované sústavy, ktoré vytvárajú energetické ostrovy, ktoré v Únii pretrvávajú.
- (8) Okrem riešenia nových výziev je cieľom tejto smernice aj odstránenie pretrvávajúcich prekážok dobudovania vnútorného trhu s elektrinou. Vylepšený regulačný rámec musí prispievať k prekonaniu súčasných problémov fragmentovaných národných trhov, ktoré sa stále často vyznačujú vysokou mierou regulačných zásahov. Takéto zásahy bránia dodávke elektriny za rovnakých podmienok a spôsobujú zvýšené náklady v porovnaní s riešeniami založenými na cezhraničnej spolupráci a trhových zásadách.
- (9) Únii by sa najefektívnejšie podarilo splniť ciele v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov vytvorením trhového rámca, ktorý bude odmeňovať flexibilitu a inováciu. Kľúčovým faktorom umožňujúcim využívanie energie z obnoviteľných zdrojov je dobre fungujúci trh s elektrinou.
- (10) Pri dosahovaní flexibility potrebnej na prispôbenie elektrizačnej sústavy variabilnej a distribuovanej výrobe elektriny z obnoviteľných zdrojov má zásadnú úlohu spotrebiteľ. Technologický pokrok v riadení siete a vo výrobe elektriny z obnoviteľných zdrojov prináša spotrebiteľom mnohé príležitosti. Zdravá hospodárska súťaž na maloobchodných trhoch je kľúčom k zaisteniu trhového zavádzania nových inovačných služieb, ktoré riešia meniace sa potreby a možnosti spotrebiteľov a zároveň zvyšujú flexibilitu sústavy. Nedostatok informácií o spotrebe energie v reálnom alebo takmer v reálnom čase bráni spotrebiteľom stať sa aktívnymi účastníkmi trhu s energiami a aktívnymi účastníkmi energetickej transformácie. Tým, že sa spotrebiteľom umožní väčšia účasť na trhu s energiami a poskytnú sa im na tento účel nástroje, vrátane nových foriem účasti, občania v Únii by mali pocítiť výhody vnútorného trhu s elektrinou a zároveň by sa mali dosiahnuť ciele Únie v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov.
- (11) Slobody, ako sú voľný pohyb tovaru, sloboda usadiť sa a sloboda poskytovať služby, ktoré občanom Európskej únie zaručuje Zmluva o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ“), sú dosiahnuteľné len na úplne otvorenom trhu, ktorý umožňuje všetkým spotrebiteľom slobodný výber dodávateľov a všetkým dodávateľom slobodu zásobovať odberateľov.
- (12) Posilňovanie spravodlivej hospodárskej súťaže a ľahkého prístupu rozličných dodávateľov na trh je pre členské štáty mimoriadne dôležité, aby tým umožnili spotrebiteľom plne využiť príležitosti liberalizovaného vnútorného trhu s elektrinou. Je však možné, že zlyhávajúce trhy pretrvávajú v súvislosti s okrajovými malými elektrizačnými sústavami a sústavami, ktoré nie sú spojené s ostatnými členskými štátmi, kde ceny elektriny neposkytujú správny signál pre stimuláciu investícií, a preto si vyžaduje špecifické riešenia na zabezpečenie primeranej úrovne bezpečnosti dodávok.
- (13) Členské štáty a regulačné orgány by s cieľom posilnenia hospodárskej súťaže a zabezpečenia dodávky elektriny za čo najlepšie ceny mali uľahčovať cezhraničný prístup nových dodávateľov elektriny z rôznych energetických zdrojov, ako aj nových výrobcov a poskytovateľov energetických úložísk a riadenia odberu.

- (14) Členské štáty by mali zabezpečiť, aby v rámci vnútorného trhu s elektrinou neexistovali nadmerné prekážky pre vstup na trh, jeho fungovanie a opustenie. Zároveň by malo byť jasné, že uvedenou povinnosťou nie sú dotknuté právomoci, ktoré si členské štáty zachovávajú vo vzťahu k tretím krajinám. Uvedené objasnenie by sa nemalo vykladať tak, že umožňuje členskému štátu vykonávať výlučnú právomoc Únie. Malo by sa tiež objasniť, že účastníci trhu z tretích krajín, ktorí pôsobia na vnútornom trhu, majú dodržiavať príslušné právo Únie a vnútroštátne právo rovnako ako všetci ostatní účastníci trhu.
- (15) Trhové pravidlá umožňujú vstup výrobcov a dodávateľov na trh a jeho opustenie na základe ich vlastného posúdenia hospodárskej a finančnej životaschopnosti prevádzky. Uvedená zásada nie je v rozpore s možnosťou, aby členské štáty vo všeobecnom hospodárskom záujme ukladali podnikom pôsobiacim v sektore elektrickej energie povinnosti služby vo verejnom záujme v súlade so zmluvami, a to najmä s článkom 106 ZFEÚ, a s touto smernicou a nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/943 ⁽⁶⁾.
- (16) Európska rada z 23. a 24. októbra 2014 vo svojich záveroch uviedla, že Komisia s podporou členských štátov má prijať naliehavé opatrenia na zaistenie dosiahnutia minimálneho cieľa na úrovni 10 % súčasných elektri-začných prepojení, a to urýchlene a najneskôr do roku 2020, aspoň v prípade členských štátov, ktoré ešte nedosiahli minimálnu úroveň začlenenia do vnútorného trhu s energiami, čo sú pobaltské štáty, Portugalsko a Španielsko, a v prípade členských štátov, ktoré predstavujú ich hlavné prístupové miesto k vnútornému trhu s energiami. Ďalej uviedla, že Komisia má Európsku radu pravidelne informovať s cieľom dosiahnuť úroveň 15 % do roku 2030.
- (17) Dostatočné fyzické prepojenie so susednými krajinami je dôležité pre to, aby mohli členské štáty a susedné krajiny využívať pozitívne účinky vnútorného trhu, ako sa zdôrazňuje v oznámení Komisie z 23. novembra 2017 s názvom Oznámenie o posilňovaní európskych energetických sietí a ako sa odráža v integrovaných národných plánoch v oblasti energetiky a klímy podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1999 ⁽⁷⁾.
- (18) Trhy s elektrinou sa líšia od iných trhov, napríklad trhov so zemným plynom, pretože zahŕňajú obchodovanie s produktom ktorý v súčasnosti nie je možné ľahko skladovať a ktorý sa vyrába v širokej škále výrobných zariadení vrátane distribuovanej výroby. To sa odrazilo v rôznych prístupoch k regulácii spojovacích vedení v elektroenergetike a plynárenstve. Integrácia trhov s elektrinou si vyžaduje vysoký stupeň spolupráce medzi prevádzkovateľmi sústav, účastníkmi trhu a regulačnými orgánmi, najmä v prípadoch, keď sa s elektrinou obchoduje prostredníctvom prepojenia trhov.
- (19) Ďalším z hlavných cieľov tejto smernice by malo byť zabezpečenie spoločných pravidiel pre skutočne vnútorný trh a široká ponuka elektriny dostupná každému. Na tento účel by nedeformované trhové ceny poskytli stimuly pre cezhraničné prepojenia a investície do nových spôsobov výroby elektriny, ktoré by z dlhodobého hľadiska viedli ku konvergencii cien.
- (20) Trhové ceny by mali poskytovať vhodné stimuly na rozvoj sústavy a investície do nových spôsobov výroby elektriny.
- (21) Na vnútornom trhu s elektrinou existujú rozdielne druhy organizácie trhu. Opatrenia, ktoré by mohli členské štáty prijať na zabezpečenie rovnakých podmienok hospodárskej súťaže, by mali vychádzať z nadradených požiadaviek všeobecného záujmu. Otázka súladu uvedených opatrení so ZFEÚ a iným právom Únie by sa mala konzultovať s Komisiou.
- (22) V záujme dosahovania cieľov všeobecného hospodárskeho záujmu by sa členským štátom mala ponechať veľká miera voľnosti v ukladaní povinností služby vo verejnom záujme elektroenergetickým podnikom. Členské štáty by mali zabezpečiť, aby odberatelia elektriny v domácnosti, a pokiaľ to členské štáty považujú za vhodné, aj malé podniky, mali právo byť zásobovaní elektrinou stanovenej kvality za jasne porovnateľné, transparentné

⁽⁶⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/943 z 5. júna 2019 o vnútornom trhu s elektrinou (pozri stranu 54 tohto úradného vestníka).

⁽⁷⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1999 z 11. decembra 2018 o riadení energetickej únie a opatrení v oblasti klímy, ktorým sa menia nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 663/2009 a (ES) č. 715/2009, smernice Európskeho parlamentu a Rady 94/22/ES, 98/70/ES, 2009/31/ES, 2009/73/ES, 2010/31/EÚ, 2012/27/EÚ a 2013/30/EÚ, smernice Rady 2009/119/ES a (EÚ) 2015/652 a ktorým sa zrušuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 525/2013 (Ú. v. EÚ L 328, 21.12.2018, s. 1).

a konkurencieschopné ceny. Povinnosti služby vo verejnom záujme v podobe stanovovania cien dodávok elektriny sú však v zásade rušivým opatrením, ktoré často vedie k hromadeniu tarifných deficitov, obmedzovaniu voľby spotrebiteľa, slabšej stimulácii úspor energie a investícií do energetickej efektívnosti, nižšej úrovni služieb, nižšej miere zapojenia a spokojnosti spotrebiteľov, a obmedzovaniu hospodárskej súťaže ako aj menšiemu počtu inovačných produktov a služieb na trhu. Členské štáty by preto mali na zaistenie cenovej dostupnosti dodávok elektriny pre svojich občanov uplatňovať iné politické nástroje, a to najmä ciele opatrenia sociálnej politiky. Verejné zásahy v oblasti stanovovania cien dodávok elektriny by sa mali uplatňovať len ako povinnosti služby vo verejnom záujme a za predpokladu splnenia osobitných podmienok uvedených v tejto smernici. Plne liberalizovaný funkčný maloobchodný trh s elektrinou bude stimulovať cenovú i necenovú súťaž jestvujúcich dodávateľov, ako aj vstup nových subjektov na trh, čím sa pre spotrebiteľov zlepšia možnosti výberu a zvýši ich spokojnosť.

- (23) Povinnosti služby vo verejnom záujme vo forme stanovovania cien dodávok elektriny by sa mali využívať za jasne vymedzených podmienok a s jasne vymedzeným okruhom tých, ktorí budú mať z toho prospech, a bez toho, aby sa obišla zásada otvorených trhov, a mali by mať obmedzené trvanie. Takéto situácie by mohli nastať, napríklad keď dodávky by boli vážne obmedzené, spôsobujúce výrazne vyššie ceny elektriny ako obvykle alebo v prípade zlyhania trhu, keď sa zásahy regulačných orgánov a orgánov na ochranu hospodárskej súťaže ukážu ako neúčinné. Malo by to neprimeraný vplyv na domácnosti, a najmä na zraniteľných odberateľov, ktorí v porovnaní so spotrebiteľmi s vysokým príjmom vydávajú vyšší podiel svojho disponibilného príjmu na energiu. S cieľom zmierniť rušivý vplyv povinností služby vo verejnom záujme na stanovovanie cien za dodávky elektriny by členské štáty uplatňujúce takéto zásahy mali zaviesť dodatočné opatrenia vrátane opatrení, ktorými by sa zabránilo narušeniu cenotvorby na veľkoobchodnom trhu. Členské štáty by mali zabezpečiť, aby všetci príjemcovia, na ktorých sa vzťahujú regulované ceny, mohli plne využívať ponuky konkurenčného trhu, ak sa tak rozhodnú. Na uvedený účel musia byť uvedení príjemcovia vybavení inteligentnými meracími systémami a mať prístup k zmluvám s dynamickou cenou elektriny. Navyše, mali by byť priamo a pravidelne informovaní o ponukách a úsporách dostupných na konkurenčnom trhu, najmä v súvislosti so zmluvami s dynamickou cenou elektriny, a malo by sa im poskytovať poradenstvo, aby reagovali na trhové ponuky a využívali ich.
- (24) Nárok na získanie inteligentného meracieho zariadenia bez dodatočných nákladov, ktorý majú tí, na ktorých sa vzťahujú regulované ceny, by nemal členským štátom zabrániť upraviť funkcie inteligentných meracích systémov, ak infraštruktúra inteligentného merania neexistuje z dôvodu, že výsledok posúdenia nákladov a prínosov zavedenia inteligentných meracích systémov bol negatívny.
- (25) Verejné zásahy do stanovovania cien dodávok elektriny by nemali viesť k priamym krížovým dotáciám medzi rôznymi kategóriami odberateľov. Podľa tejto zásady nesmú systémy cien výslovne spôsobovať, aby určité kategórie odberateľov znášali náklady súvisiace s cenovými zásahmi ovplyvňujúcimi iné kategórie odberateľov. Napríklad, systém cien, v ktorom náklady nediskriminačným spôsobom znášajú dodávatelia alebo iní prevádzkovatelia, by sa nemal považovať za priamu krížovú dotáciu.
- (26) S cieľom zabezpečiť udržiavanie vysokého štandardu služby vo verejnom záujme v Únii by sa mali všetky opatrenia prijaté členskými štátmi na dosiahnutie cieľov tejto smernice pravidelne oznamovať Komisii. Komisia by mala pravidelne uverejňovať správy, v ktorých sa budú analyzovať opatrenia prijaté na vnútroštátnej úrovni s cieľom dosiahnuť ciele služby vo verejnom záujme a v ktorých sa bude porovnávať ich efektívnosť, aby mohla vydať odporúčania týkajúce sa opatrení, ktoré by sa mali prijať na vnútroštátnej úrovni s cieľom dosiahnuť vysoký štandard služby vo verejnom záujme.
- (27) Členské štáty by mali mať možnosť určiť dodávateľa poslednej inštancie. Týmto dodávateľom by mohlo byť obchodné oddelenie vertikálne integrovaného podniku, ktorý je aj distribútorom, za podmienky, že spĺňa požiadavky tejto smernice na oddelenie.
- (28) Opatrenia na účely dosiahnutia cieľov sociálnej a hospodárskej súdržnosti vykonané členskými štátmi by mohli zahŕňať najmä zabezpečenie primeraných hospodárskych stimulov, podľa potreby prostredníctvom všetkých existujúcich vnútroštátnych nástrojov a nástrojov Únie. Medzi takéto nástroje môžu patriť aj mechanizmy zodpovednosti na zaručenie nevyhnutných investícií.
- (29) Pokiaľ opatrenia prijaté členskými štátmi na splnenie povinností služby vo verejnom záujme predstavujú štátnu pomoc podľa článku 107 ods. 1 ZFEÚ, podľa článku 108 ods. 3 ZFEÚ sú členské štáty povinné oznamovať ich Komisii.

- (30) Medziodvetvové právo tvorí pevný základ ochrany spotrebiteľa v rámci širokej škály energetických služieb, ktoré existujú a pravdepodobne sa budú rozvíjať. Aj napriek tomu by sa však mali jasne stanoviť určité základné zmluvné práva odberateľov.
- (31) Spotrebiteľia by mali mať jednoduché a jednoznačné informácie o svojich právach v oblasti sektora elektrickej energie. Komisia po porade s príslušnými zainteresovanými stranami vrátane členských štátov, regulačných orgánov, spotrebiteľských organizácií a elektroenergetických podnikov vypracovala zoznam pre spotrebiteľov energie, ktorý poskytuje spotrebiteľom praktické informácie o ich právach. Tento zoznam by sa mal pravidelne aktualizovať, poskytnúť všetkým spotrebiteľom a mal by byť verejne prístupný.
- (32) Existuje viacero faktorov, ktoré znemožňujú spotrebiteľom pristupovať k rôznym zdrojom trhových informácií, ktoré majú k dispozícii, rozumieť im a reagovať na ne. To znamená, že by sa mala zlepšiť porovnateľnosť ponúk a prekážky zmeny dodávateľa by sa mali minimalizovať v najväčšej praktickej miere, ktorá neprímerane neobmedzí spotrebiteľove možnosti voľby.
- (33) Menším odberateľom sa pri zmene dodávateľa energie stále účtuje množstvo rôznych priamych či nepriamych poplatkov. Takéto poplatky sťažujú identifikáciu najvýhodnejšieho produktu či služby a znižujú bezprostrednú finančnú výhodnosť takejto zmeny. Hoci odstránenie takýchto poplatkov by mohlo spotrebiteľom obmedziť možnosti voľby, keďže sa eliminujú produkty založené na odmeňovaní verných odberateľov, ďalšie obmedzenie ich uplatňovania by malo spotrebiteľom prospieť a posilniť ich aktívnu účasť, ako aj súťaž na trhu.
- (34) Kratší čas potrebný na zmenu dodávateľa s pravdepodobnosťou môže podnietiť spotrebiteľov, aby hľadali lepšie zmluvné podmienky a zmenili dodávateľa. S intenzívnejším využívaním informačných technológií, technický proces zmeny dodávateľa pozostávajúci z registrácie nového dodávateľa v meracom bode u prevádzkovateľa by do roku 2026 malo byť možné uzavrieť obvykle v priebehu 24 hodín v ktorýkoľvek pracovný deň. Bez ohľadu na ďalšie kroky procesu zmeny dodávateľa, ktoré treba vykonať pred tým, ako sa začne technický proces zmeny, zabezpečením toho, aby bolo do uvedeného dátumu možné vykonať technický proces v priebehu 24 hodín, by sa minimalizovala doba potrebná na zmenu dodávateľa, čím by sa prispelo k zvýšeniu angažovanosti spotrebiteľa a zlepšeniu konkurencie na maloobchodnom trhu. Celé trvanie procesu zmeny dodávateľa by v každom prípade nemalo presiahnuť tri týždne od dátumu oznámenia odberateľa.
- (35) Nezávislé nástroje na porovnanie vrátane webových stránok sú pre menších odberateľov účinným nástrojom vyhodnocovania jednotlivých energetických ponúk dostupných na trhu. Takéto nástroje znižujú náklady na vyhľadávanie, keďže odberatelia už nemusia zhromažďovať informácie od jednotlivých dodávateľov a poskytovateľov služieb. Takéto nástroje môžu priniesť správnu rovnováhu medzi potrebou, aby boli informácie jasné a stručné, ale zároveň úplné a komplexné. Mali by sa usilovať o zahrnutie čo najširšieho spektra dostupných ponúk a čo najúplnejšie pokrytie trhu, aby mal odberateľ reprezentatívny prehľad. Je kľúčové, aby mali menší odberatelia prístup k aspoň jednému nástroju na porovnanie a aby boli informácie poskytované takýmito nástrojmi dôveryhodné, nestranné a transparentné. Na uvedený účel by členské štáty mohli zabezpečiť nástroj na porovnanie prevádzkovaný vnútroštátnym orgánom alebo súkromnou spoločnosťou.
- (36) Dostupnosť efektívnych, nezávislých mechanizmov mimosúdneho urovnania sporov pre všetkých spotrebiteľov, napríklad energetický ombudsman, spotrebiteľský orgán alebo regulačný orgán, zaručuje lepšiu ochranu spotrebiteľa. Členské štáty by mali zaviesť rýchle a efektívne postupy na vybavovanie sťažností.
- (37) Všetci spotrebiteľia by mali mať možnosť priamo sa zúčastňovať na trhu, najmä úpravou svojej spotreby v závislosti od trhových signálov, a následne ťažiť z nižších cien elektriny alebo iných stimulačných platieb. Prínosy takejto aktívnej účasti sa pravdepodobne prehľbia časom, keď sa zvýši informovanosť inak pasívnych spotrebiteľov o ich možnostiach ako aktívnych odberateľov a keď sa stanú informácie o možnostiach aktívnej účasti dostupnejšie a známejšie. Spotrebiteľia by mali mať možnosť zúčastňovať sa na všetkých formách riadenia odberu. Preto by mali mať možnosť čerpať výhody z plného zavedenia inteligentných meracích systémov, a ak sa takéto zavedenie posúdi negatívne, rozhodnúť sa pre inteligentný merací systém, ako aj zmluvu o dodávke elektriny s dynamickou cenou. To by im malo umožniť prispôbienie ich spotreby v závislosti od cenových signálov v reálnom čase, ktoré odrážajú hodnotu elektriny a náklady na ňu alebo prenos v rôznych časových obdobiach, pričom členské štáty by mali zabezpečiť primerané vystavenie spotrebiteľov riziku veľkoobchodných

cien. Spotrebiteľia by mali byť informovaní o výhodách a potenciálnych cenových rizikách pri zmluvách o dodávke elektriny s dynamickou cenou. Členské štáty by zároveň mali zabezpečiť, aby spotrebiteľia, ktorí sa rozhodnú aktívne nezúčastňovať na trhu, neboli penalizovaní. Namiesto toho, ich schopnosť urobiť informované rozhodnutia o dostupných možnostiach by mala byť posilnená spôsobom, ktorý je najvhodnejší vzhľadom na domáce trhové podmienky.

- (38) S cieľom maximalizovať výhody a účinnosť dynamickej ceny za elektrinu by členské štáty mali posúdiť potenciál dynamizácie fixných zložiek na faktúrach za elektrinu alebo zníženia ich podielu a ak takýto potenciál existuje, mali by prijať vhodné opatrenia.
- (39) Všetky skupiny odberateľov (priemyselní, komerční a domácnosti) by mali mať prístup k trhom s elektrinou a možnosť obchodovať so svojou flexibilitou a vlastnou vyrobenou elektrinou. Odberateľom by sa malo umožniť plné využitie výhod agregácie výroby a dodávky vo väčších regiónoch, ako aj cezhraničnej hospodárskej súťaže. Významnú úlohu sprostredkovateľov medzi skupinami odberateľov a trhom pravdepodobne zohrajú účastníci trhu zapojení do agregácie. Členské štáty by mali mať možnosť vybrať si vhodný model implementácie a prístup k riadeniu v záujme nezávislej agregácie, pričom musia dodržiavať všeobecné zásady stanovené v tejto smernici. Takýto model alebo prístup by mohol zahŕňať možnosť vybrať si trhové alebo regulačné zásady, ktoré poskytujú riešenia na dosiahnutie súladu s touto smernicou, ako sú modely vyrovnávania odchýlky alebo zavedenie úprav profilu spotreby. Vybraný model by mal obsahovať transparentné a spravodlivé pravidlá, aby sa umožnilo nezávislým agregátorom plniť si svoje úlohy ako sprostredkovateľov a aby sa zabezpečilo, že koncový odberateľ bude mať z ich činností primerané výhody. Na všetkých trhoch s elektrinou vrátane podporných služieb a kapacitných trhov by sa mali vymedziť produkty, aby sa podporila účasť subjektov s riadením odberu.
- (40) V oznámení Komisie z 20. júla 2016 s názvom Európska stratégia pre nízkoemisnú mobilitu sa zdôrazňuje potreba dekarbonizácie odvetvia dopravy a zníženia jeho emisií, najmä v mestských oblastiach, a poukazuje sa na potenciálny význam roly elektromobility pri naplňaní uvedených cieľov. Zavádzanie elektromobility je zároveň významným prvkom energetickej transformácie. Trhové pravidlá stanovené v tejto smernici by preto mali prispievať k vytvoreniu priaznivých podmienok pre všetky druhy elektrických vozidiel. Mali by najmä zabezpečiť účinné zavádzanie verejne dostupných i súkromných nabíjajúcich staníc pre elektrické vozidlá a zaistiť efektívnu integráciu nabíjania vozidiel do sústavy.
- (41) Riadenie odberu je kľúčové k umožneniu inteligentného nabíjania elektrických vozidiel, a tým aj k umožneniu ich efektívnej integrácie do elektrizačnej siete, čo má rozhodujúci význam pre proces dekarbonizácie dopravy.
- (42) Spotrebiteľia by mali mať možnosť spotrebúvať, uskladňovať a predávať na trhu vlastnú vyrobenú elektrinu a zúčastňovať sa na všetkých trhoch s elektrinou poskytovaním flexibility systému, napríklad prostredníctvom uskladňovania energie akým je uskladňovanie s použitím elektrických vozidiel, prostredníctvom riadenia odberu alebo prostredníctvom systémov energetickej efektívnosti. V budúcnosti uvedené činnosti podporí nový technologický vývoj. Existujú však právne a obchodné bariéry, ako napríklad neprimerané poplatky za interne spotrebovanú elektrinu, povinnosť odovzdávať vlastnú vyrobenú elektrinu do energetického systému a administratívne prekážky, ako napríklad povinnosť spotrebiteľov, ktorí vyrábajú vlastnú elektrinu a predávajú ju do systému, spĺňať požiadavky na dodávateľov atď. Takéto prekážky, ktoré bránia spotrebiteľom vo vlastnej výrobe elektriny a v spotrebe, uskladnení či trhovom predaji vlastnej vyrobenej elektriny by sa mali odstrániť, pričom by sa malo zabezpečiť, aby takíto spotrebiteľia primerane prispievali na systémové náklady. Členské štáty by mali mať možnosť, aby vo svojom vnútroštátnom práve mali rôzne ustanovenia, ktorými sa spravuje oblasť daní a poplatkov pre individuálnych a spoločne konajúcich odberateľov, ako aj pre domácnosti a iných koncových odberateľov.
- (43) Vďaka technológiám distribuovanej energie a posilneniu postavenia spotrebiteľov sa energetické spoločenské stalo účinným a úsporným modelom naplňania potrieb a očakávaní občanov z hľadiska energetických zdrojov, služieb a účasti na miestnej úrovni. Energetické spoločenské ponúka všetkým spotrebiteľom inkluzívnu možnosť získať priamy podiel na výrobe, spotrebe či spoločnom využívaní energie. Namiesto tvorby zisku, ako je to pri tradičných energetických podnikoch, sa iniciatívy energetického spoločenského zameriavajú v prvom rade na poskytovanie cenovo dostupnej energie určitého druhu (napríklad energie z obnoviteľných zdrojov) svojím členom alebo spoločníkom. Priamym vzťahom so spotrebiteľmi iniciatívy energetického spoločenského preukazujú

svoj potenciál podpory integrovaného zavádzania nových technológií a vzorov spotrebiteľského správania vrátane inteligentných distribučných sietí a riadenia odberu. Energetické spoločenstvo môže zvýšiť aj energetickú efektívnosť na úrovni domácností a pomôcť v boji proti energetickej chudobe obmedzením spotreby a znižovaním taríf za dodávky elektriny. Energetické spoločenstvo tiež umožňuje účasť na trhoch s elektrinou určitým skupinám odberateľov elektriny v domácnosti, ktorí by to inak neboli schopní robiť. Tam, kde sa takéto iniciatívy úspešne zaviedli, priniesli danému spoločenstvu okrem zrejmych prínosov z poskytovania energetických služieb aj hospodárske, sociálne i environmentálne prínosy. Cieľom tejto smernice je uznať určité kategórie občianskych iniciatív v oblasti energetiky na úrovni Únie za „občianske energetické spoločenstvá“, aby sa im poskytol podporný rámec, spravodlivé zaobchádzanie, rovnaké podmienky a dobre vymedzený súbor práv a povinností. Odberatelia elektriny v domácnosti by mali mať možnosť dobrovoľnej účasti na iniciatívach energetického spoločenstva, ako aj možnosť ich opustiť bez toho, aby stratili prístup k sieti prevádzkovej iniciatívou energetického spoločenstva či svoje spotrebiteľské práva. Prístup k sieti občianskeho energetického spoločenstva by sa mal poskytovať za spravodlivých podmienok a so zreteľom na náklady.

- (44) Účasť v občianskych energetických spoločenstvách by mala byť otvorená pre všetky kategórie subjektov. Rozhodovacie právomoci v občianskom energetickom spoločenstve by sa však mali obmedziť na tých členov alebo spoločníkov, ktorí nevykonávajú komerčné aktivity veľkého rozsahu a pre ktorých sektor energetiky nepredstavuje hlavnú oblasť hospodárskej činnosti. Občianske energetické spoločenstvá sa považujú za kategóriu spolupráce občanov alebo miestnych aktérov, ktorá by mala byť uznaná a chránená právom Únie. Ustanovenia o občianskych energetických spoločenstvách nebránia existencii iných občianskych iniciatív, ako napríklad iniciatív, ktoré vyplývajú zo súkromnoprávných zmlúv. Členské štáty by preto mali mať možnosť stanoviť, že občianske energetické spoločenstvá môžu mať akýkoľvek druh právnej formy, napríklad združenie, družstvo, partnerstvo, nezisková organizácia alebo malý alebo stredný podnik, pokiaľ môže takýto subjekt vykonávať práva a povinnosti vo svojom vlastnom mene.
- (45) Ustanovenia tejto smernice o občianskych energetických spoločenstvách obsahujú práva a povinnosti, ktoré možno vyvodiť z iných, už existujúcich práv a povinností, ako sú zmluvná sloboda, právo na zmenu dodávateľov, úlohy prevádzkovateľa distribučnej sústavy, pravidlá o sieťových poplatkoch a povinnosti zabezpečovať rovnováhu.
- (46) Občianske energetické spoločenstvá predstavujú nový typ subjektu vzhľadom na štruktúru ich členstva, požiadaviek na správu a účel. Mali by mať možnosť pôsobiť na trhu za rovnakých podmienok bez narušania hospodárskej súťaže a rovnaké práva a povinnosti uplatniteľné na ostatné elektroenergetické podniky by sa mali vzťahovať na občianske energetické spoločenstvá nediskriminačným a primeraným spôsobom. Uvedené práva a povinnosti by sa mali uplatňovať v súlade s vykonávanými úlohami, ako je napríklad úloha koncových odberateľov, výrobcov, dodávateľov alebo prevádzkovateľov distribučných sústav. Občianske energetické spoločenstvá by nemali čeliť regulačným obmedzeniam, keď využívajú existujúce alebo budúce informačné a komunikačné technológie na účely spoločného využívania elektriny z výrobných kapacít občianskeho energetického spoločenstva ich členmi alebo spoločníkmi, a to na základe trhových zásad, napríklad kompenzáciou energetickej zložky členov alebo spoločníkmi využitím výroby, ktorá je dispozícií v rámci spoločenstva, a to aj cez verejnú sústavu, za predpokladu, že obidva meracie body patria spoločenstvu. Spoločné využívanie elektriny umožňuje členom alebo spoločníkom zásobovanie elektrinou z výrobných zariadení v spoločenstve bez toho, aby boli v priamej fyzickej blízkosti výrobného zariadenia a bez toho, aby boli za spoločným meracím bodom. Spoločné využívanie elektriny by nemalo mať vplyv na výber sieťových poplatkov, taríf a odvodov vzťahujúcich sa na toky elektriny. Spoločné využívanie by sa malo zjednodušiť v súlade s povinnosťami a správnymi lehotami na zabezpečovanie rovnováhy, meranie a vyúčtovanie. Ustanoveniami tejto smernice o občianskych energetických spoločenstvách nie je dotknutá právomoc členských štátov vypracúvať a realizovať politiky v sektore energetiky týkajúce sa sieťových poplatkov a taríf alebo vypracúvať a realizovať energetickú politiku financovania systémov a rozdelenia nákladov, pokiaľ sú uvedené politiky nediskriminačné a v súlade so zákonom.
- (47) V tejto smernici sa stanovuje, že členské štáty môžu povoliť občianskym energetickým spoločenstvám stať sa prevádzkovateľmi distribučnej sústavy buď v rámci všeobecného režimu, alebo ako „prevádzkovatelia uzavretej distribučnej sústavy“. Ak sa občianskemu energetickému spoločenstvu udelí štatút prevádzkovateľa distribučnej sústavy, malo by sa s ním zaobchádzať rovnako ako s prevádzkovateľmi distribučných sústav a mali by sa naň vzťahovať rovnaké povinnosti. Ustanoveniami tejto smernice o občianskych energetických spoločenstvách sa vyjasňujú len aspekty prevádzky distribučnej sústavy, u ktorých je pravdepodobné, že budú pre ne relevantné, pričom iné aspekty týkajúce sa prevádzky distribučnej sústavy sa uplatňujú v súlade s pravidlami týkajúcimi sa prevádzkovateľov distribučných sústav.

- (48) Významným kanálom na informovanie koncových odberateľov sú faktúry za elektrinu. Popri údajoch o spotrebe a nákladoch môžu sprostredkovať aj ďalšie informácie, ktoré spotrebiteľom pomôžu porovnať ich aktuálne zmluvné podmienky s inými ponukami. Spory spojené s fakturáciou sú však veľmi bežným zdrojom spotrebiteľských sťažností, čo prispieva k pretrvávajúcej nízkej miere spokojnosti a zapojenia spotrebiteľov v sektore elektrickej energie. Preto je potrebné zabezpečiť, aby boli faktúry jasnejšie a zrozumiteľnejšie a aby sa na faktúrach a v rámci informácií o vyúčtovaní zreteľne uvádzalo obmedzené množstvo dôležitých informácií, ktoré spotrebiteľom pomôžu regulovať ich spotrebu energie, porovnávať ponuky a meniť dodávateľov. Ostatné informácie by sa mali koncovým odberateľom sprístupniť v rámci vyúčtovania, spolu s ním alebo odkazom vo vyúčtovaní. Takéto informácie by mali byť zobrazené na faktúre, uvedené v samostatnom dokumente priloženom k faktúre alebo by sa na faktúre mal uviesť odkaz na to, kde môže koncový odberateľ jednoducho nájsť informácie na webových stránkach, prostredníctvom mobilnej aplikácie alebo iným spôsobom.
- (49) Pravidelné poskytovanie presných informácií o vyúčtovaní založených na skutočnej spotrebe elektriny za pomoci inteligentného merania významným spôsobom pomáha odberateľom získať kontrolu nad spotrebou elektriny a nákladmi. Odberatelia, a predovšetkým odberatelia elektriny v domácnosti, by však mali mať prístup k flexibilným spôsobom samotnej úhrady ich faktúr. Umožní sa tak, napríklad, aby mali odberatelia k dispozícii pravidelné informácie o vyúčtovaní aj v prípade, keď platia len štvrtročne, alebo by mohli existovať produkty, pri ktorých uhrádza odberateľ každý mesiac rovnakú sumu nezávisle od skutočnej spotreby.
- (50) Ustanovenia o vyúčtovaní v smernici Európskeho parlamentu a Rady 2012/27/EÚ⁽⁸⁾ by sa mali aktualizovať, zjednodušiť a presunúť do tejto smernice, kam svojim kontextom zapadajú lepšie.
- (51) Členské štáty by mali podporovať modernizáciu distribučných sústav napríklad prostredníctvom zavádzania inteligentných sietí, ktoré by sa mali budovať tak, aby podporovali decentralizovanú výrobu a energetickú efektívnosť.
- (52) Na zaangažovanie spotrebiteľov sú potrebné primerané stimuly a technológie ako napríklad inteligentné meracie systémy. Inteligentné meracie systémy posilňujú postavenie spotrebiteľov, pretože im takmer v reálnom čase poskytujú presnú spätnú väzbu o ich spotrebe či výrobe a umožňujú im lepšie riadiť svoju spotrebu, zapájať sa do programov riadenia spotreby a iných služieb a využívať ich výhody a znížiť si faktúry za elektrinu. Okrem toho inteligentné meracie systémy poskytujú prevádzkovateľom distribučných sústav lepší prehľad o ich sieťach, čím znižuje ich náklady na prevádzku a údržbu a umožňuje tieto úspory preniesť na spotrebiteľov vo forme nižších distribučných taríf.
- (53) Pri rozhodovaní o zavádzaní inteligentných meracích systémov na vnútroštátnej úrovni by malo byť možné vychádzať z ekonomického posúdenia. V uvedenom ekonomickom posúdení by mali byť zohľadnené dlhodobé prínosy zo zavedenia inteligentných meracích systémov pre spotrebiteľov a celý hodnotový reťazec, ako napríklad lepšie riadenie sústavy, presnejšie plánovanie a určenie sieťových strát. Ak by toto posúdenie dospelo k záveru, že zavedenie takýchto meracích systémov je nákladovo efektívne iba pre spotrebiteľov s určitou výškou spotreby elektriny, členské štáty by mali mať možnosť zohľadniť túto informáciu pri zavádzaní inteligentných meracích systémov. Takéto posudzovanie by sa však malo uskutočňovať pravidelne v reakcii na zásadné zmeny v základných predpokladoch alebo aspoň každé štyri roky vzhľadom na rýchly technologický vývoj.
- (54) Členské štáty, ktoré systematicky nezavádzajú inteligentné meracie systémy, by mali spotrebiteľom umožniť čerpanie výhod z inštalácie inteligentného meracieho zariadenia na požiadanie a za spravodlivých a primeraných podmienok, pričom by im mali poskytnúť všetky relevantné informácie. Ak spotrebiteľia inteligentné meracie zariadenia nemajú, mali by mať nárok na meracie zariadenia, ktoré spĺňajú minimálne požiadavky potrebné na to, aby im poskytovali informácie o vyúčtovaní uvedené v tejto smernici.

⁽⁸⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/27/EÚ z 25. októbra 2012 o energetickej efektívnosti, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice 2009/125/ES a 2010/30/EÚ a ktorou sa zrušujú smernice 2004/8/ES a 2006/32/ES (Ú. v. EÚ L 315, 14.11.2012, s. 1).

- (55) S cieľom pomôcť spotrebiteľom pri aktívnej účasti na trhoch s elektrinou by mali byť inteligentné meracie systémy, ktoré majú zaviesť členské štáty na svojom území, interoperabilné a schopné zabezpečovať údaje potrebné pre odberateľské systémy energetického manažérstva. Na uvedený účel by členské štáty mali náležite prihliadať na uplatňovanie príslušných dostupných noriem vrátane noriem umožňujúcich interoperabilitu na úrovni dátových modelov a aplikácií, ako aj na osvedčené postupy a dôležitosť vývoja výmeny údajov, budúce a inovačné energetické služby, zavádzanie inteligentných sietí a vnútorný trh s elektrinou. Zavádzané inteligentné meracie systémy by nemali byť prekážkou pri zmene dodávateľa a mali by byť vybavené účelnými funkciami, ktoré spotrebiteľom umožnia takmer v reálnom čase pristupovať k údajom o spotrebe, upravovať spotrebu energie a (pokiaľ to umožňuje podporná infraštruktúra) ponúkať sústave a elektroenergetickým podnikom svoju flexibilitu, získavať za ňu odmenu a dosahovať úspory nákladov na elektrinu.
- (56) Kľúčovým aspektom pri dodávke elektriny odberateľom je poskytovanie prístupu k objektívnym a transparentným údajom o spotrebe. Spotrebiteľia by preto mali mať prístup k údajom o svojej spotrebe a k súvisiacim cenám a nákladom na služby, aby mohli vyzvať konkurenčné podniky na predloženie ponuky na základe uvedených informácií. Spotrebiteľia by takisto mali mať právo na náležité informácie o svojej spotrebe energie. Preddavkové platby by nemali používateľov neprimerane znevýhodňovať a rôzne platobné systémy by nemali byť diskriminačné. Dostatočne časté poskytovanie informácií spotrebiteľom o nákladoch na energiu by bolo motiváciou na úsporu energie, pretože by to odberateľom poskytlo priamu spätnú väzbu o účinkoch investícií do energetickej efektívnosti a o zmene správania. V uvedenej súvislosti pomôže spotrebiteľom znižovať ich náklady na energiu úplné vykonávanie smernice 2012/27/EÚ.
- (57) V nadväznosti na zavádzanie inteligentných meracích systémov sa v členských štátoch vyvinuli alebo sa v súčasnosti vyvíjajú rôzne modely spravovania údajov. Nezávisle od modelu spravovania údajov je dôležité, aby členské štáty zaviedli transparentné pravidlá, na základe ktorých možno k údajom pristupovať za nediskriminačných podmienok, a zabezpečili maximálnu mieru kybernetickej bezpečnosti a ochrany údajov, ako aj nestrannosť subjektov, ktoré údaje spracúvajú.
- (58) Členské štáty by mali prijať opatrenia potrebné na ochranu zraniteľných a energeticky chudobných odberateľov na vnútornom trhu s elektrinou. Takéto opatrenia sa môžu líšiť podľa konkrétnych okolností v jednotlivých členských štátoch a môžu zahŕňať opatrenia sociálnej alebo energetickej politiky týkajúce sa platenia faktúr za elektrinu, investícií do energetickej hospodárnosti obytných budov, alebo ochrany spotrebiteľov, ako napríklad ochrana pred odpojením. Ak sa univerzálna služba poskytuje aj malým podnikom, môžu sa opatrenia na zabezpečenie jej poskytovania odlišovať podľa toho, či sú uvedené opatrenia zamerané na odberateľov elektriny v domácnosti alebo na malé podniky.
- (59) Energetické služby sú základom zabezpečenia blahobytu občanov Únie. Primerané vykurovanie, chladenie a osvetlenie a energia napájajúca spotrebiče sú nevyhnutnými službami na zaistenie dôstojnej životnej úrovne a zdravia občanov. Okrem toho prístup k uvedeným energetickým službám umožňuje občanom Únie naplniť svoj potenciál a podporuje sociálne začlenenie. Energeticky chudobné domácnosti si uvedené energetické služby nemôžu dovoliť pre kombináciu nízkeho príjmu, vysokých výdavkov na energiu a vysokej energetickej náročnosti ich domovov. Členské štáty by mali zhromažďovať správne informácie na monitorovanie počtu domácností žijúcich v energetickej chudobe. Presné meranie by malo členským štátom pomôcť identifikovať domácnosti postihnuté energetickou chudobou v záujme cielenej podpory. Komisia by mala aktívne podporovať vykonávanie ustanovení tejto smernice o energetickej chudobe uľahčovaním šírenia osvedčených postupov medzi členskými štátmi.
- (60) Ak sa členských štátov týka energetická chudoba a nevypracovali národné akčné plány a iné primerané rámce na riešenie energetickej chudoby, mali by tak urobiť s cieľom znížiť počet energeticky chudobných odberateľov. Nízke príjmy, vysoké výdavky na energiu a nízka energetická hospodárnosť domovov sú relevantnými faktormi pri stanovení kritérií na meranie energetickej chudoby. Členské štáty by mali v každom prípade zabezpečiť nevyhnutné dodávky pre zraniteľných a energeticky chudobných odberateľov. V tejto súvislosti by sa mohol uplatniť integrovaný prístup, napríklad v rámci energetickej a sociálnej politiky, a k opatreniam by mohli patriť sociálne politiky alebo zvyšovanie energetickej efektívnosti v oblasti bývania. Táto smernica by mala skvalitniť vnútroštátne politiky, pri ktorých sa uprednostňujú zraniteľní a energeticky chudobní odberatelia.

- (61) Prevádzkovatelia distribučných sústav musia nákladovo efektívne integrovať novú výrobu elektriny, najmä zariadenia vyrábajúce elektrinu z obnoviteľných zdrojov, ako aj nové odbery ako napríklad odbery z tepelných čerpadiel a elektrických vozidiel. Na uvedený účel by prevádzkovatelia distribučných sústav mali dostať možnosť a stimuly využívať na základe trhových postupov služby distribuovaných zdrojov energie ako riadenie odberu a uskladňovanie energie, aby mohli efektívne prevádzkovať svoje siete a vyhnúť sa ich nákladnému rozširovaniu. Členské štáty by mali zaviesť primerané opatrenia ako napríklad vnútroštátne sieťové predpisy a trhové pravidlá a motivovať prevádzkovateľov distribučných sústav sieťovými tarifami, ktoré nebránia flexibilitě či zlepšovaniu energetickej efektívnosti v sieti. Členské štáty by takisto mali zaviesť plány rozvoja siete pre distribučné sústavy v záujme podpory integrácie zariadení vyrábajúcich elektrinu z obnoviteľných zdrojov energie, uľahčenia rozvoja zariadení na uskladňovanie energie a elektrifikácie odvetvia dopravy, ako aj náležitého informovania užívateľov sústavy o predpokladanom rozšírení či modernizácii siete, keďže vo väčšine členských štátov takéto postupy v súčasnosti absentujú.
- (62) Prevádzkovatelia sústav by nemali vlastniť, vyvíjať, spravovať alebo prevádzkovať zariadenia na uskladňovanie energie. V rámci novej koncepcie trhu s elektrinou by služby uskladňovania energie mali byť trhovito orientované a konkurencieschopné. Malo by sa preto zabrániť krížovým dotáciami medzi uskladňovaním energie a regulovanými funkciami distribúcie alebo prenosu. Takýmito obmedzeniami vlastníctva zariadení na uskladňovanie energie sa má zabrániť narušeniu hospodárskej súťaže, odstrániť riziko diskriminácie, zabezpečiť spravodlivý prístup k službám uskladňovania energie pre všetkých účastníkov trhu a podporiť účinné a efektívne využívanie zariadení na uskladňovanie energie nad rámec prevádzky distribučnej alebo prenosovej sústavy. Uvedená požiadavka by sa mala vykladať a uplatňovať v súlade s právami a zásadami stanovenými v Charte základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“), najmä so slobodou podnikania a vlastníckym právom, ktoré sú zaručené v článkoch 16 a 17 charty.
- (63) Ak sú zariadenia na uskladňovanie energie plne integrovanými prvkami sústavy, ktoré sa nepoužívajú na zabezpečovanie rovnováhy alebo riadenie preťaženia, nemali by sa na ne vzťahovať rovnako prísne obmedzenia, aké platia pre prevádzkovateľov sústav v súvislosti s vlastníctvom, vývojom, riadením alebo prevádzkou týchto zariadení, ak to schváli regulačný orgán. Takéto plne integrované prvky sústavy môžu zahŕňať zariadenia na uskladňovanie energie, ako sú kondenzátory alebo zotrvačníky, ktoré poskytujú dôležité služby pre bezpečnosť a spoľahlivosť siete a prispievajú k synchronizácii rôznych súčastí systému.
- (64) S cieľom dosiahnuť pokrok a vybudovať sektor elektrickej energie úplne zbavené uhlíkových emisií je potrebné dosiahnuť pokrok v oblasti sezónneho uskladňovania energie. Takéto uskladňovanie energie je prvkom, ktorý by slúžil ako nástroj prevádzky elektrizačnej sústavy umožňujúcej krátkodobé a sezónne úpravy, s cieľom vyrovnávať sa s variabilitou výroby elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov a s tým spojenými nepredvídanými okolnosťami, ktoré z toho vyplývajú.
- (65) Nediskriminačný prístup k distribučnej sústave určuje prístup k odberateľom na maloobchodnej úrovni. Na vytvorenie rovnakých podmienok na úrovni maloobchodu by sa teda mala činnosť prevádzkovateľov distribučných sústav monitorovať tak, aby sa im zabránilo využívať vertikálnu integráciu, pokiaľ ide o ich konkurenčné postavenie na trhu, a to najmä vo vzťahu k odberateľom elektriny v domácnosti i k malým odberateľom elektriny mimo domácnosti.
- (66) Ak sa uzavretá distribučná sústava využíva na zabezpečovanie optimálnej efektívnosti integrovanej dodávky, ktorá si vyžaduje konkrétne prevádzkové štandardy, alebo ak sa uzavretá distribučná sústava prevádzkuje najmä na využívanie vlastníkom sústavy, mala by z dôvodu osobitnej povahy vzťahu medzi prevádzkovateľom distribučnej sústavy a užívateľmi tejto sústavy existovať možnosť oslobodiť prevádzkovateľa distribučnej sústavy od povinností, ktoré by boli zbytočnou administratívnou záťažou. Priemyselné zóny, obchodné zóny alebo zóny spoločných služieb, ako sú napríklad budovy železničných staníc, letiská, nemocnice, veľké táboriská s integrovanými zariadeniami a chemické závody, môžu mať uzavretú distribučnú sústavu vzhľadom na osobitnú povahu ich činnosti.
- (67) Bez účinného oddelenia sústav od výrobných a dodávateľských činností (ďalej len „účinné oddelenie“) existuje prirodzené riziko diskriminácie nielen pri prevádzkovaní sústavy, ale aj v súvislosti so stimulmi pre vertikálne integrované podniky primerane investovať do svojich sústav.

- (68) Účinné oddelenie sa môže zabezpečiť len odstránením stimulov pre vertikálne integrované podniky vedúcich k diskriminácii konkurentov, pokiaľ ide o prístup k sústave a investície. Oddelenie vlastníctva, ktoré v sebe zahŕňa vymenovanie vlastníka sústavy za prevádzkovateľa sústavy a jeho nezávislosť od akýchkoľvek záujmov týkajúcich sa dodávky alebo výroby, jednoznačne predstavuje účinný a stabilný spôsob, ako vyriešiť vnútorný konflikt záujmov a zaistiť bezpečnosť dodávok. Z tohto dôvodu Európsky parlament vo svojom uznesení z 10. júla 2007 o vyhlídkach vnútorného trhu s plynom a elektrickou energiou označil oddelenie vlastníctva na úrovni prenosu za najúčinnější nástroj pre nediskriminačnú podporu investícií do infraštruktúry, spravodlivého prístupu k sústave pre nové subjekty a transparentnosti na trhu. Členské štáty by preto v rámci oddelenia vlastníctva mali byť povinné zabezpečiť, aby tá istá osoba alebo osoby neboli oprávnené vykonávať kontrolu nad výrobcom alebo dodávateľom a súčasne nad prevádzkovateľom prenosovej sústavy alebo prenosovou sústavou a ani v súvislosti s nimi neuplatňovali žiadne práva. Naopak, kontrola nad prevádzkovateľom prenosovej sústavy alebo prenosovou sústavou by mala vylučovať možnosť vykonávať kontrolu nad výrobcom alebo dodávateľom alebo v súvislosti s ním uplatňovať akékoľvek právo. Výrobca alebo dodávateľ by mal mať možnosť v rámci týchto obmedzení vlastníť v prevádzkovateľovi prenosovej sústavy alebo prenosovej sústave minoritný podiel.
- (69) Akýkoľvek systém oddelenia by mal účinne odstraňovať každý konflikt záujmov medzi výrobcami, dodávateľmi a prevádzkovateľmi prenosovej sústavy s cieľom vytvoriť stimuly na potrebné investície a zaručiť prístup novým subjektom na trhu v transparentnom a účinnom regulačnom režime a nemal by vytvárať príliš zložitý regulačný režim pre regulačné orgány.
- (70) Keďže v niektorých prípadoch si oddelenie vlastníctva vyžaduje reštrukturalizáciu podnikov, mal by sa členským štátom, ktoré sa rozhodnú uplatniť oddelenie vlastníctva, poskytnúť dodatočný čas na uplatnenie príslušných ustanovení. Vzhľadom na vertikálne prepojenia medzi odvetviami elektriny a plynu by sa ustanovenia o oddelení mali uplatňovať v oboch týchto odvetviach.
- (71) V snahe zabezpečiť oddelením vlastníctva úplnú nezávislosť prevádzky sústavy od záujmov dodávateľov a výrobcov a zabrániť výmene dôverných informácií by tá istá osoba nemala byť členom správnych rád prevádzkovateľa prenosovej sústavy alebo prenosovej sústavy a zároveň podniku, ktorý vykonáva akúkoľvek výrobnú alebo dodávateľskú činnosť. Z toho istého dôvodu by tá istá osoba nemala byť oprávnená vymenúvať členov správnych rád prevádzkovateľa prenosovej sústavy alebo prenosovej sústavy a zároveň vykonávať kontrolu nad výrobcom alebo dodávateľom alebo v súvislosti s ním uplatňovať akékoľvek právo.
- (72) Zriadenie prevádzkovateľa sústavy alebo prevádzkovateľa prenosovej sústavy nezávislého od dodávateľských a výrobných záujmov by malo vertikálne integrovanému podniku umožniť zachovať si vlastníctvo aktív sústavy a súčasne zabezpečiť účinné oddelenie záujmov za predpokladu, že takýto nezávislý prevádzkovateľ sústavy alebo nezávislý prevádzkovateľ prenosovej sústavy vykonáva všetky funkcie prevádzkovateľa sústavy a že sa zaviedla dôkladná regulácia a rozsiahly regulačný kontrolný mechanizmus.
- (73) Ak bol podnik, ktorý vlastní prenosovú sústavu, k 3. septembru 2009 súčasťou vertikálne integrovaného podniku, členské štáty by mali mať možnosť vybrať si medzi oddelením vlastníctva a zriadením prevádzkovateľa sústavy alebo prevádzkovateľa prenosovej sústavy, ktorý je nezávislý od dodávateľských a výrobných záujmov.
- (74) S cieľom v plnej miere chrániť záujmy akcionárov/spoločníkov vertikálne integrovaných podnikov by členské štáty mali mať možnosť vybrať si, či uskutočnia oddelenie vlastníctva priamo zbavením sa majetku alebo rozdelením akcií integrovaného podniku na akcie podniku prevádzkovateľa sústavy a zvyšné akcie dodávateľského a výrobného podniku, pričom sa musia dodržať požiadavky vyplývajúce z oddelenia vlastníctva.
- (75) Úplná účinnosť alternatívy zriadenia nezávislého prevádzkovateľa sústavy alebo nezávislého prevádzkovateľa prenosovej sústavy by sa mala zabezpečiť prostredníctvom osobitných dodatočných pravidiel. Pravidlá týkajúce sa nezávislých prevádzkovateľov prenosovej sústavy sú vhodným regulačným rámcom na zaručenie spravodlivej hospodárskej súťaže, dostatočných investícií, prístupu pre nové subjekty na trhu a integrácie trhov s elektrinou. Účinné oddelenie prostredníctvom ustanovení o nezávislých prevádzkovateľoch prenosovej sústavy by sa malo opierať o organizačné opatrenia, opatrenia týkajúce sa riadenia prevádzkovateľov prenosových sústav a o opatrenia týkajúce sa investícií, pripojenia nových výrobných kapacít k sústave a integrácie trhu prostredníctvom regionálnej spolupráce. Nezávislosť prevádzkovateľov prenosovej sústavy by sa mala okrem iného zabezpečiť tiež určitými prechodnými obdobiami, počas ktorých nebude vo vertikálne integrovanom podniku možné vykonávať žiadnu riadiacu alebo inú relevantnú činnosť, ktorá by poskytovala prístup k rovnakým informáciám ako riadiaca činnosť.

- (76) Členské štáty majú právo rozhodnúť sa, že budú na svojom území vyžadovať úplné oddelenie vlastníctva. V takomto prípade podnik nemá právo zriadiť nezávislého prevádzkovateľa sústavy alebo nezávislého prevádzkovateľa prenosovej sústavy. Podnik, ktorý vykonáva výrobnú alebo dodávateľskú činnosť, navyše nesmie priamo ani nepriamo vykonávať kontrolu nad prevádzkovateľom prenosovej sústavy z členského štátu, ktorý si zvolil úplné oddelenie vlastníctva, ani v súvislosti s ním uplatňovať akékoľvek právo.
- (77) Pri vykonávaní účinného oddelenia by sa mala dodržiavať zásada nediskriminácie medzi verejným a súkromným sektorom. Na uvedený účel by tá istá osoba nemala mať možnosť sama alebo spoločne vykonávať v rozpore so zásadami oddelenia vlastníctva alebo s alternatívou nezávislého prevádzkovateľa sústavy kontrolu zloženia, hlasovania alebo rozhodovania orgánov prevádzkovateľov prenosových sústav alebo prenosových sústav a súčasne orgánov výrobných alebo dodávateľských podnikov, ani v súvislosti s nimi uplatňovať akékoľvek právo. Pokiaľ ide o oddelenie vlastníctva a alternatívu nezávislého prevádzkovateľa sústavy, za predpokladu, že príslušný členský štát môže preukázať, že sa príslušné požiadavky dodržiavajú, dva samostatné subjekty verejnej moci by mali byť schopné kontrolovať výrobné a dodávateľské činnosti na jednej strane a činnosti prenosu na druhej strane.
- (78) Plne účinné oddelenie sieťových činností od dodávateľských a výrobných činností by sa malo uplatňovať v celej Únii na podniky Únie, ako aj na podniky, ktoré nie sú podniky Únie. Regulačné orgány by mali mať na zabezpečenie zachovania vzájomnej nezávislosti sieťových činností a dodávateľských a výrobných činností v celej Únii právomoc zamietnuť certifikáciu prevádzkovateľov prenosových sústav, ktorí nedodržiavajú pravidlá oddelenia. Regulačné orgány by mali pri rozhodovaní o certifikácii v čo najväčšej miere prihliadať na stanoviská Komisie, aby sa zabezpečilo jednotné uplatňovanie uvedených pravidiel v celej Únii. Komisia by mala mať právo vyjadriť svoje stanovisko k certifikácii vo vzťahu k vlastníkovi prenosovej sústavy alebo prevádzkovateľovi prenosovej sústavy kontrolovaných osobou alebo osobami z tretej krajiny alebo tretích krajín, aby sa zabezpečilo aj dodržiavanie medzinárodných záväzkov Únie a solidarita a energetická bezpečnosť v rámci Únie.
- (79) Postupy na udeľovanie povolení by nemali viesť k administratívne zaťaženiu, ktoré nezodpovedá veľkosti a potenciálnemu vplyvu výrobcov. Neodôvodnene dlhé postupy udeľovania povolení môžu byť prekážkou prístupu na trh pre nové subjekty.
- (80) Ak má vnútorný trh s elektrinou správne fungovať, regulačné orgány musia mať možnosť prijímať rozhodnutia vo všetkých relevantných regulačných záležitostiach a musia byť úplne nezávislí od akýchkoľvek iných verejných alebo súkromných záujmov. Toto nebráni súdnemu preskúmaniu ani parlamentnému dohľadu v súlade s ústavným právom členských štátov. Navyše, schvaľovanie rozpočtu regulačného orgánu zákonodarným orgánom členského štátu nepredstavuje prekážku rozpočtovej nezávislosti. Ustanovenia týkajúce sa nezávislosti pri implementácii vyčlenených rozpočtových prostriedkov regulačného orgánu by sa mali uplatňovať v rámci stanovenom vnútroštátnymi právnymi predpismi a pravidlami v oblasti rozpočtu. Členské štáty by mali podporovať nezávislosť regulačných orgánov od akýchkoľvek politických alebo ekonomických záujmov prostredníctvom vhodného rotačného systému, pričom by mali mať možnosť pritom náležite zohľadňovať dostupnosť ľudských zdrojov a veľkosť príslušného orgánu.
- (81) Regulačné orgány by mali mať možnosť stanovovať a schvaľovať tarify alebo metodiky na výpočet taríf na základe návrhu prevádzkovateľa prenosovej sústavy alebo prevádzkovateľov distribučných sústav alebo na základe návrhu dohodnutého medzi týmito prevádzkovateľmi a užívateľmi sústavy. Pri vykonávaní uvedených úloh by regulačné orgány mali zabezpečiť, aby prenosové a distribučné tarify neboli diskriminačné a odzrkadľovali náklady, a mali by zohľadňovať dlhodobé marginálne náklady sústavy, ktorým sa subjekt vyhol prostredníctvom distribuovanej výroby energie a opatrení riadenia na strane spotreby.
- (82) Regulačné orgány by mali stanoviť alebo schváliť individuálne sieťové tarify pre prenosové a distribučné sústavy alebo metodiku alebo oboje. Vo všetkých prípadoch by sa mala pri stanovovaní sieťových taríf podľa článku 57 ods. 4 písm. b) bodu ii) zachovať nezávislosť regulačných orgánov.
- (83) Regulačné orgány by mali zabezpečiť, aby prevádzkovatelia prenosových sústav a prevádzkovatelia distribučných sústav prijali primerané opatrenia na zvýšenie odolnosti a pružnosti svojej siete. Na uvedený účel by mali monitorovať výkonnosť uvedených prevádzkovateľov na základe ukazovateľov, ako napríklad spôsobilosť prevádzkovateľov prenosových sústav a prevádzkovateľov distribučných sústav prevádzkovať vedenia na základe dynamického ratingu vedení, rozvoj diaľkového monitorovania a riadenie rozvodní v reálnom čase, zníženie strát v sieti a frekvencia a trvanie prerušení dodávok.

- (84) Regulačné orgány by mali mať právomoc vydávať záväzné rozhodnutia pre elektroenergetické podniky a ukladať elektroenergetickým podnikom, ktoré si neplnia svoje povinnosti, účinné, primerané a odrádzajúce sankcie, alebo navrhnúť, aby takéto sankcie uložil príslušný súd. Na uvedený účel by regulačné orgány mali mať možnosť požadovať od elektroenergetických podnikov relevantné informácie, uskutočňovať primerané a dostatočné vyšetrovanie a urovnávať spory. Regulačné orgány by mali mať aj právomoc rozhodovať bez ohľadu na uplatňovanie pravidiel hospodárskej súťaže o vhodných opatreniach zabezpečujúcich prospech pre odberateľov prostredníctvom podpory efektívnej hospodárskej súťaže potrebnej pre riadne fungovanie vnútorného trhu s elektrinou.
- (85) Regulačné orgány by mali pri vykonávaní svojich úloh koordinovať svoju činnosť s cieľom zabezpečiť, aby Európska sieť prevádzkovateľov prenosových sústav pre elektrinu (ďalej len „ENTSO pre elektrinu“), subjekt prevádzkovateľov distribučných sústav EÚ (ďalej len „subjekt PDS EÚ“) a regionálne koordinačné centrá dodržiavali svoje povinnosti vyplývajúce z regulačného rámca vnútorného trhu s elektrinou a rozhodnutia Agentúry pre spoluprácu regulačných orgánov v oblasti energetiky (ďalej len „ACER“), zriadená nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/942 ⁽⁹⁾. Vzhľadom na rozšírenie prevádzkových povinností ENTSO pre elektrinu, subjektu PDS EÚ a regionálnych koordinačných centier je potrebné posilniť dohľad nad subjektmi pôsobiacimi na úrovni Únie a na regionálnej úrovni. Regulačné orgány by sa mali navzájom radiť a koordinovať svoj dohľad s cieľom spoločne identifikovať situácie, keď si ENTSO pre elektrinu, subjekt PDS EÚ alebo regionálne koordinačné centrá neplnia svoje príslušné povinnosti.
- (86) Regulačným orgánom by sa rovnako mala udeliť právomoc prispievať k zabezpečeniu vysokej úrovne univerzálnej služby a služby vo verejnom záujme v súlade s otvorením sa trhu, ochrane zraniteľných odberateľov a úplnej účinnosti opatrení na ochranu spotrebiteľov. Uvedenými ustanoveniami by nemali byť dotknuté právomoci Komisie týkajúce sa uplatňovania pravidiel hospodárskej súťaže vrátane skúmania splynutí a zlúčení na úrovni Únie, ani predpisy o vnútornom trhu, napríklad o voľnom pohybe kapitálu. Nezávislým orgánom, na ktorý má právo odvolať sa subjekt dotknutý rozhodnutím regulačného orgánu, by mohol byť súd alebo iný súdny orgán s právomocou viesť súdne preskúmanie.
- (87) Touto smernicou a smernicou Európskeho parlamentu a rady 2009/73/ES ⁽¹⁰⁾ členské štáty neprídu o možnosť stanoviť a prijímať svoju národnú energetickú politiku. Znamená to, že v závislosti od ústavného poriadku členských štátov by mohlo byť určovanie politického rámca pre pôsobenie regulačných orgánov, napríklad pokiaľ ide o bezpečnosť dodávok, v kompetencii členských štátov. Všeobecnými usmerneniami v oblasti energetickej politiky, ktoré vydá členský štát, však nesmie byť dotknutá nezávislosť alebo autonómia regulačných orgánov.
- (88) V nariadení (EÚ) 2019/943 sa stanovuje, aby Komisia prijímala usmernenia alebo sieťové predpisy na dosiahnutie potrebného stupňa harmonizácie. Takéto usmernenia a sieťové predpisy sú záväznými vykonávacími opatreniami a pokiaľ ide o niektoré ustanovenia tejto smernice, predstavujú užitočný nástroj, ktorý sa môže v prípade potreby rýchlo upraviť.
- (89) Členské štáty a zmluvné strany Zmluvy o založení Energetického spoločenstva ⁽¹¹⁾ by mali úzko spolupracovať vo všetkých otázkach týkajúcich sa rozvoja integrovaného regiónu obchodovania s elektrinou a nemali by prijímať opatrenia, ktoré by ohrozili ďalšiu integráciu trhov s elektrinou alebo bezpečnosť dodávok členských štátov a zmluvných strán.
- (90) Táto smernica by sa mala vykladať v spojení s nariadením (EÚ) 2019/943, kde sa stanovujú hlavné zásady novej koncepcie trhu s elektrinou, ktorá umožní lepšie odmeňovanie za flexibilitu, poskytne primerané cenové signály a zaisťuje rozvoj fungujúcich integrovaných krátkodobých trhov. Nariadením (EÚ) 2019/943 sa zároveň stanovujú nové pravidlá v rôznych oblastiach vrátane kapacitných mechanizmov a spolupráce medzi prevádzkovateľmi prenosových sústav.

⁽⁹⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/942 z 5. júna 2019, ktorým sa zriaďuje Agentúra Európskej únie pre spoluprácu regulačných orgánov v oblasti energetiky (pozri stranu 22 tohto úradného vestníka).

⁽¹⁰⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/73/ES z 13. júla 2009 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh so zemným plynom, ktorou sa zrušuje smernica 2003/55/ES (Ú. v. EÚ L 211, 14.8.2009, s. 94).

⁽¹¹⁾ Ú. v. EÚ L 198, 20.7.2006, s. 18.

- (91) Táto smernica rešpektuje základné práva a dodržiava zásady uznané najmä chartou. Táto smernica by sa preto mala vykladať a uplatňovať v súlade s uvedenými právami a zásadami, najmä s právom na ochranu osobných údajov zaručeným v článku 8 charty. Je nevyhnutné, aby každé spracúvanie osobných údajov podľa tejto smernice bolo v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 ⁽¹²⁾.
- (92) S cieľom poskytnúť minimálnu mieru harmonizácie potrebnú na dosiahnutie cieľa tejto smernice by sa mala na Komisiu delegovať právomoc prijímať akty v súlade s článkom 290 ZFEÚ na stanovenie pravidiel o rozsahu povinností regulačných orgánov v oblasti ich vzájomnej spolupráce a spolupráce s agentúrou ACER, ako aj podrobností postupu pre dodržiavanie sieťových predpisov a usmernení. Je osobitne dôležité, aby Komisia počas prípravných prác uskutočnila príslušné konzultácie, a to aj na úrovni odborníkov, a aby tieto konzultácie vykonávala v súlade so zásadami stanovenými v Medziinštitucionálnej dohode z 13. apríla 2016 o lepšej tvorbe práva ⁽¹³⁾. Predovšetkým, v záujme rovnakého zastúpenia pri príprave delegovaných aktov, sa všetky dokumenty doručujú Európskemu parlamentu a Rade v rovnakom čase ako odborníkom z členských štátov a odborníci Európskeho parlamentu a Rady majú systematický prístup na zasadnutia skupín odborníkov Komisie, ktoré sa zaoberajú prípravou delegovaných aktov.
- (93) S cieľom zabezpečiť jednotné podmienky vykonávania tejto smernice by sa mali na Komisiu preniesť vykonávacie právomoci na určenie požiadaviek interoperability a nediskriminačných a transparentných postupov prístupu k údajom o meraní, spotrebe, ako aj údajov potrebných na zmenu dodávateľa odberateľom, riadenie odberu a iné služby. Uvedené právomoci by sa mali vykonávať v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 182/2011 ⁽¹⁴⁾.
- (94) Ak sa uplatňuje výnimka podľa článku 66 ods. 3, 4 alebo 5, mala by sa vzťahovať aj na všetky ustanovenia v tejto smernici, ktoré sú doplnkové k ustanoveniam, z ktorých sa udelí výnimka, alebo ktoré si vyžadujú predchádzajúce uplatňovanie ustanovení, z ktorých sa udelí výnimka.
- (95) Ustanovenia smernice 2012/27/EÚ týkajúce sa trhov s elektrinou, ako sú ustanovenia o meraní a vyúčtovaní elektriny, riadení odberu, prednostnom prístupe a prístupe k sieti pre vysokoúčinnú kombinovanú výrobu, sa aktualizujú ustanoveniami stanovenými v tejto smernici a v nariadení (EÚ) 2019/943. Smernica 2012/27/EÚ by sa preto mala zodpovedajúcim spôsobom zmeniť.
- (96) Keďže cieľ tejto smernice, a to vytvorenie plne funkčného vnútorného trhu s elektrinou, nie je možné uspokojivo dosiahnuť na úrovni členských štátov, ale z dôvodov jej rozsahu a dôsledkov ho možno lepšie dosiahnuť na úrovni Únie, môže Únia prijať opatrenia v súlade so zásadou subsidiarity podľa článku 5 zmluvy o Európskej únii. V súlade so zásadou proporcionality podľa uvedeného článku táto smernica neprekračuje rámec nevyhnutný na dosiahnutie tohto cieľa.
- (97) V súlade so spoločným politickým vyhlásením členských štátov a Komisie z 28. septembra 2011 k vysvetľujúcim dokumentom ⁽¹⁵⁾ sa členské štáty zaviazali v odôvodnených prípadoch pripojiť k svojim oznámeniam o transpozíčných opatreniach jeden alebo viacero dokumentov vysvetľujúcich vzťah medzi prvkami smernice a zodpovedajúcimi časťami vnútroštátnych transpozíčných nástrojov. V súvislosti s touto smernicou sa zákonodarcia domnieva, že zasielanie takýchto dokumentov je odôvodnené.
- (98) Povinnosť transponovať túto smernicu do vnútroštátneho práva by sa mala obmedziť na tie ustanovenia, ktoré predstavujú podstatnú zmenu v porovnaní so smernicou 2009/72/ES. Povinnosť transponovať ustanovenia, ktoré sa nezmenili, vyplýva zo smernice 2009/72/ES.
- (99) Táto smernica by sa mala uplatňovať bez toho, aby boli dotknuté povinnosti členských štátov týkajúce sa lehôt na transpozíciu smernice 2009/72/ES do vnútroštátneho práva a na jej dátum uplatňovania uvedených v prílohe III,

⁽¹²⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov) (Ú. v. EÚ L 119, 4.5.2016, s. 1).

⁽¹³⁾ Ú. v. EÚ L 123, 12.5.2016, s. 1.

⁽¹⁴⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 182/2011 zo 16. februára 2011, ktorým sa ustanovujú pravidlá a všeobecné zásady mechanizmu, na základe ktorého členské štáty kontrolujú vykonávanie vykonávacích právomocí Komisie (Ú. v. EÚ L 55, 28.2.2011, s. 13).

⁽¹⁵⁾ Ú. v. EÚ C 369, 17.12.2011, s. 14.

PRIJALI TÚTO SMERNICU:

KAPITOLA I

PREDMET ÚPRAVY A VYMEDZENIE POJMOV

Článok 1

Predmet úpravy

Táto smernica stanovuje spoločné pravidlá výroby, prenosu, distribúcie, uskladňovania energie a dodávky elektriny spolu s ustanoveniami týkajúcimi sa ochrany spotrebiteľa s cieľom vytvoriť skutočne integrované konkurenčné, spotrebiteľsky orientované, flexibilné, spravodlivé a transparentné trhy s elektrinou v Únii.

Zámerom tejto smernice je využiť výhody integrovaného trhu na zabezpečenie dostupných a transparentných cien energie a nákladov pre spotrebiteľov, vysokej miery bezpečnosti dodávok a hladkého prechodu na udržateľný nízkouhlíkový energetický systém. Stanovuje hlavné pravidlá pre organizáciu a fungovania sektora elektrickej energie Únie – najmä pravidlá o posilnení postavenia a ochrane spotrebiteľa, o otvorenom prístupe na integrovaný trh, o prístupe tretích strán k prenosovej a distribučnej infraštruktúre, pravidlá pre oddelenie a pravidlá o nezávislosti regulačných orgánov v členských štátoch.

Touto smernicou sa vymedzujú aj spôsoby spolupráce medzi členskými štátmi, regulačnými orgánmi a prevádzkovateľmi prenosových sústav zameranej na vytvorenie plnohodnotne prepojeného vnútorného trhu s elektrinou, na ktorom sa zlepši začlenenie elektriny z obnoviteľných zdrojov, slobodná hospodárska súťaž a bezpečnosť dodávok.

Článok 2

Vymedzenie pojmov

Na účely tejto smernice sa uplatňujú tieto vymedzenia pojmov:

1. „odberateľ“ je veľkoobchodný alebo koncový odberateľ elektriny;
2. „veľkoobchodný odberateľ“ je fyzická alebo právnická osoba, ktorá nakupuje elektrinu na účely ďalšieho predaja v rámci alebo mimo sústavy, na ktorej území je usadená;
3. „koncový odberateľ“ je odberateľ, ktorý nakupuje elektrinu pre vlastnú spotrebu;
4. „odberateľ elektriny v domácnosti“ je odberateľ, ktorý nakupuje elektrinu pre svoju vlastnú spotrebu v domácnosti, okrem obchodných a profesionálnych činností;
5. „odberateľ elektriny mimo domácnosti“ je fyzická alebo právnická osoba, ktorá nakupuje elektrinu, ktorá nie je určená pre vlastnú spotrebu v domácnosti, vrátane výrobcov, priemyselných odberateľov, malých a stredných podnikov, podnikateľských subjektov a veľkoobchodných odberateľov;
6. „mikropodnik“ je podnik, ktorý zamestnáva menej než 10 osôb a ktorého ročný obrat a/alebo celková ročná súvaha nepresahuje 2 milióny EUR;
7. „malý podnik“ je podnik, ktorý zamestnáva menej ako 50 osôb a ktorého ročný obrat a/alebo celková ročná súvaha nepresahuje 10 miliónov EUR;
8. „aktívny odberateľ“ je koncový odberateľ alebo skupina spoločne konajúcich koncových odberateľov, ktorí spotrebúvajú alebo uskladňujú elektrinu vyrobenú vo svojich priestoroch nachádzajúcich sa vo vymedzených hraniciach, alebo ak to povolí členský štát, v iných priestoroch, alebo ktorí predávajú vlastnú vyrobenú elektrinu alebo sa podieľajú na schémach flexibility alebo energetickej efektívnosti za predpokladu, že uvedené činnosti nie sú ich hlavnou obchodnou alebo profesijnou činnosťou;
9. „trhy s elektrinou“ sú trhy pre elektrinu, vrátane mimoburzových trhov a búrz s elektrinou, trhy pre obchodovanie s energiou, kapacitou, regulačnými a podpornými službami vo všetkých časových rámcoch vrátane forwardových, denných a vnútrodenných trhov;

10. „účastník trhu“ je účastník trhu v zmysle článku 2 bodu 25 nariadenia (EÚ) 2019/943;
11. „občianske energetické spoločenstvo“ je právny subjekt, ktorý:
 - a) je založený na dobrovoľnej a otvorenej účasti a pod faktickou kontrolou členov alebo spoločníkov, ktorými sú fyzické osoby, miestne orgány vrátane obcí alebo malé podniky;
 - b) má ako svoj hlavný cieľ poskytovať svojim členom alebo spoločníkom alebo miestnym oblastiam, v ktorých pôsobí, environmentálne, hospodárske alebo sociálne komunitné prínosy skôr než tvorenie finančného zisku; a
 - c) môže sa zapojiť do výroby vrátane výroby z obnoviteľných zdrojov, distribúcie, dodávky, spotreby, agregácie, uskladňovania energie, služieb energetickej efektívnosti alebo služieb nabíjania elektrických vozidiel alebo do poskytovania iných energetických služieb svojim členom alebo spoločníkom;
12. „dodávka“ je predaj elektriny odberateľom vrátane jej ďalšieho predaja;
13. „zmluva o dodávke elektriny“ je zmluva na dodávku elektriny, nezahŕňa však deriváty elektriny;
14. „derivát elektriny“ je finančný nástroj špecifikovaný v bode 5, 6 alebo 7 oddielu C prílohy I k smernici Európskeho parlamentu a Rady 2014/65/EÚ ⁽¹⁶⁾, ak sa tento nástroj týka elektriny;
15. „zmluva s dynamickou cenou elektriny“ je zmluva o dodávke elektriny medzi dodávateľom a koncovým odberateľom, ktorá odráža zmeny cien na spotových trhoch vrátane denných a vnútrodených trhov v intervaloch, ktoré prinajmenšom zodpovedajú frekvencii zúčtovania trhu;
16. „poplatok za vypovedanie zmluvy“ je poplatok alebo sankcia, ktorú odberateľom uložia dodávateľia alebo účastníci trhu zapojení do agregácie za vypovedanie zmluvy o dodávke elektriny alebo zmluvy o poskytovaní služby;
17. „poplatok spojený so zmenou dodávateľa“ je poplatok alebo sankcia za zmenu dodávateľov alebo účastníkov trhu zapojených do agregácie, vrátane poplatkov za vypovedanie zmluvy, ktorú odberateľom uložia dodávateľia alebo účastníci trhu zapojení do agregácie, alebo prevádzkovatelia sústav;
18. „agregácia“ je funkcia, ktorú vykonáva fyzická alebo právnická osoba, ktorá zlučuje viacerých odberných miest alebo vyrobenej elektriny na účely predaja, nákupu alebo aukcie na akomkoľvek trhu s elektrinou;
19. „nezávislý agregátor“ je účastník trhu sprostredkujúci agregáciu a ktorý nie je vlastnícky prepojený s dodávateľom odberateľa;
20. „riadenie odberu“ je zmena odberu elektriny zo strany koncových odberateľov, ktorá je odklonom od ich bežných alebo aktuálnych vzorov spotreby v reakcii na trhové signály vrátane časovo variabilných cien elektriny alebo stimulačných platieb, alebo v reakcii na akceptáciu ponuky koncového odberateľa na predaj zníženia alebo zvýšenia odberu za odplatu na organizovanom trhu v zmysle článku 2 bodu 4 vykonávacieho nariadenia Komisie (EÚ) č. 1348/2014 ⁽¹⁷⁾, či už samostatne alebo prostredníctvom agregácie;
21. „informácie o vyúčtovaní“ sú informácie poskytnuté na faktúrach koncových odberateľov okrem žiadosti o platbu;
22. „bežné meracie zariadenie“ je analógové alebo elektronické meracie zariadenie bez schopnosti vysielat a prijímat údaje;
23. „inteligentný merací systém“ je elektronický systém schopný merať elektrinu napájanú do siete alebo elektrinu spotrebovanú zo siete, ktorý poskytuje viac informácií než bežné meracie zariadenie a ktorý je schopný formou elektronickej komunikácie vysielat a prijímat údaje na účely informovania, monitorovania a regulácie;

⁽¹⁶⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/65/EÚ z 15. mája 2014 o trhoch s finančnými nástrojmi, ktorou sa mení smernica 2002/92/ES a smernica 2011/61/EÚ (Ú. v. EÚ L 173, 12.6.2014, s. 349).

⁽¹⁷⁾ Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) č. 1348/2014 zo 17. decembra 2014 o oznamovaní údajov, ktorým sa vykonáva článok 8 ods. 2 a 6 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1227/2011 o integrite a transparentnosti veľkoobchodného trhu s energiou (Ú. v. EÚ L 363, 18.12.2014, s. 121).

24. „interoperabilita“ je v kontexte inteligentného merania schopnosť dvoch alebo viacerých energetických alebo komunikačných sietí, systémov, zariadení, aplikácií alebo prvkov fungovať vo vzájomnej súčinnosti, vymieňať si a využívať údaje na výkon požadovaných funkcií;
25. „interval zúčtovania odchýlok“ je interval zúčtovania odchýlok v zmysle článku 2 bodu 15 nariadenia (EÚ) 2019/943;
26. „takmer v reálnom čase“ je v kontexte inteligentného merania krátke časové obdobie, obvyčajne v rozsahu sekúnd alebo až po interval zúčtovania odchýlok na vnútroštátnom trhu;
27. „najlepšie dostupné techniky“ znamenajú v kontexte ochrany a bezpečnosti údajov v prostredí inteligentného merania najúčinnnejšie, pokročilé a prakticky vhodné techniky na zabezpečenie v princípe základu súladu s pravidlami Únie v oblasti ochrany a bezpečnosti údajov;
28. „distribúcia“ je preprava elektriny vo vysokonapäťových, strednonapäťových a nízkonapäťových distribučných sústavách s cieľom jej distribuovania odberateľom, nezahŕňa však dodávku;
29. „prevádzkovateľ distribučnej sústavy“ je fyzická alebo právnická osoba zodpovedná za prevádzku, zabezpečovanie údržby a v prípade potreby rozvoj distribučnej sústavy v danej oblasti a prípadne aj rozvoj jej prepojení s inými sústavami a za zabezpečovanie dlhodobej schopnosti sústavy uspokojovať primeraný dopyt po distribúcii elektriny;
30. „energetická účinnosť“ je pomer výstupu výkonnosti, služby, tovaru alebo energie k energetickému vstupu;
31. „energia z obnoviteľných zdrojov“ je energia z obnoviteľných nefosílnych zdrojov, a to veterná, solárna (solárna tepelná a solárna fotovoltaická) a geotermálna energia, energia z okolia, energia z prílivu, vln a inej formy z oceánu, vodná energia, energia z biomasy, skládkového plynu, plynu z čističiek odpadových vôd a bioplynu;
32. „distribuovaná výroba“ sú výrobné zariadenia pripojené do distribučnej sústavy;
33. „nabíjacia stanica“ je rozhranie, ktoré v určitom čase umožňuje nabíjanie jedného elektrického vozidla alebo výmenu batérie jedného elektrického vozidla;
34. „prenos“ je preprava elektriny v prepojenej sústave veľmi vysokého napätia a vysokého napätia s cieľom jej prepravy koncovým odberateľom alebo distribútorom, nezahŕňa však dodávku;
35. „prevádzkovateľ prenosovej sústavy“ je fyzická alebo právnická osoba, ktorá je zodpovedná za prevádzku, zabezpečovanie údržby a v prípade potreby rozvoj prenosovej sústavy v danej oblasti a prípadne aj rozvoj jej prepojení s inými sústavami a za zabezpečovanie dlhodobej schopnosti sústavy uspokojovať primeraný dopyt po prenose elektriny;
36. „užívateľ sústavy“ je fyzická alebo právnická osoba, ktorá dodáva elektrinu do prenosovej alebo distribučnej sústavy, alebo ktorej je elektrina z týchto sústav dodávaná;
37. „výroba“ je výroba elektriny;
38. „výrobca“ je fyzická alebo právnická osoba vyrábajúca elektrinu;
39. „spojovacie vedenie“ je zariadenie používané na prepájanie elektrizačných sústav;
40. „prepojená sústava“ je niekoľko prenosových a distribučných sústav navzájom prepojených prostredníctvom jedného alebo viacerých spojovacích vedení;
41. „priame vedenie“ je buď elektrické vedenie spájajúce izolované miesto výroby s izolovaným odberateľom, alebo elektrické vedenie spájajúce výrobcu a podnik dodávajúci elektrinu, ktorý priamo zásobuje svoje vlastné zariadenia, dcérske spoločnosti alebo odberateľov;
42. „malá izolovaná sústava“ je každá sústava, ktorá mala v roku 1996 spotrebu menšiu ako 3 000 GWh, ak sa menej ako 5 % jej ročnej spotreby získava prostredníctvom prepojenia s inými sústavami;

43. „malá prepojená sústava“ je každá sústava, ktorá mala v roku 1996 spotrebu menšiu ako 3 000 GWh, ak sa viac ako 5 % jej ročnej spotreby získava prostredníctvom prepojenia s inými sústavami;
44. „preťaženie“ je preťaženie v zmysle článku 2 bodu 4 nariadenia (EÚ) 2019/943;
45. „zabezpečovanie rovnováhy je zabezpečovanie rovnováhy v zmysle článku 2 bodu 10 nariadenia (EÚ) 2019/943;
46. „regulačná energia“ je regulačná energia v zmysle článku 2 bodu 11 nariadenia (EÚ) 2019/943;
47. „samostatný subjekt zúčtovania“ je samostatný subjekt zúčtovania v zmysle článku 2 bodu 14 nariadenia (EÚ) 2019/943;
48. „podporná služba“ je služba potrebná na prevádzku prenosovej alebo distribučnej sústavy vrátane zabezpečovania rovnováhy a nefrekvenčných podporných služieb, nezahŕňa však riadenie preťaženia;
49. „nefrekvenčná podporná služba“ je služba, ktorú využíva prevádzkovateľ prenosovej sústavy alebo prevádzkovateľ distribučnej sústavy na zabezpečenie regulácie napätia v ustálenom stave, rýchleho prívodu jalového prúdu, zotrvačnosti pre lokálnu stabilitu siete, skratového prúdu, schopnosti štartu z tmy a schopnosti ostrovej prevádzky;
50. „regionálne koordinačné centrum“ je regionálne koordinačné centrum zriadené podľa článku 35 nariadenia (EÚ) 2019/943;
51. „plne integrované prvky sústavy“ sú prvky sústavy, ktoré sú integrované do prenosovej alebo distribučnej sústavy vrátane zariadení na uskladňovanie a ktoré sa využívajú výhradne na zaistenie bezpečnej a spoľahlivej prevádzky prenosovej alebo distribučnej sústavy, a nie na zabezpečovanie rovnováhy ani riadenie preťaženia;
52. „integrovaný elektroenergetický podnik“ je vertikálne integrovaný podnik alebo horizontálne integrovaný podnik;
53. „vertikálne integrovaný podnik“ je elektroenergetický podnik alebo skupina elektroenergetických podnikov, v ktorých je na vykonávanie kontroly priamo alebo nepriamo oprávnená tá istá osoba alebo osoby a kde podnik alebo skupina podnikov vykonáva v súvislosti s elektrinou aspoň jednu z týchto činností: prenos alebo distribúcia elektriny, a zároveň aspoň jednu z činností: výroba alebo dodávka;
54. „horizontálne integrovaný podnik“ je elektroenergetický podnik, ktorý vykonáva aspoň jednu z týchto činností: výroba elektriny na účely predaja, alebo prenos, alebo distribúcia alebo dodávka; a inú činnosť nesúvisiacu s elektrinou;
55. „príbuzné podniky“ sú prepojené podniky v zmysle článku 2 bodu 12 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2013/34/EÚ⁽¹⁸⁾ a podniky, ktoré patria tým istým akcionárom/spoločníkom;
56. „kontrola“ sú práva, zmluvy alebo iné prostriedky, ktoré samostatne alebo v kombinácii a vzhľadom na príslušné skutočnosti alebo právne predpisy dávajú možnosť vykonávať rozhodujúci vplyv nad podnikom predovšetkým prostredníctvom:
 - a) vlastníckych alebo užívateľských práv k všetkým aktívam podniku alebo k ich časti;
 - b) práv alebo zmlúv, ktoré umožňujú vykonávať rozhodujúci vplyv na zloženie, hlasovanie alebo rozhodovanie orgánov podniku.
57. „elektroenergetický podnik“ je fyzická alebo právnická osoba, ktorá vykonáva aspoň jednu z týchto činností – výroba, prenos, distribúcia, agregácia, riadenie odberu, uskladňovanie energie, dodávka alebo nákup elektriny – a ktorá je v súvislosti s týmito činnosťami zodpovedná za obchodné a technické úlohy alebo údržbu; nezahŕňa však koncových odberateľov;
58. „bezpečnosť“ je bezpečnosť dodávky a poskytovania elektriny, ako aj technická bezpečnosť;

⁽¹⁸⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/34/EÚ z 26. júna 2013 o ročných účtovných zvierkach, konsolidovaných účtovných zvierkach a súvisiacich správach určitých druhov podnikov, ktorou sa mení smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/43/ES a zrušujú smernice Rady 78/660/EHS a 83/349/EHS (Ú. v. EÚ L 182, 29.6.2013, s. 19).

59. „uskladňovanie energie“ v kontexte elektrizačnej sústavy je oddialenie okamihu konečného použitia elektriny na neskorší moment po jej výrobe, alebo premena elektrickej energie na formu energie, ktorú možno skladovať, uskladňovanie takejto energie a následná premena takejto energie na elektrickú energiu alebo použitie ako iný energetický nosič.
60. „zariadenie na uskladňovanie energie“ v elektrizačnej sústave je zariadenie, v ktorom sa vykonáva uskladňovanie energie.

KAPITOLA II

VŠEOBECNÉ PRAVIDLÁ ORGANIZÁCIE SEKTORA ELEKTRICKEJ ENERGIE

Článok 3

Konkurenčné, spotrebiteľsky orientované, flexibilné a nediskriminačné trhy s elektrinou

1. Členské štáty zabezpečia, aby ich vnútroštátne právo neprímerane nebránilo cezhraničnému obchodu s elektrinou, účasti spotrebiteľov, a to aj riadením odberu, investíciám do výroby energie, najmä výroby variabilným a flexibilným spôsobom, uskladňovania energie, alebo zavádzania elektromobility či nových spojovacích vedení medzi členskými štátmi, a aby ceny elektriny odrážali skutočný dopyt a ponuku.
2. Členské štáty pri rozvoji nových spojovacích vedení zohľadnia ciele prepojenia elektrických sietí uvedené v článku 4 písm. d) bode 1 nariadenia (EÚ) 2018/1999.
3. Členské štáty zabezpečia, aby v rámci vnútorného trhu s elektrinou neexistovali žiadne neopodstatnené prekážky súvisiace so vstupom na trh, fungovaním na trhu a jeho opustením, a to bez toho, aby boli dotknuté právomoci, ktoré si členské štáty zachovávajú vo vzťahu k tretím krajinám.
4. Členské štáty zabezpečia rovnaké podmienky pri uplatňovaní transparentných, primeraných a nediskriminačných pravidiel a poplatkov na elektroenergetické podniky a pri zaobchádzaní s nimi, najmä v oblasti zodpovednosti za zabezpečovanie rovnováhy, ich prístupu na veľkoobchodné trhy, prístupu k údajom, postupov zmeny dodávateľa a režimov vyúčtovania a podľa potreby udeľovania povolení.
5. Členské štáty zabezpečia, aby účastníci trhu z tretích krajín pôsobiaci na vnútornom trhu s elektrinou dodržiavali príslušné právo Únie a vnútroštátne právo vrátane práva, ktoré sa týka politiky v oblasti životného prostredia a bezpečnosti.

Článok 4

Slobodná voľba dodávateľa

Členské štáty zabezpečia, aby všetci odberatelia mohli slobodne nakupovať elektrinu od dodávateľa, ktorého si sami vyberú, a zabezpečia, aby všetci odberatelia mohli mať súčasne viac ako jednu zmluvu o dodávke elektriny za predpokladu, že sa stanovia požadované pripojovacie a meracie body.

Článok 5

Trhové ceny dodávky

1. Dodávatelia majú voľnosť v určovaní ceny, za ktorú dodávajú elektrinu odberateľom. Členské štáty prijímú primerané kroky na zabezpečenie účinnej hospodárskej súťaže medzi dodávateľmi.
2. Členské štáty zabezpečia ochranu energeticky chudobných a zraniteľných odberateľov elektriny v domácnosti v zmysle článkov 28 a 29 prostredníctvom sociálnej politiky alebo inak než verejnými zásahmi do stanovovania cien dodávok elektriny.
3. Odchylné od odsekov 1 a 2 môžu členské štáty uplatňovať verejné zásahy do stanovovania cien dodávok elektriny pre energeticky chudobných alebo zraniteľných odberateľov elektriny v domácnosti. Na takéto verejné zásahy sa vzťahujú podmienky uvedené v odsekoch 4 a 5.
4. Verejné zásahy do stanovovania cien dodávok elektriny:
 - a) musia sledovať všeobecný hospodársky záujem a nepresahovať rámec toho, čo je potrebné na dosiahnutie všeobecného hospodárskeho záujmu;

- b) musia byť jasne vymedzené, transparentné, nediskriminačné a overiteľné;
- c) elektroenergetickým firmám z Únie musia zaručovať rovnocenný prístup k odberateľom;
- d) musia byť časovo obmedzené a primerané z hľadiska príjemcov;
- e) účastníkom trhu nesmú spôsobovať dodatočné diskriminačné náklady.

5. Každý členský štát, ktorý uplatňuje verejné zásahy do stanovovania cien dodávok elektriny v súlade s odsekom 3 tohto článku, dodržiava aj článok 3 ods. 3 písm. d) a článok 24 nariadenia (EÚ) 2018/1999 bez ohľadu na to, či má dotknutý členský štát významný počet domácností v energetickej chudobe.

6. Na účely prechodného obdobia s cieľom vytvoriť účinnú hospodársku súťaž medzi dodávateľmi o zmluvy o dodávke elektriny a dosiahnuť plne účinné trhovorientované stanovovanie maloobchodných cien elektriny v súlade s odsekom 1 môžu členské štáty uplatniť verejné zásahy do stanovovania cien dodávok elektriny pre odberateľov elektriny v domácnosti a pre mikropodniky, ktoré neužívajú výhody spojené s verejnými zásahmi podľa odseku 3.

7. Verejné zásahy podľa odseku 6 musia byť v súlade s podmienkami stanovenými v odseku 4 a:

- a) musia byť sprevádzané súborom opatrení na dosiahnutie účinnej hospodárskej súťaže a metodiky na posudzovanie pokroku v súvislosti s nimi;
- b) musia byť stanovené metodikou, ktorá zabezpečuje nediskriminačné zaobchádzanie s dodávateľmi;
- c) musia mať stanovenú cenu nad výškou nákladov, a to na úrovni, na ktorej môže dochádzať k skutočnej cenovej súťaži;
- d) musia byť navrhnuté tak, aby nemali negatívny vplyv na veľkoobchodný trh s elektrickou energiou;
- e) musia zabezpečiť, aby všetci tí, ktorých sa takéto verejné zásahy týkajú, mali možnosť vybrať si z ponúk konkurenčného trhu a boli o dostupnosti ponúk a úspor na konkurenčnom trhu, a to najmä o zmluvách s dynamickou cenou elektriny, priamo informovaní aspoň raz za štvrtrok, a aby sa im poskytovala pomoc pri zmene dodávateľa na základe trhovej ponuky;
- f) musia zabezpečiť, aby v súlade s článkom 19 a 21 mali všetci príjemcovia takýchto verejných zásahov, právo mať nainštalované inteligentné meracie zariadenia bez dodatočných nákladov pre odberateľov a aby im takáto možnosť bola ponúknutá a boli o nej priamo informovaní a aby im bola poskytnutá potrebná pomoc;
- g) nesmú viesť k priamym krížovým dotáciám medzi odberateľmi, ktorí elektrinu odberajú za ceny na voľnom trhu, a odberateľmi, ktorí ju odberajú za regulované ceny.

8. Členské štáty oznámia opatrenia prijaté v súlade s odsekmi 3 a 6 Komisii do jedného mesiaca od ich prijatia a môžu ich uplatniť okamžite. Oznámenie sprevádza vysvetlenie, prečo sa ostatnými nástrojmi nedal dostatočne dosiahnuť sledovaný cieľ, ako sú splnené požiadavky uvedené v odsekoch 4 a 7 a aké sú účinky oznámených opatrení na hospodársku súťaž. V oznámení sa uvedie, koho sa opatrenia týkajú, ich trvanie a počet odberateľov elektriny v domácnosti ovplyvnených opatreniami, a vysvetlí sa, ako boli stanovené regulované ceny.

9. Do 1. januára 2022 a 1. januára 2025 členské štáty predložia Komisii správy o vykonávaní tohto článku, nevyhnutnosti a primeranosti verejných zásahov podľa tohto článku a hodnotení pokroku pri dosahovaní účinnej hospodárskej súťaže medzi dodávateľmi a prechode k trhovým cenám. Členské štáty, ktoré uplatňujú regulované ceny v súlade s odsekom 6, podávajú správy o dodržiavaní podmienok stanovených v odseku 7 vrátane povinnosti dodávateľov uplatňovať takéto zásahy, ako aj o vplyve regulovaných cien na hospodárenie týchto dodávateľov.

10. Komisia do 31. decembra 2025 preskúma a predloží Európskemu parlamentu a Rade správu o vykonávaní tohto článku s cieľom dosiahnuť trhovú cenotvorbu na maloobchodnom trhu elektriny a podľa okolností súčasne aj legislatívny návrh alebo predloží následný legislatívny návrh. Súčasťou uvedeného legislatívneho návrhu môže byť aj stanovenie dátumu ukončenia uplatňovania regulovaných cien.

Článok 6

Prístup tretích strán

1. Členské štáty zabezpečia zavedenie systému pre prístup tretích strán do prenosových a distribučných sústav na základe uverejnených taríf platných pre všetkých odberateľov a uplatňovaných objektívne a bez diskriminácie medzi užívateľmi sústavy. Členské štáty zabezpečia, aby uvedené tarify alebo metodiky ich výpočtu boli pred nadobudnutím účinnosti schválené v súlade s článkom 59, a aby uvedené tarify a metodiky – ak sú schvaľované iba metodiky – boli pre nadobudnutím účinnosti uverejnené.
2. Prevádzkovateľ prenosovej alebo distribučnej sústavy môže odmietnuť prístup, ak chýba potrebná kapacita. Pre takéto odmietnutia sa musia uviesť náležité opodstatnené dôvody, najmä so zreteľom na článok 9, a musia byť založené na objektívnych a technicky a ekonomicky odôvodnených kritériách. Členské štáty, alebo ak tak členské štáty stanovia, regulačné orgány členských štátov zabezpečia, aby sa tieto kritériá dôsledne uplatňovali a aby užívateľ sústavy, ktorému bol odmietnutý prístup, mohol využiť postup na urovanie sporu. V prípade odmietnutia prístupu regulačné orgány tiež zabezpečia, pokiaľ je to vhodné, aby prevádzkovateľ prenosovej sústavy alebo prevádzkovateľ distribučnej sústavy poskytol príslušné informácie o opatreniach, ktoré budú potrebné pre posilnenie sústavy. Takéto informácie sa poskytnú vo všetkých prípadoch odmietnutia prístupu pre nabíjacie stanice. Strane, ktorá o takéto informácie požiada, môže byť vyúčtovaný primeraný poplatok odrážajúci náklady na poskytnutie takýchto informácií.
3. Tento článok sa vzťahuje aj na občianske energetické spoločenstvá, ktoré spravujú distribučné sústavy.

Článok 7

Priame vedenia

1. Členské štáty prijímajú potrebné opatrenia, ktoré umožnia, aby:
 - a) všetci výrobcovia a dodávatelia elektriny so sídlom na ich území mohli zásobovať vlastné priestory, dcérske spoločnosti a odberateľov prostredníctvom priameho vedenia bez toho, aby podliehali neprimeraným administratívnym postupom alebo nákladom;
 - b) všetci odberatelia na ich území boli zásobovaní prostredníctvom priameho vedenia výrobcami a dodávateľmi elektriny, a to individuálne alebo spoločne s ďalšími odberateľmi.
2. Členské štáty stanovia kritériá pre udeľovanie povolení na výstavbu priamych vedení na svojom území. Uvedené kritériá musia byť objektívne a nediskriminačné.
3. Možnosť zásobovania elektrinou prostredníctvom priameho vedenia podľa odseku 1 tohto článku neovplyvňuje možnosť uzatvárania zmlúv na dodávku elektriny podľa článku 6.
4. Členské štáty môžu vydať povolenie na výstavbu priameho vedenia za predpokladu odmietnutia prístupu do sústavy podľa potreby na základe článku 6, alebo začatia konania na urovanie sporu podľa článku 60.
5. Členské štáty môžu odmietnuť udeliť povolenie na priame vedenie, ak by udelenie takéhoto povolenia bránilo uplatňovaní ustanovení o povinnostiach služby vo verejnom záujme v článku 9. Takéto odmietnutie musí byť náležité odôvodnené.

Článok 8

Postup na udeľovanie povolení pre nové kapacity

1. Na výstavbu nových výrobných kapacít prijímajú členské štáty postup na udeľovanie povolení, ktorý sa musí uplatňovať v súlade s objektívnymi, transparentnými a nediskriminačnými kritériami.
2. Členské štáty ustanovia kritériá udeľovania povolení na výstavbu výrobných kapacít na svojom území. Pri určovaní príslušných kritérií členské štáty zohľadnia:
 - a) bezpečnosť a zabezpečenie elektrizačnej sústavy, zariadení a príslušenstva;
 - b) ochranu verejného zdravia a bezpečnosti;
 - c) ochranu životného prostredia;

- d) využívanie územia a umiestnenie stavieb;
 - e) využitie verejných pozemkov;
 - f) energetickú účinnosť;
 - g) povahu primárnych zdrojov;
 - h) údaje o žiadateľovi, ako je technická, ekonomická a finančná spôsobilosť;
 - i) súlad s opatreniami prijatými podľa článku 9;
 - j) prínos výrobných kapacít k splneniu všeobecného cieľa Únie na úrovni aspoň 32 % podielu energie z obnoviteľných zdrojov energie na hrubej konečnej energetickej spotrebe Únie v roku 2030 uvedeného v článku 3 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/2001⁽¹⁹⁾;
 - k) prínos výrobných kapacít k úspore emisií; a
 - l) alternatívy k budovaniu nových výrobných kapacít, napríklad riešenia v oblasti riadenia odberu a uskladňovania energie.
3. Členské štáty musia zabezpečiť, aby pre malú decentralizovanú a/alebo distribuovanú výrobu bol osobitný zjednodušený a racionalizovaný postup povoľovania, ktorý by zohľadňoval ich obmedzenú veľkosť a potenciálny vplyv.

Členské štáty môžu pre tento osobitný postup udeľovania povolení stanoviť usmernenia. Regulačné orgány alebo iné príslušné vnútroštátne orgány vrátane plánovacích orgánov tieto usmernenia revidujú a môžu odporučiť zmeny.

Ak členské štáty stanovili osobitné postupy územného konania uplatňujúce sa na hlavné nové projekty infraštruktúry výrobných kapacít, členské štáty v prípade potreby zahrnú výstavbu nových výrobných kapacít do rozsahu týchto postupov a implementujú ich nediskriminačným spôsobom a v príslušnom časovom horizonte.

4. Postupy na udeľovanie povolení a kritériá sa uverejňujú. Žiadatelia musia byť informovaní o dôvodoch akéhokoľvek odmietnutia udeliť povolenie. Tieto dôvody musia byť objektívne, nediskriminačné, riadne podložené a náležite odôvodnené. Žiadateľom sa umožňuje podať odvolanie.

Článok 9

Povinnosti služby vo verejnom záujme

1. Bez toho, aby bol dotknutý odsek 2, členské štáty na základe svojej inštitucionálnej organizácie a s náležitým zreteľom na zásadu subsidiarity zabezpečia, aby elektroenergetické podniky fungovali v súlade so zásadami tejto smernice s cieľom dosiahnuť konkurencieschopný, bezpečný a vzhľadom na životné prostredie udržateľný trh s elektrinou, a aby tieto podniky neboli diskriminované z hľadiska ich práv alebo povinností.

2. So zreteľom na príslušné ustanovenia ZFEÚ, najmä na jej článok 106, členské štáty môžu podnikom pôsobiacim v sektore elektrickej energie z hľadiska všeobecného hospodárskeho záujmu uložiť povinnosti služby vo verejnom záujme, ktoré sa môžu vzťahovať na bezpečnosť, vrátane bezpečnosti dodávky, pravidelnosti, kvality a ceny dodávok a ochrany životného prostredia, vrátane energetickej efektívnosti, energie z obnoviteľných zdrojov a ochrany klímy. Takéto povinnosti musia byť jasne definované, transparentné, nediskriminačné a overiteľné a pre elektroenergetické podniky Únie musia zaručovať rovnosť prístupu k spotrebiteľom v členskom štáte. Povinnosti služby vo verejnom záujme, ktoré sa týkajú stanovovania cien dodávok elektriny, musia byť v súlade s požiadavkami stanovenými v článku 5 tejto smernice.

3. Finančná kompenzácia, iné formy kompenzácie a exkluzívne práva, ktoré členský štát udeľuje za plnenie povinností stanovených v odseku 2 tohto článku alebo za poskytovanie univerzálnej služby podľa článku 27, sa poskytujú nediskriminačným a transparentným spôsobom.

4. Členské štáty pri vykonávaní tejto smernice informujú Komisiu o všetkých opatreniach prijatých na plnenie povinností univerzálnej služby a služby vo verejnom záujme vrátane ochrany spotrebiteľa a životného prostredia a o ich možnom vplyve na vnútroštátnu a medzinárodnú hospodársku súťaž bez ohľadu na to, či tieto opatrenia vyžadujú výnimku z ustanovení tejto smernice alebo nie. Následne každé dva roky Komisiu informujú o všetkých zmenách týchto opatrení bez ohľadu na to, či vyžadujú výnimku z tejto smernice alebo nie.

⁽¹⁹⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/2001 z 11. decembra 2018 o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov (Ú. v. EÚ L 328, 21.12.2018, s. 82).

5. Členské štáty sa môžu rozhodnúť, že nebudú uplatňovať články 6, 7 a 8 tejto smernice do tej miery, pokiaľ by ich uplatňovanie z právnych alebo skutkových dôvodov bránilo plneniu povinností uložených elektroenergetickým podnikom vo všeobecnom hospodárskom záujme a pokiaľ by nebol ovplyvnený rozvoj obchodu v takom rozsahu, že by to bolo v rozpore so záujmami Únie. Medzi záujmy Únie okrem iného patrí hospodárska súťaž vzhľadom na odberateľov v súlade s článkom 106 ZFEÚ a touto smernicou.

KAPITOLA III

POSILNENIE POSTAVENIA SPOTREBITEĽOV A ICH OCHRANA

Článok 10

Základné zmluvné práva

1. Členské štáty zabezpečia, aby všetci koncoví odberatelia mali právo na to, aby im dodávateľ dodával elektrinu, ak s tým tento súhlasí, nezávisle od toho, v akom členskom štáte je tento dodávateľ zaregistrovaný za predpokladu, že sa dodávateľ riadi príslušnými obchodnými pravidlami a pravidlami vyrovnávania. V uvedenej súvislosti prijímajú členské štáty všetky opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, aby administratívne postupy nediskriminovali dodávateľov, ktorí sú zaregistrovaní v inom členskom štáte.

2. Bez toho, aby boli dotknuté pravidlá Únie v oblasti ochrany spotrebiteľov, najmä smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/83/EÚ⁽²⁰⁾ a smernica Rady 93/13/EHS⁽²¹⁾, členské štáty zabezpečia, aby koncoví odberatelia mali práva uvedené v odsekoch 3 až 12 tohto článku.

3. Koncoví odberatelia majú právo uzavrieť so svojim dodávateľom zmluvu, ktorá obsahuje:

- a) totožnosť a adresu dodávateľa;
- b) poskytované služby, ponúkanú úroveň kvality služieb, ako aj lehotu na počiatočné pripojenie;
- c) ponúkané druhy služieb údržby;
- d) prostriedky na získavanie aktuálnych informácií o všetkých príslušných tarifách, poplatkoch za údržbu a produktoch alebo službách v balíčkoch;
- e) dobu trvania zmluvy, podmienky obnovenia alebo vypovedania zmluvy a služieb vrátane produktov alebo služieb, ktoré sú v balíčkoch s uvedenými službami a informácie o tom, či je možné vypovedať zmluvu bez poplatkov;
- f) všetky dojednania týkajúce sa kompenzácie a vrátenia nákladov, ktoré sa uplatňujú v prípade, že sa nedodržia dohodnuté úrovne kvality služieb, vrátane chybného alebo oneskoreného účtovania;
- g) spôsob začatia postupu na mimosúdne urovnanie sporov v súlade s článkom 26;
- h) informácie o právach spotrebiteľa vrátane informácií o vybavovaní sťažností a všetkých informácií uvedených v tomto odseku, ktoré sú jasne oznamované prostredníctvom faktúr alebo internetovej stránky elektroenergetického podniku.

Podmienky musia byť spravodlivé a vopred dobre známe. V každom prípade sa tieto informácie poskytnú pred uzatvorením alebo potvrdením uzatvorenia zmluvy. Pokiaľ sa zmluvy uzatvárajú cez sprostredkovateľov, informácie týkajúce sa záležitostí uvedených v tomto bode sa takisto poskytujú pred uzatvorením zmluvy.

Koncovým odberateľom musí byť poskytnutý výstižný a jednoduchý súhrn hlavných zmluvných podmienok viditeľným spôsobom.

4. Koncoví odberatelia dostanú primerané oznámenie o každom úmysle zmeniť zmluvné podmienky a musia byť informovaní o svojom práve vypovedať v tomto prípade zmluvu. Dodávateľia svojim koncovým odberateľom transparentným a zrozumiteľným spôsobom priamo oznamujú každú úpravu ceny za dodávku a dôvody a predpoklady danej

⁽²⁰⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/83/EÚ z 25. októbra 2011 o právach spotrebiteľov, ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 93/13/EHS a smernica Európskeho parlamentu a Rady 1999/44/ES a ktorou sa zrušuje smernica Rady 85/577/EHS a smernica Európskeho parlamentu a Rady 97/7/ES (Ú. v. EÚ L 304, 22.11.2011, s. 64).

⁽²¹⁾ Smernica Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (Ú. v. ES L 95, 21.4.1993, s. 29).

úpravy a jej rozsah v náležitom čase a najneskôr do dvoch týždňov a v prípade odberateľov elektriny v domácnosti najneskôr do jedného mesiaca pred tým, ako táto úprava nadobudne účinnosť. Členské štáty zabezpečia, aby koncoví odberatelia mohli slobodne vypovedať zmluvu, ak nesúhlasia s novými zmluvnými podmienkami alebo úpravami ceny za dodávky, ktoré im oznámil ich dodávateľ.

5. Dodávateľia poskytujú koncovým odberateľom transparentné informácie o uplatňovaných cenách a tarifikách a o štandardných podmienkach týkajúcich sa prístupu k elektroenergetickým službám a ich využívania;

6. Dodávateľia poskytujú koncovým odberateľom širokú ponuku spôsobov platby. Takéto spôsoby platby nesmú neprímerane diskriminovať odberateľov. Akýkoľvek rozdiel v poplatkoch spojených so spôsobmi platby alebo systémami preddavkových platieb musí byť objektívny, nediskriminačný a primeraný a nesmie prevyšovať priame náklady, ktoré znáša príjemca platby pri konkrétnom spôsobe platby alebo systéme preddavkovej platby, v súlade s článkom 62 smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/2366 ⁽²²⁾.

7. Odberatelia elektriny v domácnosti, ktorí majú prístup k systémom preddavkových platieb, nesmú byť v zmysle odseku 6 takýmito systémami preddavkových platieb znevýhodňovaní.

8. Dodávateľia ponúkajú koncovým odberateľom spravodlivé a transparentné všeobecné podmienky, ktoré poskytujú jasným a jednoznačným jazykom a ktoré nesmú obsahovať mimozmluvné prekážky výkonu práv odberateľa, napríklad nadmernú zmluvnú dokumentáciu. Odberatelia musia byť chránení pred nespravodlivými alebo zavádzajúcimi spôsobmi predaja.

9. Koncoví odberatelia majú právo na dobrú kvalitu služieb a vybavovania sťažností zo strany ich dodávateľa. Dodávateľia musia sťažnosti vybavovať jednoducho, spravodlivo a promptne.

10. Pri prístupe k univerzálnej službe podľa ustanovení prijatých členskými štátmi podľa článku 27 musia byť koncoví odberatelia informovaní o svojich právach týkajúcich sa univerzálnej služby.

11. Dodávateľia primerane informujú odberateľov v domácnosti o alternatívnych opatreniach k odpojeniu v dostatočnom predstihu pred plánovaným odpojením. Pri takýchto alternatívnych opatreniach môže ísť o možnosti podpory na predídenie odpojeniu, systémy preddavkových platieb, energetické audity, energetické poradenstvo, alternatívne platobné plány, poradenstvo v oblasti riadenia dlhu či moratórium na odpojenie, pričom by pre odberateľov, ktorým hrozí odpojenie, nemali znamenať dodatočné náklady.

12. Dodávateľia poskytnú koncovým odberateľom konečné zúčtovanie po každej zmene dodávateľa najneskôr do šiestich týždňov po takejto zmene.

Článok 11

Nárok na zmluvu s dynamickou cenou elektriny

1. Členské štáty zabezpečia, aby národný regulačný rámec umožňoval dodávateľom ponúknuť zmluvy s dynamickou cenou elektriny. Členské štáty zabezpečia, aby koncoví odberatelia, ktorí majú nainštalované inteligentné meracie zariadenie, mohli požiadať o uzavretie zmluvy s dynamickou cenou elektriny aspoň jedného dodávateľa a každého dodávateľa, ktorý má viac než 200 000 koncových odberateľov.

2. Členské štáty zabezpečia, aby dodávateľia koncových odberateľov v plnom rozsahu informovali o príležitostiach, nákladoch a rizikách takýchto zmlúv s dynamickou cenou elektriny a aby sa od dodávateľov vyžadovalo, aby koncovým odberateľom náležitým spôsobom poskytovali informácie vrátane informácií o nutnosti inštalácie vhodného elektromera. Regulačné orgány monitorujú vývoj trhu a posudzujú riziká, ktoré môžu priniesť nové produkty a služby, a riešia nekalé praktiky.

3. Dodávateľia musia získať súhlas koncového odberateľa pred prechodom tohto odberateľa na zmluvu s dynamickou cenou elektriny.

⁽²²⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/2366 z 25. novembra 2015 o platobných službách na vnútornom trhu, ktorou sa menia smernice 2002/65/ES, 2009/110/ES a 2013/36/EÚ a nariadenie (EÚ) č. 1093/2010, a ktorou sa zrušuje smernica 2007/64/ES (Ú. v. EÚ L 337, 23.12.2015, s. 35).

4. Členské štáty alebo ich národné regulačné orgány aspoň počas desiatich rokov od umožnenia zmlúv s dynamickou cenou elektriny monitorujú a podávajú ročné správy o hlavných trendoch v tejto oblasti vrátane trhových ponúk a vplyvu na faktúry spotrebiteľov, a najmä na úroveň cenovej volatility.

Článok 12

Právo na zmenu dodávateľa a pravidlá pre poplatky s ňou spojené

1. Zmena dodávateľa alebo účastníka trhu, ktorý je zapojený do agregácie, sa musí uskutočniť v čo najkratšom čase. Členské štáty zabezpečia, aby odberateľ, ktorý si želá zmeniť dodávateľa alebo účastníka trhu zapojeného do agregácie, mohol pri dodržaní zmluvných podmienok takúto zmenu uskutočniť do maximálne troch týždňov od dátumu žiadosti. Najneskôr do roku 2026 sa zabezpečí, aby technický proces zmeny dodávateľa netrval dlhšie ako 24 hodín a aby sa mohol uskutočniť každý pracovný deň.
2. Členské štáty zabezpečia, aby sa aspoň odberateľom elektriny v domácnosti, a malým podnikom v súvislosti so zmenou neúčtovali poplatky.
3. Odchylne od odseku 2 môžu členské štáty povoliť dodávateľom alebo účastníkom trhu zapojeným do agregácie, aby účtovali poplatky za vypovedanie zmluvy odberateľom, ktorí dobrovoľne vypovedia zmluvy o dodávke s pevnou cenou elektriny, ktoré boli uzavreté na dobu určitú, pred uplynutím ich platnosti, ak sú tieto poplatky súčasťou zmluvy, ktorú odberateľ dobrovoľne uzavrel, a odberateľ bol o týchto poplatkoch pred uzavretím zmluvy jasne oboznámený. Takéto poplatky musia byť primerané a nesmú presiahnuť priamu hospodársku stratu vzniknutú dodávateľovi alebo účastníkovi trhu zapojeného do agregácie v súvislosti s odberateľom, ktorý zmluvu vypovedal, vrátane nákladov vyplývajúcich z prípadných spojených investícií alebo zo služieb už poskytnutých odberateľovi v rámci zmluvy. Dôkazné bremeno priamej hospodárskej straty má vždy dodávateľ alebo účastník trhu zapojený do agregácie a prípustnosť poplatkov za vypovedanie zmluvy monitoruje regulačný orgán alebo ktorýkoľvek iný príslušný vnútroštátny orgán.
4. Členské štáty zabezpečia, aby právo zmeniť dodávateľa alebo účastníkov trhu zapojených do agregácie bolo odberateľom priznané nediskriminačne z hľadiska nákladov, úsilia a času.
5. Odberatelia elektriny v domácnosti sú oprávnení meniť dodávateľa kolektívne. Členské štáty odstránia všetky regulačné alebo administratívne prekážky kolektívnemu uskutočňovaniu zmeny dodávateľa a zároveň poskytnú rámec, ktorým sa zabezpečí maximálna ochrana spotrebiteľov s cieľom zamedziť nekalým praktikám.

Článok 13

Zmluva o agregácii

1. Členské štáty zabezpečia, aby všetci odberatelia mohli slobodne nakupovať a predávať elektroenergetické služby, vrátane agregácie, s výnimkou dodávky, a to nezávisle od ich zmluvy o dodávke elektriny a zvoleného elektroenergetického podniku.
 2. Členské štáty zabezpečia, aby v prípade, keď chce koncový odberateľ uzavrieť zmluvu o agregácii, bol tento koncový odberateľ oprávnený tak urobiť bez súhlasu elektroenergetických podnikov tohto koncového odberateľa.
- Členské štáty zabezpečia, aby účastníci trhu zapojení do agregácie v plnom rozsahu informovali koncových odberateľov o podmienkach zmlúv, ktoré im ponúkajú.
3. Členské štáty zabezpečia, aby koncoví odberatelia mali na požiadanie nárok dostávať aspoň raz za každé fakturačné obdobie bezplatne všetky relevantné údaje o riadení odberu alebo údaje o dodanej a predanej elektrine.
 4. Členské štáty zabezpečia, aby práva uvedené v odsekoch 2 a 3 boli koncovým odberateľom priznané nediskriminačne z hľadiska nákladov, úsilia alebo času. Členské štáty zabezpečia najmä to, aby dodávatelia neukladali odberateľom diskriminačné technické a administratívne požiadavky, postupy alebo poplatky na základe toho, či majú zmluvu s účastníkom trhu zapojeným do agregácie.

Článok 14

Nástroje na porovnávanie

1. Členské štáty zabezpečia, aby mali aspoň odberatelia elektriny v domácnosti a mikropodniky s očakávanou ročnou spotrebou nižšou ako 100 000 kWh bezplatný prístup aspoň k jednému nástroju na porovnávanie ponúk dodávateľov vrátane ponúk zmlúv s dynamickou cenou elektriny. Odberateľom sa informácie o dostupnosti takýchto nástrojov poskytnú v rámci ich faktúr alebo sa k faktúre priložia, alebo iným spôsobom. Nástroje musia spĺňať minimálne tieto požiadavky:

- a) musia byť nezávislé od účastníkov trhu a všetkým elektroenergetickým podnikom musia zaistiť rovnaké podmienky z hľadiska výsledkov vyhľadávania;
- b) musia jasne uvádzať ich vlastníkov a fyzické alebo právnické osoby, ktoré nástroje prevádzkujú alebo kontrolujú, ako aj informácie o tom, ako sú tieto nástroje financované;
- c) musia stanoviť jasné a objektívne kritériá, na ktorých má byť porovnávanie založené, a to vrátane služieb, a tieto kritériá sa musia zverejniť;
- d) musia používať jednoduchý a jednoznačný jazyk;
- e) musia poskytovať presné a aktuálne informácie a uvádzať čas poslednej aktualizácie;
- f) musia byť prístupné pre osoby so zdravotným postihnutím tým, že sú vnímateľné, ovládateľné, zrozumiteľné a odolné;
- g) musia umožňovať účinné nahlasovanie nesprávnych informácií o zverejnených ponukách; a
- h) musia uskutočňovať porovnávanie, pričom obmedzia požadované osobné údaje na údaje, ktoré sú pre porovnávanie nevyhnutné.

Členské štáty zabezpečia, aby sa aspoň jeden nástroj vzťahoval na celý trh. V prípade, že na trhu existujú viaceré nástroje, musia zahŕňať čo najvyčerpávajúcejším spôsobom spektrum elektroenergetických ponúk na podstatnej časti trhu a ak tieto nástroje neposkytujú úplný prehľad o trhu, táto skutočnosť musí byť pred zobrazením výsledkov jasne uvedená.

2. Nástroje uvedené v odseku 1 môže prevádzkovať ktorýkoľvek subjekt vrátane súkromných spoločností a verejných orgánov alebo subjektov.

3. Členské štáty ustanovia príslušný orgán, ktorý bude zodpovedný za označovanie nástrojov na porovnávanie, ktoré spĺňajú požiadavky stanovené v odseku 1, a zabezpečia, aby nástroje na porovnávanie so značkou dôveryhodnosti spĺňali požiadavky stanovené v odseku 1. Uvedený orgán musí byť nezávislý od všetkých účastníkov trhu a prevádzkovateľov nástroja na porovnávanie.

4. Členské štáty môžu vyžadovať, aby nástroje na porovnávanie uvedené v odseku 1 zahŕňali komparatívne kritéria spojené s povahou služieb ponúkaných dodávateľmi.

5. Pre každý nástroj porovnávajúci ponuky účastníkov trhu musí byť možné žiadať o značku dôveryhodnosti v súlade s týmto článkom na dobrovoľnom a nediskriminačnom základe.

6. Odchylne od odsekov 3 a 5 môžu členské štáty rozhodnúť, že nezabezpečia označovanie nástrojov na porovnávanie značkou dôveryhodnosti, ak verejný orgán alebo subjekt poskytne nástroj na porovnávanie spĺňajúci požiadavky stanovené v odseku 1.

Článok 15

Aktívni odberatelia

1. Členské štáty zabezpečia, aby koncoví odberatelia boli oprávnení konať ako aktívni odberatelia bez toho, aby boli vystavení neprimeraným alebo diskriminačným technickým požiadavkám, administratívnym požiadavkám, postupom a poplatkom a sieťovým poplatkom, ktoré neodrážajú náklady;

2. Členské štáty zabezpečia, aby aktívni odberatelia:

- a) boli oprávnení vykonávať činnosť buď priamo, alebo prostredníctvom agregácie;
- b) boli oprávnení predávať vlastnú vyrobenú elektrinu, a to aj prostredníctvom zmlúv o nákupe elektriny;

- c) boli oprávnení zúčastňovať sa na schémach flexibility a energetickej efektívnosti;
- d) boli oprávnení poveriť tretiu stranu správou zariadení, ktoré sú potrebné na vykonávanie ich činností, vrátane inštalácie, prevádzky, spracúvania údajov a údržby, bez toho, aby sa táto tretia strana považovala za aktívneho odberateľa;
- e) podliehali transparentným a nediskriminačným sieťovým poplatkom, ktoré musia odrážať náklady a byť účtované osobitne pre elektrinu dodanú do siete a elektrinu spotrebovanú zo siete, v súlade s článkom 59 ods. 9 tejto smernice a článkom 18 nariadenia (EÚ) 2019/943, čím sa zabezpečí, že budú primeraným a vyváženým spôsobom prispievať k rozdeleniu celkových nákladov na systém;
- f) boli finančne zodpovední za odchýlky, ktoré spôsobia v elektrizačnej sústave; v uvedenom rozsahu sú osobami zodpovednými za vyrovnanie odchýlok alebo svoju zodpovednosť za zabezpečovanie rovnováhy prenášajú v súlade s článkom 5 nariadenia (EÚ) 2019/943.

3. Členské štáty môžu mať vo svojom vnútroštátnom práve rôzne ustanovenia pre individuálnych a spoločne konajúcich aktívnych odberateľov za predpokladu, že všetky práva a povinnosti stanovené v tomto článku sa uplatňujú na všetkých aktívnych odberateľov. Akékoľvek rozdielne zaobchádzanie so spoločne konajúcimi aktívnymi odberateľmi musí byť primerané a riadne odôvodnené.

4. Členské štáty, ktoré majú v súčasnosti zavedené systémy, v rámci ktorých sa neúčtuje osobitne za elektrinu dodanú do siete a elektrinu spotrebovanú zo siete, nesmú po 31. decembri 2023 udeľovať nové práva v rámci takýchto systémov. V každom prípade, odberatelia, na ktorých sa vzťahujú existujúce systémy, musia mať kedykoľvek možnosť rozhodnúť sa pre nový systém účtovania osobitne za elektrinu dodanú do siete a elektrinu spotrebovanú zo siete ako základ pre výpočet sieťových poplatkov.

5. Členské štáty zabezpečia, aby aktívni odberatelia, ktorí vlastnia zariadenia na uskladňovanie energie:

- a) mali právo na pripojenie do siete v primeranom čase po podaní žiadosti, ak sú splnené všetky potrebné podmienky, ako je zodpovednosť za zabezpečovanie rovnováhy a primerané meranie;
- b) nepodliehali dvojitému spoplatneniu – vrátane sieťových poplatkov – za uskladnenú elektrinu, ktorá zostala v ich priestoroch, alebo ak poskytujú služby flexibility prevádzkovateľom sústav;
- c) nepodliehali neprimeraným požiadavkám alebo poplatkom za vydanie povolenia;
- d) mali povolené poskytovať viacero služieb naraz, ak to je technicky možné.

Článok 16

Občianske energetické spoločenstvá

1. Členské štáty zriadia regulačný rámec umožňujúci vznik občianskych energetických spoločenstiev tým, že zabezpečia, aby:

- a) bola účasť v občianskom energetickom spoločenstve otvorená a dobrovoľná;
- b) členovia alebo spoločníci boli oprávnení z občianskeho energetického spoločenstva vystúpiť; v takom prípade sa uplatňuje článok 12;
- c) členovia alebo spoločníci občianskeho energetického spoločenstva nestratili svoje práva a povinnosti odberateľa elektriny v domácnosti alebo aktívneho odberateľa;
- d) príslušní prevádzkovatelia distribučnej sústavy spolupracovali s občianskymi energetickými spoločenstvami za primeranú odplatu podľa posúdenia regulačného orgánu, s cieľom uľahčiť transfer elektriny v občianskych energetických spoločenstvách;
- e) občianske energetické spoločenstvá podliehali nediskriminačným, spravodlivým, primeraným a transparentným postupom a poplatkom vrátane registrácie a udeľovania povolení a transparentným a nediskriminačným sieťovým poplatkom odrážajúcim náklady v súlade s článkom 18 nariadenia (EÚ) 2019/943, aby sa zabezpečilo, že prispievajú primeraným a vyváženým spôsobom k celkovému rozdeleniu nákladov v systéme.

2. Členské štáty môžu v tomto podpornom regulačnom rámci stanoviť, že občianske energetické spoločenstvá:
 - a) musia byť otvorené cezhraničnej účasti;
 - b) sú oprávnené vlastniť, zriaďovať, kupovať alebo prenajímať si distribučné systavy a samostatne ich spravovať podľa podmienok stanovených v odseku 4 tohto článku;
 - c) podliehajú výnimkám podľa článku 38 ods. 2.
3. Členské štáty zabezpečia, aby občianske energetické spoločenstvá:
 - a) mohli mať nediskriminačný prístup ku všetkým trhom s elektrinou, buď priamo, alebo prostredníctvom agregácie;
 - b) neboli diskriminované a zaobchádzalo sa s nimi primerane z hľadiska ich činností, práv a povinností v postavení koncových odberateľov, výrobcov, dodávateľov, prevádzkovateľov distribučných sústav alebo účastníkov trhu zapojených do agregácie;
 - c) boli finančne zodpovedné za odchýlky, ktoré spôsobia v elektrizačnej sústave; v uvedenom rozsahu sú osobami zodpovednými za vyrovnávanie odchýlok alebo svoju zodpovednosť za zabezpečovanie rovnováhy prenášajú v súlade s článkom 5 nariadenia (EÚ) 2019/943;
 - d) boli v súvislosti so spotrebou vlastnej vyrobenej elektriny považované za aktívnych odberateľov v súlade s článkom 15 ods. 2 písm. e);
 - e) boli oprávnené zabezpečiť v rámci občianskeho energetického spoločenstva spoločné využívanie elektriny vyrobenej výrobnými jednotkami, ktoré spoločenstvo vlastní, a to v súlade s inými požiadavkami stanovenými v tomto článku a pri zachovaní práv a povinností členov spoločenstva ako koncových odberateľov.

Na účely prvého pododseku písm. e), v prípade spoločného využívania elektriny týmto nie sú dotknuté uplatniteľné sieťové poplatky, tarify a odvody v súlade s transparentnou analýzou nákladov a výnosov distribuovaných zdrojov energie, ktorú vypracuje príslušný vnútroštátny orgán.

4. Členské štáty sa môžu rozhodnúť, že občianskym energetickým spoločenstvám udelia právo spravovať distribučné systavy v oblasti ich pôsobenia, a vymedziť príslušné postupy bez toho, aby bola dotknutá kapitola IV alebo iné pravidlá a predpisy vzťahujúce sa na prevádzkovateľov distribučných sústav. Ak sa takéto právo udelí, členské štáty zabezpečia, aby:
 - a) občianske energetické spoločenstvá boli oprávnené uzatvoriť dohodu o prevádzke ich sústavy s príslušným prevádzkovateľom distribučnej sústavy alebo prevádzkovateľom prenosovej sústavy, do ktorej je ich sieť pripojená;
 - b) sa na občianske energetické spoločenstvá vzťahovali primerané sieťové poplatky v miestach pripojenia medzi ich sieťou a distribučnou sústavou mimo občianskeho energetického spoločenstva a aby sa takéto sieťové poplatky vzťahovali oddelene na elektrinu poskytnutú do distribučnej sústavy a elektrinu spotrebovanú z distribučnej sústavy mimo občianskeho energetického spoločenstva v súlade s článkom 59 ods. 7;
 - c) občianske energetické spoločenstvá nediskriminovali ani nepoškozovali odberateľov, ktorí zostanú pripojení do distribučnej sústavy.

Článok 17

Riadenie odberu prostredníctvom agregácie

1. Členské štáty umožnia a podporia účasť na riadení odberu prostredníctvom agregácie. Členské štáty umožnia koncovým odberateľom vrátane tých, ktorí ponúkajú riadenie odberu prostredníctvom agregácie, spoločnú účasť s výrobcami na všetkých trhoch s elektrinou, a to na nediskriminačnom základe.
2. Členské štáty zabezpečia, aby prevádzkovatelia prenosových sústav a prevádzkovatelia distribučných sústav pri obstarávaní podporných služieb posudzovali účastníkov trhu zapojených do agregácie riadenia odberu nediskriminačne a rovnakým spôsobom ako výrobcov na základe ich technickej spôsobilosti.
3. Členské štáty zabezpečia, aby ich príslušný regulačný rámec zahŕňal aspoň tieto prvky:
 - a) právo každého účastníka trhu zapojeného do agregácie, vrátane nezávislých agregátorov, vstúpiť na trhy s elektrinou bez potreby súhlasu iných účastníkov trhu;

- b) nediskriminačné a transparentné pravidlá, ktoré jasne stanovujú úlohy a povinnosti všetkých elektroenergetických podnikov a odberateľov;
- c) nediskriminačné a transparentné pravidlá a postupy výmeny údajov medzi účastníkmi trhu zapojenými do agregácie a ostatnými elektroenergetickými podnikmi, ktoré zaisťujú jednoduchý prístup k údajom za rovnakých a nediskriminačných podmienok pri plnej ochrane citlivých obchodných údajov a osobných údajov odberateľov;
- d) povinnosť účastníkov trhu zapojených do agregácie byť finančne zodpovední za odchýlky, ktoré spôsobia v električnej sústave; v uvedenom rozsahu sú osobami zodpovednými za vyrovnávanie odchýlok alebo svoju zodpovednosť za zabezpečovanie rovnováhy prenášajú v súlade s článkom 5 nariadenia (EÚ) 2019/943;
- e) ustanovenie pre koncových odberateľov, ktorí majú zmluvu s nezávislým agregátorom, na základe ktorého im ich dodávateľia nebudú môcť ukladať neoprávnené platby, sankcie alebo iné neprimerané zmluvné obmedzenia;
- f) mechanizmus urovnávania sporov medzi účastníkmi trhu zapojenými do agregácie a ostatnými účastníkmi trhu, vrátane zodpovednosti za odchýlky.

4. Členské štáty môžu vyžadovať, aby elektroenergetické podniky alebo zúčastnení koncoví odberatelia platili finančnú kompenzáciu iným účastníkom trhu alebo ich osobám zodpovedným za vyrovnávanie ich odchýlok, ktorí sú priamo ovplyvnení aktiváciou riadenia odberu. Takáto finančná kompenzácia nesmie vytvárať prekážku pre vstup účastníkov zapojených do agregácie na trh ani prekážku flexibility. V takýchto prípadoch sa finančná kompenzácia obmedzuje výhradne na pokrytie nákladov, ktoré vznikli dodávateľom zúčastnených odberateľov alebo osobám dodávateľa zodpovedných za vyrovnávanie odchýlok počas aktivácie riadenia odberu. Spôsob výpočtu kompenzácie môže zohľadňovať výhody, ktoré poskytujú nezávislí agregátori pre iných účastníkov trhu, a v takomto prípade sa od agregátorov alebo zúčastnených odberateľov môže vyžadovať, aby k takejto kompenzácii prispeli len vtedy a v takom rozsahu, aby výhody pre všetkých dodávateľov, odberateľov a osoby zodpovedné za vyrovnávanie ich odchýlok neprekročili priame náklady, ktoré im vznikli. Metóda výpočtu podlieha schváleniu regulačným orgánom alebo iným vnútroštátnym príslušným orgánom.

5. Členské štáty zabezpečia, aby regulačné orgány, alebo ak to vyžaduje ich vnútroštátny právny systém, prevádzkovatelia prenosových sústav a prevádzkovatelia distribučných sústav v úzkej spolupráci s účastníkmi trhu a koncovými odberateľmi stanovili technické požiadavky účasti riadenia odberu na všetkých trhoch s elektrinou, a to na základe technických charakteristík týchto trhov a možností riadenia odberu. Takéto požiadavky musia zahŕňať účasť agregovaných odberov.

Článok 18

Faktúry a informácie o vyúčtovaní

1. Členské štáty zabezpečia, aby faktúry a informácie o vyúčtovaní boli presné, zrozumiteľné, prehľadné, stručné a užívateľsky prístupné a upravené tak, aby ich koncoví odberatelia mohli porovnávať. Koncovým odberateľom sa poskytuje na požiadanie jasné a zrozumiteľné vysvetlenie toho, akým spôsobom bola ich faktúra vyhotovená, a to najmä ak faktúry nie sú založené na skutočnej spotrebe.
2. Členské štáty zabezpečia, aby koncoví odberatelia dostali všetky faktúry a informácie o vyúčtovaní bezplatne.
3. Členské štáty zabezpečia, aby koncovým odberateľom bola ponúknutá možnosť poskytovania faktúr a informácií o vyúčtovaní elektronicky, ako aj možnosť flexibilných spôsobov samotnej platby faktúry.
4. Ak je súčasťou zmluvy zmena produktu alebo ceny, či zľavy v budúcnosti, malo by sa to na faktúre uvádzať spolu s dátumom uskutočnenia zmeny.
5. Ak členské štáty hodlajú zmeniť obsah požiadaviek na faktúry, uskutočnia konzultácie so spotrebiteľskými organizáciami.
6. Členské štáty zabezpečia, aby faktúry a informácie o vyúčtovaní spĺňali minimálne požiadavky stanovené v prílohe I.

Článok 19

Inteligentné meracie systémy

1. V záujme podpory energetickej efektívnosti a posilnenia postavenia koncových odberateľov členské štáty alebo regulačný orgán, ak tak členský štát určí, dôrazne odporučia, aby elektroenergetické podniky a iní účastníci trhu optimalizovali využívanie elektriny, okrem iného poskytovaním služieb energetickeho manažerstva, vyvíjaním pokrokových cenových vzorcov a podľa potreby zavádzaním inteligentných meracích systémov, ktoré sú interoperabilné, najmä s odberateľskými systémami energetickeho hospodárenia a s inteligentnými sieťami v súlade s príslušnými pravidlami Únie v oblasti ochrany údajov.
2. Členské štáty zabezpečia na svojom území zavedenie inteligentných meracích systémov, ktoré odberateľom pomôžu v aktívnej účasti na trhu s elektrinou. Takéto zavedenie môže podliehať posúdeniu nákladov a prínosov, ktoré sa vykoná podľa zásad stanovených v prílohe II.
3. Členské štáty, ktoré pristúpia k zavedeniu inteligentných meracích systémov, prijímajú a uverejnia minimálne funkčné a technické požiadavky na inteligentné meracie systémy, ktoré sa majú zaviesť na ich území, v súlade s článkom 20 a prílohou II. Členské štáty zabezpečia interoperabilitu uvedených inteligentných meracích systémov, ako aj ich schopnosť poskytnúť výstupy pre odberateľské systémy energetickeho hospodárenia. V tomto smere musia členské štáty náležite prihliadať na využitie dostupných relevantných noriem vrátane tých, ktoré umožňujú interoperabilitu, ako aj na osvedčené postupy a význam vývoja inteligentných sietí a vnútorného trhu s elektrinou.
4. Členské štáty, ktoré pristúpia k zavedeniu inteligentných meracích systémov, zabezpečia, aby koncoví odberatelia transparentne a nediskriminačne prispeli na náklady súvisiace s ich zavedením, pričom zohľadnia dlhodobý prínos pre celý hodnotový reťazec. Členské štáty alebo nimi určené príslušné orgány pravidelne monitorujú takéto zavádzanie na svojom území s cieľom sledovať zabezpečovanie prínosov pre spotrebiteľov.
5. Ak je výsledok posúdenia nákladov a prínosov zavedenia inteligentných meracích systémov podľa odseku 2 negatívny, členské štáty zabezpečia, aby sa toto posúdenie revidovalo aspoň každé štyri roky alebo častejšie v reakcii na významné zmeny východiskových predpokladov, ako aj na technologický a trhový vývoj. Členské štáty Komisii oznámia výsledok aktualizovaného posúdenia nákladov a prínosov, keď bude k dispozícii.
6. Ustanovenia tejto smernice týkajúce sa inteligentných meracích systémov sa vzťahujú na budúce zariadenia a na zariadenia, ktorými sa nahradia staršie inteligentné meracie zariadenia. Inteligentné meracie systémy, ktoré sú už nainštalované, alebo pre ktoré začali práce pred 4. júlom 2019, môžu zostať v prevádzke počas ich doby životnosti, ale v prípade inteligentných meracích systémov, ktoré nespĺňajú požiadavky článku 20 a prílohy II, nemôžu zostať v prevádzke po 5. júli 2031.

Na účely tohto odseku „začatie prác“ je buď začiatok stavebných prác na investícii, alebo prvý záväzok firmy na objednávku zariadenia alebo iný záväzok, na základe ktorého je investícia nezvratná, podľa toho, čo je prvé v časovom slede. Kúpa pozemku a prípravné práce, ako napríklad získavanie povolení a uskutočňovanie predbežných štúdií uskutočniteľnosti sa nepovažujú za začatie prác. V prípade prevzatia podniku znamená „začatie prác“ okamih nadobudnutia aktív priamo spojených s nadobudnutým podnikom.

Článok 20

Funkcie inteligentných meracích systémov

Ak je výsledok zavedenia inteligentných meracích systémov podľa článku 19 ods. 2 kladný, alebo ak sú inteligentné meracie systémy systematicky zavádzané po 4. júli 2019, členské štáty zavedú inteligentné meracie systémy v súlade s európskymi normami, prílohou II a týmito požiadavkami:

- a) inteligentné meracie systémy musia presne merať skutočnú spotrebu elektriny a musia byť schopné poskytovať koncovým odberateľom informácie o skutočnom čase spotreby. Overené údaje o spotrebe v predchádzajúcich obdobiach sa koncovým odberateľom jednoducho a bezpečne sprístupnia a zobrazia na požiadanie a bez dodatočných nákladov. Neoverené údaje o spotrebe v takmer reálnom čase sa koncovým odberateľom tiež jednoducho a bezpečne sprístupnia bez dodatočných nákladov cez štandardizované rozhranie alebo cez vzdialený prístup, aby sa podporovali automatizované programy energetickej efektívnosti, riadenie odberu a iné služby;

- b) bezpečnosť inteligentných meracích systémov a dátovej komunikácie sa zabezpečí v súlade s príslušnými pravidlami Únie v oblasti bezpečnosti, pričom sa náležite zohľadnia najlepšie dostupné techniky zabezpečenia najvyššej úrovne ochrany kybernetickej bezpečnosti, berúc do úvahy náklady a zásady proporcionality;
- c) súkromie koncových odberateľov a ochrana ich údajov musia byť v súlade s príslušnými pravidlami Únie v oblasti ochrany údajov a súkromia;
- d) prevádzkovatelia meradiel zabezpečia, aby meradlá aktívnych odberateľov, ktorí napájajú elektrinu do siete dokázali vyjadriť elektrinu napájanú do siete v priestoroch aktívnych odberateľov;
- e) ak o to koncoví odberatelia požiadajú, údaje o elektrine, ktorú napájajú do siete, a údaje o ich spotrebe elektriny sa im sprístupnia v súlade s vykonávacími aktami prijatými podľa článku 24 prostredníctvom štandardizovaného komunikačného rozhrania alebo prostredníctvom vzdialeného prístupu, alebo sa sprístupnia tretej strane konajúcej v ich mene, a to v jednoducho zrozumiteľnom formáte tak, aby im to umožnilo porovnať podobné ponuky;
- f) koncoví odberatelia musia byť pred inštaláciou inteligentných meracích zariadení alebo v čase inštalácie náležite poučení a informovaní, najmä o všetkých ich možnostiach z hľadiska správy odpočtov a monitorovania spotreby energie, ako aj o získavaní a spracúvaní osobných údajov v súlade s príslušnými pravidlami Únie v oblasti ochrany údajov;
- g) inteligentné meracie systémy musia umožňovať meranie a vyúčtovanie spotreby koncových odberateľov s rovnakým časovým rozlíšením, ako je obdobie zúčtovania odchýlok na vnútroštátnom trhu.

Na účely prvého pododseku písm. e) koncoví odberatelia musia mať možnosť načítať si ich údaje z merania alebo ich bez dodatočných nákladov preniesť inej strane v súlade s právom na prenositeľnosť údajov podľa pravidiel Únie v oblasti ochrany údajov.

Článok 21

Nárok na inteligentné meracie zariadenie

1. Ak je výsledok zavedenia inteligentných meracích systémov podľa článku 19 ods. 2 negatívny a ak nie sú inteligentné meracie systémy systematicky zavedené, členské štáty zabezpečia, aby mal každý koncový odberateľ za úhradu súvisiacich nákladov a za spravodlivých, primeraných a nákladovo efektívnych podmienok, na požiadanie nárok na montáž inteligentného meracieho zariadenia, alebo prípadne na modernizáciu inteligentného meracieho zariadenia, ktoré:

- a) je podľa technických možností vybavené funkciami uvedenými v článku 20 alebo minimálnym súborom funkcií, ktoré stanoví a uverejní členský štát na vnútroštátnej úrovni, a v súlade s prílohou II;
- b) je interoperabilné a schopné poskytnúť požadovanú pripojiteľnosť meracej infraštruktúry k odberateľským systémom energetického hospodárenia takmer v reálnom čase.

2. V súvislosti so žiadosťou odberateľa o inteligentné meracie zariadenie podľa odseku 1, členské štáty alebo nimi určené príslušné orgány:

- a) zabezpečia, aby boli v ponuke pre koncového odberateľa, ktorý si vyžiadal montáž inteligentného meracieho zariadenia, výslovne uvedené a jasne opísané:
 - i) funkcie a interoperabilita, ktoré dané inteligentné meracie zariadenie podporuje, ako aj využiteľné služby a výhody, ktoré možno realisticky dosiahnuť vďaka danému inteligentnému meraciemu zariadeniu v danom čase,
 - ii) akékoľvek súvisiace náklady, ktoré má znášať koncový odberateľ;
- b) zabezpečia, aby sa namontovalo v primeranej lehote, najneskôr však štyri mesiace od podania žiadosti odberateľom;
- c) pravidelne, avšak aspoň každé dva roky, prehodnocujú a uverejňujú súvisiace náklady a monitorujú ich vývoj v nadväznosti na technologický pokrok a potenciálnu modernizáciu meracích systémov.

Článok 22

Bežné meracie zariadenia

1. Ak koncoví odberatelia nemajú inteligentné meracie zariadenia, členské štáty zabezpečia, aby koncovým odberateľom boli poskytnuté individuálne bežné meracie zariadenia, ktoré presne merajú ich skutočnú spotrebu.
2. Členské štáty zabezpečia, aby koncoví odberatelia dokázali svoje bežné meracie zariadenia ľahko odčítať, buď priamo alebo nepriamo prostredníctvom online rozhrania či iného vhodného rozhrania.

Článok 23

Spravovanie údajov

1. Pri stanovovaní pravidiel spravovania a výmeny údajov členské štáty alebo nimi určené príslušné orgány určia pravidlá prístupu oprávnených osôb k údajom koncového odberateľa v súlade s týmto článkom a príslušným právnym rámcom Únie. Údaje na účely tejto smernice zahŕňajú údaje o meraní a spotrebe, ako aj údaje odberateľa potrebné na zmenu dodávateľa, riadenie odberu a iné služby.
2. Členské štáty zabezpečia spravovanie údajov s cieľom zaistiť efektívny a bezpečný prístup k údajom a ich výmenu, ako aj ochranu údajov a bezpečnosť údajov.

Nezávisle od modelu spravovania údajov, ktorý uplatní každý členský štát, osoby zodpovedné za spravovanie údajov poskytnú každej oprávnenej osobe prístup k údajom koncového odberateľa v súlade s odsekom 1 tohto článku. Oprávnené osoby dostávajú požadované údaje simultánne k dispozícii a na nediskriminačnom základe. Prístup k údajom musí byť jednoduchý, pričom príslušné postupy na získanie prístupu k údajom sa sprístupnia verejnosti.

3. Pravidlá týkajúce sa prístupu k údajom a ich uchovávaniu na účely tejto smernice musia byť v súlade s príslušným právom Únie.

Spracúvanie osobných údajov v rámci tejto smernice sa vykonáva v súlade s nariadením (EÚ) 2016/679.

4. Členské štáty alebo nimi určené príslušné orgány schvália a certifikujú osoby zodpovedné za spravovanie údajov, alebo prípadne vykonávajú dohľad nad týmito osobami, s cieľom zaistiť súlad týchto osôb s požiadavkami tejto smernice.

Bez toho, aby boli dotknuté úlohy zodpovedných osôb v zmysle nariadenia (EÚ) 2016/679, sa môžu členské štáty rozhodnúť vyžadovať, aby osoby zodpovedné za spravovanie údajov vymenovali subjekty zodpovedné za zabezpečenie súladu, ktoré budú niesť zodpovednosť za monitorovanie vykonávania opatrení prijatých uvedenými stranami na zaistenie nediskriminačného prístupu k údajom a súladu s požiadavkami tejto smernice.

Členské štáty môžu určiť subjekty zodpovedné za zabezpečenie súladu alebo subjekty uvedené v článku 35 ods. 2 písm. d) tejto smernice, aby plnili povinnosti podľa tohto odseku.

5. Odberateľom sa za prístup k vlastným údajom alebo za žiadosť o ich sprístupnenie nesmú účtovať žiadne dodatočné náklady.

Členské štáty sú zodpovedné za stanovenie príslušných poplatkov za prístup oprávnených osôb k údajom.

Členské štáty alebo nimi určené príslušné orgány zabezpečia, aby akékoľvek poplatky účtované regulovanými subjektmi, ktoré poskytujú dátové služby, boli primerané a riadne odôvodnené.

Článok 24

Požiadavky a postupy interoperability pre prístup k údajom

1. S cieľom podporiť hospodársku súťaž na maloobchodnom trhu a vyhnúť sa nadmerným administratívnym nákladom oprávnených osôb členské štáty uľahčia plnú interoperabilitu energetických služieb v Únii.

2. Komisia prijme prostredníctvom vykonávacích aktov požiadavky interoperability a nediskriminačné a transparentné postupy pre prístup k údajom uvedené v článku 23 ods. 1. Uvedené vykonávacie akty sa prijímú v súlade s konzultačným postupom uvedeným v článku 68 ods. 2.
3. Členské štáty zabezpečia, aby elektroenergetické podniky uplatňovali požiadavky interoperability a postupy pre prístup k údajom uvedené v odseku 2. Uvedené požiadavky a postupy sú založené na existujúcich vnútroštátnych postupoch.

Článok 25

Jednotné kontaktné miesta

Členské štáty zabezpečia ustanovenie jednotných kontaktných miest, ktoré budú odberateľom poskytovať všetky potrebné informácie o ich právach, uplatniteľnom práve a dostupných mechanizmoch urovnania sporov v prípade sporu. Takéto kontaktné miesta môžu byť súčasťou všeobecných informačných miest pre spotrebiteľov.

Článok 26

Právo na mimosúdne urovanie sporov

1. Členské štáty zabezpečia, aby odberatelia mali prístup k jednoduchým, spravodlivým, transparentným, nezávislým, účinným a efektívnym mechanizmom mimosúdneho urovnania sporov o právach a povinnostiach stanovených v tejto smernici prostredníctvom nezávislého mechanizmu, ako je ombudsman pre energetiku alebo spotrebiteľský orgán, alebo prostredníctvom regulačného orgánu. Ak je koncový odberateľ spotrebiteľom v zmysle smernice Európskeho parlamentu a Rady 2013/11/EÚ⁽²³⁾, takéto mechanizmy mimosúdneho urovnania sporov musia byť v súlade s kvalitatívnymi požiadavkami smernice 2013/11/EÚ a musia poskytovať systémy náhrady a kompenzácie, ak sú zaručené.
2. Členské štáty v prípade potreby zabezpečia, aby subjekty pre alternatívne riešenie sporov spolupracovali s cieľom zabezpečiť jednoduché, spravodlivé, transparentné, nezávislé, účinné a efektívne mechanizmy mimosúdneho urovnania sporov pri akejkoľvek spore, ktorý vznikne v súvislosti s produktmi alebo službami viazanými na alebo v balíčku s akýmkoľvek produktom alebo službou, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti tejto smernice.
3. Účasť elektroenergetických podnikov na mechanizmoch mimosúdneho urovnania sporov pre odberateľov elektriny v domácnosti musí byť povinná, pokiaľ členský štát nepreukáže Komisii, že iné mechanizmy sú rovnako účinné.

Článok 27

Univerzálna služba

1. Členské štáty zabezpečia, aby všetci odberatelia elektriny v domácnosti, a ak to členské štáty uznajú za vhodné, aj malé podniky využívali univerzálnu službu, teda právo na dodávku elektriny na ich území v stanovenej kvalite za konkurencieschopné, jednoducho a jasne porovnateľné, transparentné a nediskriminačné ceny. Na zabezpečenie poskytovania univerzálnej služby môžu členské štáty určiť dodávateľa poslednej inštancie. Členské štáty uložia prevádzkovateľom distribučných sústav povinnosť pripojiť odberateľov do svojej sústavy za podmienok a pri dodržaní taríf stanovených v súlade s postupom ustanoveným v článku 59 ods. 7. Táto smernica nebráni členským štátom, aby posilňovali trhovú pozíciu odberateľov elektriny v domácnosti a malých a stredných odberateľov elektriny mimo domácnosti podporovaním možností dobrovoľného združovania sa na účely zastupovania tejto skupiny odberateľov.
2. Odsek 1 sa vykonáva transparentným a nediskriminačným spôsobom a nebráni slobodnej voľbe dodávateľa ustanovenej v článku 4.

⁽²³⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/11/EÚ z 21. mája 2013 o alternatívnom riešení spotrebiteľských sporov, ktorou sa mení nariadenie (ES) č. 2006/2004 a smernica 2009/22/ES (smernica o alternatívnom riešení spotrebiteľských sporov) (Ú. v. EÚ L 165, 18.6.2013, s. 63).

Článok 28

Zraniteľní odberatelia

1. Členské štáty prijímú náležité opatrenia na ochranu odberateľov a zabezpečia najmä, aby existovali dostatočné záruky na ochranu zraniteľných odberateľov. V tejto súvislosti každý členský štát vymedzí koncept zraniteľných odberateľov, ktorý sa môže vzťahovať na energetickú chudobu a okrem iného môže ustanoviť zákaz odpojenia takýchto odberateľov od elektriny v kritických časoch. Pojem zraniteľných odberateľov môže vychádzať z úrovne príjmu, podielu výdavkov na energie z disponibilného príjmu, energetickej hospodárnosti domovov, kritickej závislosti od elektrických zariadení zo zdravotných dôvodov, veku alebo iných kritérií. Členské štáty zabezpečia dodržiavanie práv a povinností spojených so zraniteľnými odberateľmi. Prijímú najmä opatrenia na ochranu odberateľov z odľahlých oblastí. Zabezpečia vysoký stupeň ochrany spotrebiteľa, najmä vzhľadom na transparentnosť týkajúcu sa zmluvných podmienok, všeobecných informácií a mechanizmov urovnania sporov.

2. Členské štáty prijímú vhodné opatrenia, ktorými poskytnú výhody v systémoch sociálneho zabezpečenia na zabezpečenie nevyhnutných dodávok pre zraniteľných odberateľov alebo na podporu zlepšenia energetickej efektívnosti, s cieľom zaoberať sa zistenými prípadmi energetickej chudoby podľa článku 3 ods. 3 písm. d) nariadenia (EÚ) 2018/1999, a to i v širšom kontexte chudoby. Takéto opatrenia nesmú brániť účinnému otvoreniu trhu stanovenému v článku 4 ani fungovaniu trhu a v prípade potreby sa oznámia Komisii v súlade s článkom 9 ods. 4. Takéto oznámenie môže obsahovať aj opatrenia prijaté v rámci všeobecného systému sociálneho zabezpečenia.

Článok 29

Energetická chudoba

Pri posudzovaní počtu domácností v energetickej chudobe podľa článku 3 ods. 3 písm. d) nariadenia (EÚ) 2018/1999 členské štáty stanovujú a uverejňujú súbor kritérií, ktoré môžu zahŕňať nízky príjem, vysoký podiel výdavkov na energie z disponibilného príjmu a nízku energetickú hospodárnosť.

Komisia v tomto kontexte a v kontexte článku 5 ods. 5 poskytne usmernenia k vymedzeniu „významného počtu domácností v energetickej chudobe“, vychádzajúc z predpokladu, že akýkoľvek pomer domácností v energetickej chudobe sa môže považovať za významný.

KAPITOLA IV

PREVÁDZKOVANIE DISTRIBUČNEJ SÚSTAVY

Článok 30

Určenie prevádzkovateľov distribučných sústav

Členské štáty určujú alebo vyžadujú, aby podniky, ktoré vlastnia alebo sú zodpovedné za distribučné sústavy, určili jedného alebo viacerých prevádzkovateľov distribučných sústav na obdobie určené členskými štátmi vzhľadom na zväzovanie účinnosti a hospodárskej rovnováhy.

Článok 31

Úlohy prevádzkovateľov distribučných sústav

1. Prevádzkovateľ distribučnej sústavy zodpovedá za zabezpečenie toho, že sústava dlhodobo vyhovuje odôvodneným požiadavkám na distribúciu elektriny, za prevádzku, údržbu a podľa hospodárskych podmienok za rozvoj bezpečnej, spoľahlivej a účinnej distribučnej sústavy vo svojej oblasti s náležitým ohľadom na životné prostredie a energetickú efektívnosť.

2. V žiadnom prípade nesmie prevádzkovateľ distribučnej sústavy diskriminovať užívateľov sústavy alebo skupiny užívateľov sústavy, najmä nie v prospech svojich príbuzných podnikov.

3. Prevádzkovateľ distribučnej sústavy poskytuje užívateľom sústavy informácie, ktoré potrebujú na efektívny prístup do sústavy a jej užívanie.

4. Členský štát môže od prevádzkovateľa distribučnej sústavy požadovať, aby pri využívaní výrobných zariadení dával prednosť výrobným zariadeniam využívajúcim obnoviteľné zdroje alebo využívajúcim vysoko účinnú kogeneráciu v súlade s článkom 12 nariadenia (EÚ) 2019/943.
5. Každý prevádzkovateľ distribučnej sústavy koná pri obstarávaní energie na pokrývanie strát vo svojej sústave ako neutrálny sprostredkovateľ trhu v súlade s transparentnými, nediskriminačnými a trhovými postupmi.
6. Ak je prevádzkovateľ distribučnej sústavy zodpovedný za obstarávanie produktov a služieb potrebných na efektívnu, spoľahlivú a bezpečnú prevádzku distribučnej sústavy, prijme na tento účel objektívne, transparentné a nediskriminačné pravidlá, ktoré vypracuje v spolupráci s prevádzkovateľmi prenosových sústav a inými relevantnými účastníkmi trhu. Podmienky poskytovania takýchto produktov a služieb prevádzkovateľom distribučných sústav prípadne vrátane pravidiel a taríf sa stanovujú v súlade s článkom 59 ods. 7 nediskriminačným spôsobom, ktorý odzrkadľuje náklady, a uvereňujú sa.
7. Prevádzkovateľ distribučnej sústavy pri plnení úloh uvedených v odseku 6 obstaráva nefrekvenčné podporné služby potrebné v rámci jeho sústavy v súlade s transparentnými, nediskriminačnými a trhovými postupmi, pokiaľ regulačný orgán nevyhodnotí, že trhové poskytovanie nefrekvenčných podporných služieb je ekonomicky neefektívne a neudelí výnimku. Povinnosť obstarávať nefrekvenčné podporné služby sa nevzťahuje na plne integrované prvky sústavy.
8. Obstarávaním produktov a služieb uvedených v odseku 6 sa zabezpečí účinné zapojenie všetkých kvalifikovaných účastníkov trhu vrátane účastníkov trhu ponúkajúcich energiu z obnoviteľných zdrojov, účastníkov trhu zapojených do riadenia odberu, prevádzkovateľov zariadení na uskladňovanie energie a účastníkov trhu zapojených do agregácie, a to najmä tým, že sa od regulačných orgánov a prevádzkovateľov distribučných sústav v úzkej spolupráci so všetkými účastníkmi trhu ako aj prevádzkovateľov prenosových sústav vyžaduje stanovenie technických požiadaviek účasti na týchto trhoch na základe technických charakteristík týchto trhov a možností všetkých účastníkov trhu.
9. Prevádzkovatelia distribučných sústav spolupracujú s prevádzkovateľmi prenosových sústav na účinnom zapojení účastníkov trhu, ktorí sú pripojení do ich siete, do maloobchodných, veľkoobchodných a vyrovnávacích trhov. Poskytovanie regulačných služieb, ktoré pochádzajú zo zdrojov nachádzajúcich sa v distribučnej sústave, sa dohodne s príslušným prevádzkovateľom prenosovej sústavy v súlade s článkom 57 nariadenia (EÚ) 2019/943 a článkom 182 nariadenia Komisie (EÚ) 2017/1485 ⁽²⁴⁾.
10. Členské štáty alebo nimi určené príslušné orgány môžu prevádzkovateľom distribučných sústav povoliť vykonávanie iných činností, než sú činnosti stanovené v tejto smernici a v nariadení (EÚ) 2019/943, ak sú takéto činnosti potrebné na to, aby prevádzkovatelia distribučných sústav plnili svoje povinnosti podľa tejto smernice alebo nariadenia (EÚ) 2019/943, za predpokladu, že regulačný orgán vyhodnotil potrebu takejto výnimky. Týmto odsekom nie je dotknuté právo prevádzkovateľov distribučných sústav vlastniť, vyvíjať, spravovať alebo prevádzkovať iné sústavy ako elektrizačné sústavy, ak toto právo členský štát alebo určený príslušný orgán udelil.

Článok 32

Stimuly na využívanie flexibility v distribučných sústavách

1. Členské štáty zabezpečia potrebný regulačný rámec, ktorý prevádzkovateľom distribučných sústav umožní obstarávať služby flexibility vrátane riadenia preťaženia v ich oblastiach, a stimuluje ich k takémuto obstarávaniu s cieľom zvýšiť efektívnosť prevádzky a rozvoja distribučnej sústavy. Regulačný rámec musí najmä zabezpečovať, aby prevádzkovatelia distribučných sústav boli takéto služby schopní obstarávať od poskytovateľov elektriny z distribuovanej výroby, riadenia odberu alebo uskladňovania energie a podporovať prijímanie opatrení energetickej efektívnosti, ak takéto služby nákladovo efektívne nahrádzajú potreby modernizácie alebo nahradenia elektroenergetickej kapacity a podporujú efektívnu a bezpečnú prevádzku distribučnej sústavy. Prevádzkovatelia distribučných sústav takéto služby obstarávajú v súlade s transparentnými, nediskriminačnými a trhovými postupmi, pokiaľ regulačné orgány nestanovia, že obstarávanie takýchto služieb nie je z ekonomického hľadiska efektívne, alebo že by takéto obstarávanie viedlo k závažnej deformácii trhu alebo k vyšším preťaženiam.

⁽²⁴⁾ Nariadenie Komisie (EÚ) 2017/1485 z 2. augusta 2017, ktorým sa stanovuje usmernenie pre prevádzkovanie elektrizačnej prenosovej sústavy (Ú. v. EÚ L 220, 25.8.2017, s. 1).

2. Prevádzkovatelia distribučných sústav, ak to schváli regulačný orgán, alebo samotný regulačný orgán stanoví v transparentnom a participatívnom procese, ktorý zahrnie všetkých príslušných užívateľov sústavy a prevádzkovateľov prenosovej sústavy, špecifikácie obstarávaných služieb flexibility a v prípade potreby, aj štandardizovaných trhových produktov pre takéto služby aspoň na vnútroštátnej úrovni. Týmto špecifikáciami sa zabezpečí účinné a nediskriminačné zapojenie všetkých účastníkov trhu vrátane účastníkov trhu ponúkajúcich energiu z obnoviteľných zdrojov, účastníkov trhu zapojených do riadenia odberu, prevádzkovateľov zariadení na uskladňovanie energie a účastníkov trhu zapojených do agregácie. Prevádzkovatelia distribučných sústav si vymieňajú všetky potrebné informácie a koordinujú svoju činnosť s prevádzkovateľmi prenosových sústav s cieľom zabezpečiť optimálne využitie zdrojov a bezpečnú a efektívnu prevádzku sústavy a podporiť rozvoj trhu. Prevádzkovatelia distribučných sústav musia byť za obstarávanie takýchto služieb primerane odmeňovaní, aby si mohli pokryť aspoň zodpovedajúce primerané náklady, vrátane výdavkov na potrebné informačné a komunikačné technológie a nákladov na infraštruktúru.

3. Rozvoj distribučnej sústavy musí byť založený na transparentnom pláne rozvoja sústavy, ktorý prevádzkovateľ distribučnej sústavy zverejňuje a predkladá regulačnému orgánu najmenej každé dva roky. Plán rozvoja sústavy musí zabezpečiť transparentnosť potrebných strednodobých a dlhodobých služieb flexibility, a stanoví plánované investície na najbližších päť až desať rokov s osobitným dôrazom na hlavnú distribučnú infraštruktúru potrebnú na pripojenie novej výrobnéj kapacity a nového odberu vrátane nabíjajúcich staníc pre elektrické vozidlá. V pláne rozvoja siete sa zároveň musí preukazovať využitie riadenia odberu, energetickej efektívnosti, zariadení na uskladňovanie energie alebo iných zdrojov, ktoré má prevádzkovateľ distribučnej sústavy využívať ako alternatívu k rozširovaniu sústavy.

4. Prevádzkovateľ distribučnej sústavy konzultuje so všetkými relevantnými užívateľmi systému a relevantnými prevádzkovateľmi prenosových sústav plán rozvoja sústavy. Prevádzkovateľ distribučnej sústavy uverejní výsledky konzultácie spolu s plánom rozvoja sústavy a predložia výsledky konzultácií a plánu rozvoja sústavy regulačnému orgánu. Regulačný orgán môže požiadať o zmeny tohto plánu.

5. Členské štáty sa môžu rozhodnúť neuplatňovať povinnosť stanovenú v odseku 3 na integrované elektroenergetické podniky, ktoré poskytujú služby menej než 100 000 pripojeným odberateľom alebo obsluhujú malé izolované sústavy.

Článok 33

Integrácia elektromobility do elektrizačnej sústavy

1. Bez toho, aby bola dotknutá smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/94/EÚ⁽²⁵⁾, členské štáty zabezpečia potrebný regulačný rámec, ktorý umožní pripájanie verejne prístupných a súkromných nabíjajúcich staníc do distribučných sústav. Členské štáty zabezpečia, aby prevádzkovatelia distribučných sústav spolupracovali na nediskriminačnom základe s akýmkoľvek podnikom, ktorý vlastní, vyvíja, prevádzkuje alebo spravuje nabíjacie stanice pre elektrické vozidlá, a to aj z hľadiska pripojenia do siete.

2. Prevádzkovatelia distribučných sústav nesmú vlastníť, vyvíjať, spravovať alebo prevádzkovať nabíjacie stanice pre elektrické vozidlá s výnimkou prípadov, keď prevádzkovatelia distribučných sústav vlastnia súkromné nabíjacie stanice výhradne na vlastné použitie.

3. Odchylné od odseku 2 môžu členské štáty povoliť prevádzkovateľom distribučných sústav vlastníť, vyvíjať, spravovať alebo prevádzkovať nabíjacie stanice pre elektrické vozidlá za predpokladu, že sú splnené všetky tieto podmienky:

- a) iným osobám po otvorení, transparentnom a nediskriminačnom výberovom konaní, ktoré podlieha preskúmaniu a schváleniu regulačným orgánom nebolo udelené právo vlastníť, vyvíjať, spravovať či prevádzkovať nabíjacie stanice pre elektrické vozidlá iným osobám, alebo iné osoby by nemohli uvedené služby poskytovať za primerané náklady a včas;
- b) regulačný orgán vykonal *ex-ante* posúdenie podmienok výberového konania podľa písmena a) a udelil svoj súhlas;
- c) prevádzkovateľ distribučnej sústavy prevádzkuje nabíjacie stanice na základe umožnenia prístupu tretích strán v súlade s článkom 6 a nediskriminuje užívateľov sústavy alebo kategórie užívateľov sústavy, najmä nie v prospech spriaznených podnikov.

⁽²⁵⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/94/EÚ z 22. októbra 2014 o zavádzaní infraštruktúry pre alternatívne palivá (Ú. v. EÚ L 307, 28.10.2014, s. 1).

Regulačný orgán môže vypracovať usmernenia alebo doložky týkajúce sa obstarávania s cieľom pomôcť prevádzkovateľom distribučných sústav zabezpečiť spravodlivý postup výberového konania.

4. Ak členské štáty uplatnia podmienky uvedené v odseku 3, členské štáty alebo nimi určené príslušné orgány zorganizujú v pravidelných intervaloch alebo aspoň každých päť rokov verejnú konzultáciu na prehodnotenie potenciálneho záujmu trhových aktérov o vlastníctvo, vývoj, prevádzku alebo spravovanie nabíjajúcich staníc pre elektrické vozidlá. Ak z takejto verejnej konzultácie vyplynie, že iné osoby sú schopné takéto stanice vlastniť, vyvíjať, prevádzkovať alebo spravovať, členské štáty zabezpečia postupné ukončenie činnosti prevádzkovateľov distribučnej sústavy v tejto oblasti pod podmienkou úspešného ukončenia postupu výberového konania uvedeného v odseku 3 písm. a). Regulačné orgány môžu ako súčasť podmienok uvedeného postupu umožniť prevádzkovateľovi distribučnej sústavy vymáhať zostatkovú hodnotu svojej investície do nabíjacej infraštruktúry.

Článok 34

Úlohy prevádzkovateľov distribučných sústav z hľadiska spravovania údajov

Členské štáty zabezpečia, aby všetky oprávnené osoby mali nediskriminačný prístup k údajom za jednoznačných a rovnocenných podmienok v súlade s príslušnými pravidlami v oblasti ochrany údajov. V členských štátoch, kde sú zavedené inteligentné meracie systémy v súlade s článkom 19 a prevádzkovatelia distribučných sústav sa podieľajú na spravovaní údajov, programy súladu uvedené v článku 35 ods. 2 písm. d) musia zahŕňať osobitné opatrenia na vylúčenie diskriminačného prístupu oprávnených osôb k údajom v zmysle článku 23. Ak sa na prevádzkovateľov distribučných sústav nevzťahuje článok 35 ods. 1, 2 alebo 3, členské štáty prijímajú všetky potrebné opatrenia na zabezpečenie toho, aby vertikálne integrované podniky nemali privilegovaný prístup k údajom na výkon svojich dodávateľských činností.

Článok 35

Oddelenie prevádzkovateľov distribučných sústav

1. Ak je prevádzkovateľ distribučnej sústavy súčasťou vertikálne integrovaného podniku, musí byť aspoň z hľadiska svojej právnej formy, organizácie a rozhodovania nezávislý od iných činností, ktoré nesúvisia s distribúciou. Uvedenými pravidlami musí byť povinnosť oddeliť vlastníctvo aktív prevádzkovateľa distribučnej sústavy od vertikálne integrovaného podniku.

2. Ak je prevádzkovateľ distribučnej sústavy súčasťou vertikálne integrovaného podniku, musí byť okrem splnenia požiadaviek uvedených v odseku 1 nezávislý i z hľadiska svojej organizácie a rozhodovania od iných činností, ktoré nesúvisia s distribúciou. Aby sa to mohlo dosiahnuť, uplatňujú sa minimálne tieto kritériá:

- a) osoby zodpovedné za riadenie prevádzkovateľa distribučnej sústavy sa nesmú zúčastňovať na podnikových štruktúrach integrovaného elektroenergetického podniku priamo alebo nepriamo zodpovedného za každodenné fungovanie výroby, prenosu a dodávky elektriny;
- b) musia sa prijať vhodné opatrenia s cieľom zabezpečiť, aby sa profesionálne záujmy osôb zodpovedných za riadenie prevádzkovateľa distribučnej sústavy brali do úvahy spôsobom zaručujúcim, že sú schopné konať nezávisle;
- c) prevádzkovateľ distribučnej sústavy musí mať účinné rozhodovacie práva nezávislé od integrovaného elektroenergetického podniku, pokiaľ ide o aktíva, ktoré sú potrebné na prevádzku, údržbu alebo rozvoj sústavy. Na účely plnenia týchto úloh musí prevádzkovateľ distribučnej sústavy disponovať potrebnými zdrojmi vrátane ľudských, technických, materiálnych a finančných zdrojov. Toto by nemalo brániť existencii náležitých koordinačných mechanizmov na zabezpečenie toho, aby boli chránené práva materskej spoločnosti dohliadať nad hospodárením a riadením, pokiaľ ide o návratnosť aktív v dcérskej spoločnosti regulovanej nepriamo v súlade s článkom 59 ods. 7. Materskej spoločnosti toto konkrétne umožňuje schvaľovať ročný finančný plán alebo akýkoľvek zodpovedajúci nástroj prevádzkovateľa distribučnej sústavy a stanovovať celkové limity pre úroveň zadlženia dcérskej spoločnosti. Materskej spoločnosti sa tým nepovoľuje vydávať pokyny týkajúce sa každodennej prevádzky, ani pokiaľ ide o jednotlivé rozhodnutia týkajúce sa výstavby alebo modernizácie distribučných vedení, ktoré nepresahujú podmienky schváleného finančného plánu alebo ktoréhokoľvek zodpovedajúceho nástroja; a

- d) prevádzkovateľ distribučnej sústavy musí vypracovať program súladu, v ktorom sa uvedú opatrenia prijaté na zabezpečenie vylúčenia diskriminačného správania, a zabezpečiť primerané monitorovanie dodržiavania tohto programu. V programe súladu sa stanovujú špecifické povinnosti zamestnancov na splnenie tohto cieľa. Výročnú správu, v ktorej sa uvedú prijaté opatrenia, predkladá osoba alebo subjekt zodpovedný za monitorovanie programu súladu, subjekt prevádzkovateľa distribučnej sústavy zodpovedný za zabezpečenie súladu, regulačnému orgánu uvedenému v článku 57 ods. 1 a táto správa sa uverejňuje. Subjekt prevádzkovateľa distribučnej sústavy zodpovedný za zabezpečenie súladu je úplne nezávislý a má prístup ku všetkým informáciám prevádzkovateľa distribučnej sústavy a pripojených podnikov potrebným na splnenie svojej úlohy.
3. Ak je prevádzkovateľ distribučnej sústavy súčasťou vertikálne integrovaného podniku, členské štáty zabezpečia, aby sa činnosti prevádzkovateľa distribučnej sústavy monitorovali regulačnými orgánmi alebo inými príslušnými subjektmi, aby nemohol svoju vertikálnu integráciu využiť na narušenie hospodárskej súťaže. Vertikálne integrovaní prevádzkovatelia distribučných sústav musia pri svojej komunikácii a označovaní dbať najmä na to, aby nedošlo k zámene v súvislosti so samostatnou identitou dodávateľskej pobočky vertikálne integrovaného podniku.
4. Členské štáty sa môžu rozhodnúť neuplatňovať odseky 1, 2 a 3 na integrované elektroenergetické podniky, ktoré poskytujú služby menej než 100 000 pripojeným odberateľom alebo obsluhujú malé izolované sústavy.

Článok 36

Vlastníctvo zariadení na uskladňovanie energie prevádzkovateľmi distribučných sústav

1. Prevádzkovatelia distribučných sústav nesmú vlastníť, vyvíjať, spravovať alebo prevádzkovať zariadenia na uskladňovanie energie.
2. Odchylné od odseku 1 môžu členské štáty povoliť, aby prevádzkovatelia distribučných sústav vlastnili, vyvíjali, spravovali alebo prevádzkovali zariadenia na uskladňovanie energie, ktoré predstavujú plne integrované prvky sústavy a regulačný orgán v tejto súvislosti udelí súhlas alebo sú splnené všetky tieto podmienky:
- a) iným osobám po otvorení, transparentnom a nediskriminačnom výberovom konaní, ktoré podlieha preskúmaniu a schváleniu regulačným orgánom, nebolo udelené právo vlastníť, vyvíjať, spravovať či prevádzkovať takéto zariadenia alebo iné osoby by nemohli uvedené služby poskytovať včas a za primerané náklady;
- b) takéto zariadenia sú potrebné na to, aby prevádzkovatelia distribučných sústav plnili svoje povinnosti vyplývajúce z tejto smernice v záujme efektívnej, spoľahlivej a bezpečnej prevádzky distribučnej sústavy, a tieto zariadenia sa nepoužívajú na nákup alebo predaj elektriny na trhu; a
- c) regulačný orgán vyhodnotil potrebu takejto výnimky a vykonal posúdenie výberového konania vrátane podmienok výberového konania a udelil súhlas.

Regulačný orgán môže vypracovať usmernenia alebo doložky týkajúce sa obstarávania s cieľom pomôcť prevádzkovateľom distribučných sústav zabezpečiť spravodlivý postup výberového konania.

3. Regulačné orgány v pravidelných intervaloch alebo aspoň každých päť rokov zorganizujú verejnú konzultáciu v súvislosti s existujúcimi zariadeniami na uskladňovanie energie za účelom prehodnotenia potenciálnej dostupnosti a záujmu o investície do takýchto zariadení. Ak z takejto verejnej konzultácie na základe posúdenia regulačného orgánu vyplynie, že tretie strany sú schopné takéto zariadenia vlastníť, vyvíjať, prevádzkovať alebo spravovať nákladovo efektívnym spôsobom, regulačný orgán zabezpečí, aby sa do 18 mesiacov postupne ukončila takáto činnosť prevádzkovateľov distribučnej sústavy. Regulačné orgány môžu ako súčasť podmienok uvedeného postupu umožniť prevádzkovateľom distribučných sústav získať primeranú náhradu, a to konkrétne vymáhať zostatkovú hodnotu svojich investícií do zariadení na uskladňovanie energie.

4. Odsek 3 sa nevzťahuje na plne integrované prvky sústavy ani na obvyklú dobu odpisovania nových zariadení na uskladňovanie energie využívajúcich batérie s finálnym investičným rozhodnutím pred 4. júlom 2019 za predpokladu, že takéto zariadenia na uskladňovanie energie využívajúce batérie budú:

- a) pripojené na sieť najneskôr dva roky po nadobudnutí účinnosti tejto smernice;
- b) začlenené do distribučnej sústavy;

- c) používané výlučne na reaktívnu okamžitú obnovu bezpečnosti siete v prípade nepredvídaných udalostí v sústave, ak sa takéto opatrenie na obnovu fungovania začne okamžite a skončí sa, keď bežný redispečing môže riešiť problém; a
- d) nebudú sa používať na nákup alebo predaj elektriny na trhu vrátane zabezpečovania rovnováhy.

Článok 37

Povinnosť zachovania dôvernosti informácií prevádzkovateľmi distribučných sústav

Bez toho, aby bol dotknutý článok 55 alebo iná zákonná požiadavka zverejňovať informácie, prevádzkovateľ distribučnej sústavy zachováva dôvernosť citlivých obchodných informácií získaných v priebehu vykonávania svojej obchodnej činnosti a zabráni tomu, aby boli informácie o jeho vlastných činnostiach, ktoré môžu byť z obchodného hľadiska výhodné, zverejnené diskriminačným spôsobom.

Článok 38

Uzavreté distribučné sústavy

1. Členské štáty môžu stanoviť, že regulačné alebo iné príslušné orgány budú klasifikovať sústavu na distribúciu elektriny v rámci geograficky ohraničenej lokality priemyselných, obchodných alebo zdieľaných činností, ktorou sa bez toho, aby bol dotknutý odsek 4, nezasobujú odberatelia elektriny v domácnosti, ako uzavretú distribučnú sústavu, ak:

- a) sú prevádzkové alebo výrobné postupy užívateľov tejto sústavy z osobitných technických alebo bezpečnostných dôvodov integrované alebo
- b) táto sústava distribuuje elektrinu primárne vlastníčkovi alebo prevádzkovateľovi sústavy alebo jeho príbuzným podnikom.

2. Uzavreté distribučné sústavy sa na účely tejto smernice považujú za distribučné sústavy. Členské štáty môžu stanoviť, aby regulačné orgány vyňali prevádzkovateľa uzavretej distribučnej sústavy z:

- a) požiadavky podľa článku 31 ods. 5 a 7 týkajúcej sa obstarávania energie na pokrývanie energetických strát a nefrekvenčných podporných služieb vo svojej sústave v súlade s transparentnými, nediskriminačnými a trhovými postupmi;
- b) požiadavky podľa článku 6 ods. 1, aby tarify alebo metodiky ich výpočtu boli pred nadobudnutím ich účinnosti schválené v súlade s článkom 59 ods. 1;
- c) požiadaviek podľa článku 32 ods. 1 obstarávať služby flexibility a podľa článku 32 ods. 3 rozvíjať prevádzkovateľovu sústavu na základe plánov rozvoja siete;
- d) požiadavky podľa článku 33 ods. 2 o zákaze vlastníctva, vývoja, správy alebo prevádzky nabíjajúcich staníc pre elektrické vozidlá a
- e) požiadavky podľa článku 36 ods. 1 o zákaze vlastníctva, vývoja, správy alebo prevádzky zariadení na uskladňovanie energie.

3. Ak sa udelí výnimka podľa odseku 2, uplatniteľné tarify alebo metodiky ich výpočtu sa prehodnotia a schvália v súlade s článkom 59 ods. 1 na žiadosť užívateľa uzavretej distribučnej sústavy.

4. Príležitostné využívanie distribučnej sústavy malým počtom domácností, ktorých členovia sú v zamestnaneckom alebo inom podobnom vzťahu k vlastníčkovi distribučnej sústavy a ktoré sa nachádzajú v oblasti, ktorú zasobuje uzavretá distribučná sústava, nevylučuje poskytnutie výnimky podľa odseku 2.

Článok 39

Kombinovaný prevádzkovateľ

Článok 35 ods. 1 nebráni činnosti prevádzkovateľa kombinovanej prenosovej a distribučnej sústavy za predpokladu, že prevádzkovateľ dodržiava článok 43 ods. 1, články 44 a 45 alebo oddiel 3 kapitoly VI alebo sa na tohto prevádzkovateľa vzťahuje článok 66 ods. 3.

KAPITOLA V

VŠEOBECNÉ PRAVIDLÁ PRE PREVÁDZKOVATEĽOV PRENOSOVEJ SÚSTAVY

Článok 40

Úlohy prevádzkovateľov prenosových sústav

1. Každý prevádzkovateľ prenosovej sústavy je zodpovedný za:
 - a) zabezpečenie dlhodobej schopnosti sústavy uspokojovať primerané požiadavky na transfer elektriny, prevádzku, udržiavanie a rozvoj bezpečnej, spoľahlivej a efektívnej prenosovej sústavy podľa hospodárskych podmienok s náležitým ohľadom na životné prostredie, a to v úzkej spolupráci so susednými prevádzkovateľmi prenosových sústav a prevádzkovateľmi distribučných sústav;
 - b) zabezpečenie primeraných prostriedkov na splnenie svojich povinností;
 - c) prispievanie k bezpečnosti dodávok prostredníctvom primeranej prenosovej kapacity a spoľahlivosti sústavy;
 - d) riadenie tokov elektriny v sústave, berúc do úvahy výmeny s inými prepojenými sústavami. Na tento účel je prevádzkovateľ prenosovej sústavy zodpovedný za zabezpečenie bezpečnej, spoľahlivej a efektívnej elektrizačnej sústavy a v tejto súvislosti za zabezpečenie dostupnosti všetkých potrebných podporných služieb vrátane služieb riadenia odberu a zariadení na uskladňovanie energie, pokiaľ je táto dostupnosť nezávislá od iných prenosových sústav, s ktorými je jeho sústava prepojená;
 - e) poskytovanie prevádzkovateľovi iných sústav, s ktorými je jeho sústava prepojená, dostatočných informácií na zabezpečenie bezpečnej a efektívnej prevádzky, koordinovaného rozvoja a interoperability prepojenej sústavy;
 - f) zabezpečenie nediskriminácie užívateľov sústavy alebo skupín užívateľov sústavy, najmä v prospech s ním príbuzných podnikov;
 - g) poskytovanie informácií užívateľom sústavy, ktoré potrebujú pre účinný prístup do sústavy;
 - h) vyberanie poplatkov za preťaženie a poplatkov v rámci kompenzačných mechanizmov medzi prevádzkovateľmi prenosovej sústavy v súlade s článkom 49 nariadenia (EÚ) 2019/943, ktorý povoľuje a riadi prístup tretej osoby a poskytuje odôvodnené vysvetlenie v prípade zamietnutia tohto prístupu, čo monitorujú regulačné orgány; prevádzkovatelia prenosovej sústavy pri plnení svojich úloh podľa tohto článku v prvom rade napomáhajú integrácii trhu;
 - i) zabezpečovanie podporných služieb na zaistenie prevádzkovej bezpečnosti;
 - j) prijímanie rámca pre spoluprácu a koordináciu medzi regionálnymi koordináčnymi centrami;
 - k) účasť na vypracovávaní európskych a vnútroštátnych posúdení primeranosti zdrojov podľa kapitoly IV nariadenia (EÚ) 2019/943;
 - l) digitalizáciu prenosových sústav;
 - m) spravovanie údajov vrátane vyvíjania systémov správy údajov, kybernetickú bezpečnosť a ochranu údajov v súlade s príslušnými pravidlami a bez toho, aby boli dotknuté právomoci ostatných orgánov.

2. Členské štáty môžu stanoviť, že jednu alebo viacero zodpovedností uvedených v odseku 1 tohto článku možno pridať inému prevádzkovateľovi prenosovej sústavy, než je vlastník prenosovej sústavy, na ktorého by sa príslušné zodpovednosti inak vzťahovali. Prevádzkovateľ prenosovej sústavy, ktorému sú dané úlohy pridelené, musí byť certifikovaný ako podnik s modelom oddelenia vlastníctva, modelom nezávislého prevádzkovateľa sústavy alebo modelom nezávislého prevádzkovateľa prenosovej sústavy a spĺňať požiadavky podľa článku 43, ale nemusí vlastniť prenosovú sústavu, za ktorú má zodpovednosť.

Prevádzkovateľ prenosovej sústavy, ktorý prenosovú sústavu vlastní, musí spĺňať požiadavky podľa kapitoly VI a byť certifikovaný v súlade s článkom 43. Nie je tým dotknutá možnosť prevádzkovateľov prenosových sústav, ktorí sú certifikovaní ako podnik s oddelením vlastníctva, nezávislý prevádzkovateľ sústavy alebo nezávislý prevádzkovateľ prenosovej sústavy, delegovať z ich vlastného podnetu a pod ich vlastným dohľadom určité úlohy iným prevádzkovateľom prenosových sústav, ktorí sú certifikovaní ako podnik s oddelením vlastníctva, nezávislý prevádzkovateľ sústavy alebo nezávislý model prevádzkovateľa prenosovej sústavy, ak sa takýmto delegovaním úloh neohrozia účinné a nezávislé rozhodovacie práva prevádzkovateľa prenosovej sústavy, ktorý úlohy deleguje.

3. Pri plnení úloh uvedených v odseku 1 musia prevádzkovatelia prenosovej sústavy zohľadňovať odporúčania, ktoré vydávajú regionálne koordinačné centrá.

4. Pri plnení úloh uvedených v odseku 1 písm. i) musia prevádzkovatelia prenosových sústav obstarávať regulačné služby za podmienok:

a) transparentných, nediskriminačných a trhových postupov;

b) zapojenia všetkých kvalifikovaných elektroenergetických podnikov a účastníkov trhu vrátane účastníkov trhu ponúkajúcich energiu z obnoviteľných zdrojov, účastníkov trhu zapojených do riadenia odberu, prevádzkovateľov zariadení na uskladňovanie energie a účastníkov trhu zapojených do agregácie.

Regulačné orgány a prevádzkovatelia prenosových sústav na účel prvého pododseku písm. b) v úzkej spolupráci so všetkými účastníkmi trhu stanovujú technické požiadavky účasti na uvedených trhoch na základe technických charakteristík uvedených trhov.

5. Odsek 4 sa uplatňuje na obstarávanie nefrekvenčných podporných služieb prevádzkovateľmi prenosových sústav, pokiaľ regulačný orgán vyhodnotil, že trhové poskytovanie nefrekvenčných podporných služieb je ekonomicky neefektívne a neudelí výnimku. Regulačný rámec musí najmä zabezpečovať, aby prevádzkovatelia prenosových sústav boli schopní obstarávať takéto služby od poskytovateľov riadenia odberu alebo uskladňovania energie, a zároveň podporovať prijímanie opatrení energetickej efektívnosti, keď takéto služby nákladovo efektívne znižujú potrebu modernizovať alebo nahradiť elektroenergetické kapacity a podporujú efektívnu a bezpečnú prevádzku prenosovej sústavy.

6. Prevádzkovatelia prenosových sústav, ak to schváli regulačný orgán, alebo samotný regulačný orgán, stanovujú v transparentnom a participatívnom procese, ktorý zahŕňa všetkých príslušných užívateľov sústavy a prevádzkovateľov distribučných sústav, špecifikácie obstarávaných nefrekvenčných podporných služieb a v prípade potreby štandardizovaných trhových produktov pre takéto služby aspoň na vnútroštátnej úrovni. Týmto špecifikáciami sa zabezpečí účinné a nediskriminačné zapojenie všetkých účastníkov trhu vrátane účastníkov trhu poskytujúcich energiu z obnoviteľných zdrojov, účastníkov trhu zapojených do riadenia odberu, prevádzkovateľov zariadení na uskladňovanie energie a účastníkov trhu zapojených do agregácie. Prevádzkovatelia prenosových sústav si vymieňajú všetky potrebné informácie a koordinujú svoju činnosť s prevádzkovateľmi distribučných sústav s cieľom zaistiť optimálne využívanie zdrojov a bezpečnú a efektívnu prevádzku sústavy a podporiť rozvoj trhu. Prevádzkovatelia prenosových sústav musia byť za obstarávanie takýchto služieb primerane odmeňovaní, aby si pokryli aspoň zodpovedajúce primerané náklady, vrátane výdavkov na potrebné informačné a komunikačné technológie a nákladov na infraštruktúru.

7. Povinnosť obstarávať nefrekvenčné podporné služby uvedené v odseku 5 sa nevzťahuje na plne integrované prvky sústavy.

8. Členské štáty alebo nimi určené príslušné orgány môžu prevádzkovateľom prenosových sústav povoliť vykonávanie iných činností, než sú činnosti stanovené v tejto smernici a v nariadení (EÚ) 2019/943, ak sú takéto činnosti potrebné na to, aby prevádzkovatelia prenosových sústav plnili svoje povinnosti podľa tejto smernice alebo nariadenia (EÚ) 2019/943, za predpokladu, že regulačný orgán vyhodnotil, že takéto výnimka je potrebná. Týmto odsekom nie je dotknuté právo prevádzkovateľov prenosových sústav vlastníť, vyvíjať, spravovať alebo prevádzkovať iné sústavy ako elektrizačné sústavy, ak takéto právo členský štát alebo určený príslušný orgán udelí.

Článok 41

Zachovávanie dôvernosti a transparentnosti prevádzkovateľmi prenosových sústav a vlastníckmi prenosových sústav

1. Bez toho, aby bol dotknutý článok 55 alebo iná zákonná povinnosť poskytovať informácie, každý prevádzkovateľ prenosovej sústavy a každý vlastník prenosovej sústavy zachováva dôvernosť citlivých obchodných informácií získaných v priebehu vykonávania svojej činnosti a zabráni tomu, aby boli informácie o jeho vlastných činnostiach, ktoré môžu byť z obchodného hľadiska výhodné, zverejnené diskriminačným spôsobom. Najmä nezverejní žiadne citlivé obchodné informácie ostatným častiam podniku, pokiaľ takéto zverejnenie nie je potrebné na uskutočnenie obchodnej transakcie. S cieľom zabezpečiť úplné dodržiavanie pravidiel o oddelení informácií členské štáty zabezpečia, aby vlastníci prenosovej sústavy a zvyšok podniku nevyužívali spoločné služby, ako sú spoločné právne služby, okrem čisto administratívnych funkcií a funkcií informačných technológií (IT).

2. Prevádzkovatelia prenosových sústav nesmú v súvislosti s predajom alebo nákupom elektriny realizovaným príbuznými podnikmi zneužívať citlivé obchodné informácie získané od tretích strán v súvislosti s poskytovaním alebo dojednávaním prístupu do sústavy.
3. Informácie potrebné na efektívnu hospodársku súťaž a účinné fungovanie trhu sa zverejnia. Uvedenou povinnosťou nie je dotknuté zachovávanie dôvernosti citlivých obchodných informácií.

Článok 42

Rozhodovacie právomoci týkajúce sa pripojenia nových výrobných zariadení a zariadení na uskladňovanie energie do prenosovej sústavy

1. Prevádzkovateľ prenosovej sústavy musí vypracovať a uverejniť transparentné a efektívne postupy na nediskriminačné pripojenie nových výrobných zariadení a zariadení na uskladňovanie energie do prenosovej sústavy. Uvedené postupy podliehajú schváleniu regulačnými orgánmi.
2. Prevádzkovateľ prenosovej sústavy nie je oprávnený odmietnuť pripojenie nového výrobného zariadenia alebo zariadenia na uskladňovanie energie z dôvodu možných obmedzení dostupných kapacít sústavy v budúcnosti, ako napríklad preťaženie vo vzdialených častiach prenosovej sústavy. Prevádzkovateľ prenosovej sústavy poskytne potrebné informácie.

Prvým pododsekom nie je dotknutá možnosť prevádzkovateľov prenosových sústav obmedziť zaručenú kapacitu pripojenia alebo ponúknuť pripojenia podliehajúce prevádzkovým obmedzeniam s cieľom zabezpečiť hospodársku efektívnosť, pokiaľ ide o nové výrobné zariadenia alebo zariadenia na uskladňovanie energie, pod podmienkou, že takéto obmedzenia boli schválené regulačným orgánom. Regulačný orgán zabezpečí, aby sa všetky obmedzenia zaručenej kapacity pripojenia alebo prevádzkové obmedzenia zavádzali na základe transparentných a nediskriminačných postupov a nevytvárali sa nimi neprimerané prekážky pre vstup na trh. Ak výrobné zariadenie alebo zariadenie na uskladňovanie energie znáša náklady súvisiace so zabezpečením neobmedzeného pripojenia, neuplatňujú sa žiadne obmedzenia.

3. Prevádzkovateľ prenosovej sústavy nie je oprávnený odmietnuť nové miesto pripojenia z dôvodu, že by tým vznikli dodatočné náklady vzniknuté z potrebného zvýšenia kapacity prvkov sústavy, ktoré sú v blízkosti miesta pripojenia.

KAPITOLA VI

ODDELENIE PREVÁDZKOVATEĽOV PRENOSOVÝCH SÚSTAV

Oddiel 1

Oddelenie vlastníctva

Článok 43

Oddelenie vlastníctva prenosových sústav a prevádzkovateľov prenosových sústav

1. Členské štáty zabezpečia, aby:
 - a) každý podnik, ktorý vlastní prenosovú sústavu, konal ako prevádzkovateľ prenosovej sústavy;
 - b) tá istá osoba alebo osoby neboli oprávnené:
 - i) priamo alebo nepriamo vykonávať kontrolu nad podnikom, ktorý vykonáva výrobnú alebo dodávateľskú činnosť, a priamo alebo nepriamo vykonávať kontrolu nad prevádzkovateľom prenosovej sústavy alebo prenosovou sústavou, alebo si v súvislosti s nimi uplatňovať akékoľvek právo, ani
 - ii) priamo alebo nepriamo vykonávať kontrolu nad prevádzkovateľom prenosovej sústavy alebo nad prenosovou sústavou a priamo alebo nepriamo vykonávať kontrolu nad podnikom, ktorý vykonáva výrobnú alebo dodávateľskú činnosť, alebo si v súvislosti s ním uplatňovať akékoľvek právo;

- c) tá istá osoba alebo osoby neboli oprávnené vymenúvať členov dozornej rady, správnej rady alebo subjektov, ktoré podnik právne zastupujú, prevádzkovateľa prenosovej sústavy alebo prenosovej sústavy a priamo alebo nepriamo vykonávať kontrolu nad podnikom, ktorý vykonáva výrobnú alebo dodávateľskú činnosť, alebo si v súvislosti s ním uplatňovať akékoľvek právo; a
- d) tá istá osoba nebola oprávnená byť členom dozornej rady, správnej rady alebo subjektov, ktoré podnik právne zastupujú, podniku, ktorý vykonáva výrobnú alebo dodávateľskú činnosť, a prevádzkovateľa prenosovej sústavy alebo prenosovej sústavy.
2. Medzi práva uvedené v odseku 1 písm. b) a c) patria najmä:
- a) právomoc vykonávať hlasovacie práva;
- b) právomoc vymenúvať členov dozornej rady, správnej rady alebo subjektov, ktoré podnik právne zastupujú; alebo
- c) vlastníctvo väčšinového podielu.
3. Na účely odseku 1 písm. b) pojem „podnik, ktorý vykonáva výrobnú alebo dodávateľskú činnosť“ zahŕňa „podnik, ktorý vykonáva ťažobnú alebo dodávateľskú činnosť“ v zmysle smernice 2009/73/ES, a pojmy „prevádzkovateľ prenosovej sústavy“ a „prenosová sústava“ zahŕňajú „prevádzkovateľa prepravnej siete“ a „prepravnú sieť“ v zmysle uvedenej smernice.
4. Povinnosť stanovená v odseku 1 písm. a) sa považuje za splnenú v situácii, keď dva alebo viaceré podniky vlastniace prenosové sústavy vytvoria spoločný podnik, ktorý v súvislosti s príslušnými prenosovými sústavami koná ako prevádzkovateľ prenosových sústav v dvoch alebo viacerých členských štátoch. Žiadny iný podnik nemôže byť súčasťou spoločného podniku, pokiaľ nebol schválený podľa článku 44 ako nezávislý prevádzkovateľ prenosovej sústavy alebo nezávislý prevádzkovateľ prenosovej sústavy na účely oddielu 3.
5. Ak osoba uvedená v odseku 1 písm. b), c) a d) je členský štát alebo iný verejnoprávny subjekt, dva samostatné verejnoprávne subjekty, ktoré vykonávajú na jednej strane kontrolu nad prevádzkovateľom prenosovej sústavy alebo prenosovou sústavou a na druhej strane kontrolu nad podnikom, ktorý vykonáva výrobnú alebo dodávateľskú činnosť, sa na účely vykonávania tohto článku nepovažujú za tú istú osobu alebo osoby.
6. Členské štáty zabezpečia, aby sa citlivé obchodné informácie uvedené v článku 41, ktoré má prevádzkovateľ prenosovej sústavy, ktorý bol súčasťou vertikálne integrovaného podniku, ani personál tohto prevádzkovateľa prenosovej sústavy, neposkytli podnikom, ktoré vykonávajú výrobnú alebo dodávateľskú činnosť.
7. Ak k 3. septembru 2009 patrí prenosová sústava vertikálne integrovanému podniku, členský štát môže rozhodnúť o neuplatňovaní odseku 1.
- Dotknuté členské štáty v takom prípade:
- a) určia nezávislého prevádzkovateľa sústavy v súlade s článkom 44; alebo
- b) uplatňujú oddiel 3.
8. Ak k 3. septembru 2009 patrí prenosová sústava vertikálne integrovanému podniku a ak sú zavedené opatrenia, ktoré zaručujú väčšiu nezávislosť prevádzkovateľa prenosovej sústavy ako oddiel 3, členský štát sa môže rozhodnúť neuplatňovať odsek 1.
9. Schváleniu a určeniu podniku za prevádzkovateľa prenosovej sústavy podľa odseku 8 tohto článku predchádza jeho certifikácia v súlade s postupmi stanovenými v článku 52 ods. 4, 5 a 6 tejto smernice a článku 51 nariadenia (EÚ) 2019/943, na základe ktorých Komisia overuje, či zavedené opatrenia jednoznačne zaručujú väčšiu nezávislosť prevádzkovateľa prenosovej sústavy ako oddiel 3 tejto kapitoly.
10. Vertikálne integrovanému podniku, ktorý vlastní prenosovú sústavu, sa v žiadnom prípade nemôže zabrániť, aby prijal opatrenia na zabezpečenie súladu s odsekom 1.
11. Podniky, ktoré vykonávajú výrobnú alebo dodávateľskú činnosť, nesmú v žiadnom prípade získať priamo ani nepriamo kontrolu nad oddeleným prevádzkovateľom prenosovej sústavy z členského štátu, ktorý uplatňuje odsek 1, ani si v súvislosti s ním uplatňovať akékoľvek právo.

Oddiel 2

Nezávislý prevádzkovateľ sústavy

Článok 44

Nezávislý prevádzkovateľ sústavy

1. Ak k 3. septembru 2009 patrí prenosová sústava vertikálne integrovanému podniku, členské štáty môžu rozhodnúť o neuplatňovaní článku 43 ods. 1 a určiť nezávislého prevádzkovateľa sústavy na návrh vlastníka prenosovej sústavy. Takéto určenie podlieha schváleniu zo strany Komisie.
2. Členský štát môže schváliť a určiť nezávislého prevádzkovateľa sústavy za týchto podmienok:
 - a) kandidujúci prevádzkovateľ preukáže, že spĺňa požiadavky stanovené v článku 43 ods. 1 písm. b), c) a d);
 - b) kandidujúci prevádzkovateľ preukáže, že disponuje finančnými, technickými, materiálnymi a ľudskými zdrojmi požadovanými na vykonávanie svojich úloh vyplývajúcich z článku 40;
 - c) kandidujúci prevádzkovateľ sa zaviazuje, že bude plniť desaťročný plán rozvoja siete, ktorý monitoruje regulačný orgán;
 - d) vlastník prenosovej sústavy preukáže svoju schopnosť plniť si povinnosti podľa odseku 5. Na uvedený účel poskytne všetky návrhy zmluvných dojednaní s kandidujúcim prevádzkovateľom a akýmkoľvek iným príslušným subjektom; a
 - e) kandidujúci prevádzkovateľ preukáže svoju schopnosť plniť si povinnosti podľa nariadenia (EÚ) 2019/943 vrátane spolupráce s prevádzkovateľmi prenosových sústav na európskej a regionálnej úrovni.
3. Podniky, ktoré regulačný orgán certifikoval ako podniky, ktoré spĺňajú požiadavky článku 53 a odseku 2 tohto článku, schvaľujú a za nezávislých prevádzkovateľov sústav určujú členské štáty. Uplatňuje sa certifikačný postup uvedený buď v článku 52 tejto smernice a článku 51 nariadenia (EÚ) 2019/943 alebo v článku 53 tejto smernice.
4. Každý nezávislý prevádzkovateľ sústavy je zodpovedný za udeľovanie prístupu tretím stranám a jeho riadenie vrátane výberu poplatkov za prístup, poplatkov za preťaženie a platieb v rámci kompenzačných mechanizmov medzi prevádzkovateľmi prenosových sústav v súlade s článkom 49 nariadenia (EÚ) 2019/943, ako aj za prevádzku, údržbu a rozvoj prenosovej sústavy a za zabezpečenie dlhodobej schopnosti sústavy uspokojovať primeraný dopyt prostredníctvom investičného plánovania. Pri rozvoji prenosovej sústavy je nezávislý prevádzkovateľ sústavy zodpovedný za plánovanie (vrátane postupu na udelenie povolenia) a výstavbu novej infraštruktúry a jej uvedenie do prevádzky. Na tieto účely koná nezávislý prevádzkovateľ sústavy ako prevádzkovateľ prenosovej sústavy v súlade s týmto oddielom. Vlastník prenosovej sústavy nesmie byť zodpovedný za udeľovanie prístupu tretím stranám a jeho riadenie, ani za investičné plánovanie.
5. Ak bol určený nezávislý prevádzkovateľ sústavy, vlastník prenosovej sústavy:
 - a) v plnej miere patrične spolupracuje s nezávislým prevádzkovateľom sústavy a podporuje ho na účely splnenia jeho úloh, v rámci čoho mu hlavne poskytuje všetky príslušné informácie;
 - b) financuje investície, o ktorých rozhodne nezávislý prevádzkovateľ sústavy a ktoré schváli regulačný orgán, alebo dáva súhlas s ich financovaním akoukoľvek zainteresovanou stranou vrátane nezávislého prevádzkovateľa sústavy. Príslušné dojednania o financovaní podliehajú schváleniu regulačným orgánom. Regulačný orgán sa pred týmto schválením poradí s vlastníkom prenosovej sústavy a ostatnými zainteresovanými stranami;
 - c) zabezpečuje krytie zodpovednosti súvisiacej s aktívami sústavy s výnimkou zodpovednosti súvisiacej s úlohami nezávislého prevádzkovateľa sústavy; a
 - d) poskytuje záruky na uľahčenie financovania akéhokoľvek rozšírenia sústavy s výnimkou tých investícií, v ktorých prípade dal podľa písmena b) svoj súhlas na financovanie ktoroukoľvek zainteresovanou stranou vrátane nezávislého prevádzkovateľa sústavy.

6. Príslušnému vnútroštátnemu orgánu na ochranu hospodárskej súťaže sa v úzkej spolupráci s regulačným orgánom udelia všetky príslušné právomoci na účinné monitorovanie dodržiavania povinností, ktoré vlastníkov prenosovej sústavy vyplývajú z odseku 5.

Článok 45

Oddelenie vlastníkov prenosovej sústavy

1. Ak bol vymenovaný nezávislý prevádzkovateľ sústavy, musí byť vlastníkom prenosovej sústavy, ktorý je súčasťou vertikálne integrovaného podniku, aspoň z hľadiska svojej právnej formy, organizácie a rozhodovania nezávislý od iných činností, ktoré nesúvisia s prenosom.

2. S cieľom zabezpečiť nezávislosť vlastníka prenosovej sústavy uvedenú v odseku 1 sa uplatňujú tieto minimálne kritériá:

- a) osoby zodpovedné za riadenie vlastníka prenosovej sústavy sa nemôžu zúčastňovať na podnikových štruktúrach integrovaného elektroenergetického podniku priamo alebo nepriamo zodpovedného za každodennú výrobu, distribúciu a dodávku elektriny;
- b) musia sa prijať vhodné opatrenia s cieľom zabezpečiť, aby sa profesionálne záujmy osôb zodpovedných za riadenie vlastníka prenosovej sústavy brali do úvahy spôsobom zaručujúcim, že budú schopné konať nezávisle; a
- c) vlastníkom prenosovej sústavy vypracuje program súladu, v ktorom sa stanovujú opatrenia prijaté na zabezpečenie vylúčenia diskriminačného správania, a zabezpečiť primerané monitorovanie dodržiavania tohto programu. V programe súladu sa stanovujú špecifické povinnosti zamestnancov na splnenie týchto cieľov. Výročnú správu, v ktorej sa uvádzajú prijaté opatrenia, predkladá osoba alebo subjekt zodpovedný za monitorovanie programu súladu regulačnému orgánu a táto správa sa uverejňuje.

Oddiel 3

Nezávislí prevádzkovatelia prenosovej sústavy

Článok 46

Aktíva, zariadenie, personál a identita

1. Prevádzkovatelia prenosových sústav musia byť vybavení všetkými ľudskými, technickými, materiálnymi a finančnými zdrojmi potrebnými na plnenie svojich povinností vyplývajúcich z tejto smernice a na transfer elektriny, konkrétne:

- a) prevádzkovateľ prenosovej sústavy musí vlastníť aktíva potrebné na transfer elektriny vrátane prenosovej sústavy;
- b) prevádzkovateľ prenosovej sústavy musí zamestnávať personál potrebný na transfer elektriny vrátane plnenia všetkých úloh spojených s fungovaním podniku;
- c) prenájom personálu a poskytovanie služieb iným častiam vertikálne integrovaného podniku alebo prenájom personálu a prijímanie služieb od nich sa zakazuje. Prevádzkovateľ prenosovej sústavy však môže poskytovať služby vertikálne integrovanému podniku, pokiaľ:
 - i) poskytovanie týchto služieb nediskriminuje medzi užívateľmi sústavy, je dostupné všetkým užívateľom sústavy za rovnakých podmienok a neobmedzuje ani nenarúša hospodársku súťaž v oblasti výroby alebo dodávky, a ani jej nebráni a
 - ii) regulačný orgán schváli podmienky poskytovania týchto služieb;
- d) bez toho, aby boli dotknuté rozhodnutia dozorného orgánu podľa článku 49, prevádzkovateľ prenosovej sústavy musí mať zo strany vertikálne integrovaného podniku včas prístupné príslušné finančné zdroje na budúce investičné projekty a/alebo nahradenie existujúcich aktív na základe príslušnej žiadosti prevádzkovateľa prenosovej sústavy.

2. Okrem činností uvedených v článku 40 transfer elektriny zahŕňa prinajmenšom tieto činnosti:
 - a) zastupovanie prevádzkovateľa prenosovej sústavy a styk s tretími stranami a regulačnými orgánmi;
 - b) zastupovanie prevádzkovateľa prenosovej sústavy v rámci ENTSO pre elektrinu;
 - c) udeľovanie prístupu tretím stranám a jeho riadenie na nediskriminačnom základe medzi užívateľmi sústavy alebo skupinami užívateľov sústavy;
 - d) výber všetkých poplatkov, ktoré sa týkajú prenosovej sústavy, vrátane poplatkov za prístup, energie na krytie strát a poplatkov za podporné služby;
 - e) prevádzka, údržba a rozvoj bezpečnej, efektívnej a hospodárnej prenosovej sústavy;
 - f) investičné plánovanie zabezpečujúce dlhodobú schopnosť sústavy uspokojovať primeraný dopyt a zaručujúce bezpečnosť dodávky;
 - g) zakladanie vhodných spoločných podnikov, a to aj s jedným alebo viacerými prevádzkovateľmi prenosových sústav, s burzami elektriny a s ďalšími príslušnými aktérmi s cieľom vytvoriť regionálne trhy alebo uľahčiť proces liberalizácie; a
 - h) všetky služby, ktoré súvisia s fungovaním podniku vrátane právnych služieb, účtovníctva a služieb IT.
3. Prevádzkovatelia prenosových sústav majú právnu formu v súlade s prílohou I smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1132 ⁽²⁶⁾.
4. Prevádzkovateľ prenosovej sústavy nesmie dopustiť možnosť zámény, pokiaľ ide o jeho podnikovú identitu, komunikáciu, označovanie a priestory, v súvislosti so samostatnou identitou vertikálne integrovaného podniku alebo akejkolvek jeho časti.
5. Prevádzkovateľ prenosovej sústavy s nijakou časťou vertikálne integrovaného podniku spoločne nevyužíva systémy ani zariadenia IT, fyzické priestory ani systémy na ochranu pred neoprávneným prístupom, ani tých istých poradcov či externých dodávateľov systémov alebo zariadení IT, ani systémov na ochranu pred neoprávneným prístupom.
6. Účtovníctvo prevádzkovateľov prenosových sústav overujú iní audítori než tí, ktorí overujú účtovníctvo vertikálne integrovaného podniku alebo akejkolvek jeho častí.

Článok 47

Nezávislosť prevádzkovateľa prenosovej sústavy

1. Bez toho, aby boli dotknuté rozhodnutia dozorného orgánu podľa článku 49, prevádzkovateľ prenosovej sústavy má:
 - a) účinné rozhodovacie práva nezávislé od vertikálne integrovaného podniku, pokiaľ ide o aktíva, ktoré sú potrebné na prevádzku, údržbu alebo rozvoj prenosovej sústavy, a
 - b) oprávnenie na získavanie peňazí na kapitálovom trhu najmä prostredníctvom pôžičiek a zvyšovaním základného imania.
2. Prevádzkovateľ prenosovej sústavy vždy koná tak, aby zabezpečil, že má dostatočné zdroje, ktoré potrebuje na správne a efektívne vykonávanie prenosu a rozvoj a údržbu efektívnej, bezpečnej a hospodárnej prenosovej sústavy.
3. Dcérske spoločnosti vertikálne integrovaného podniku, ktoré vykonávajú výrobnú alebo dodávateľskú činnosť, nesmú vlastniť žiadny priamy ani nepriamy podiel v prevádzkovateľovi prenosovej sústavy. Prevádzkovateľ prenosovej sústavy nesmie vlastniť priamy ani nepriamy podiel v žiadnej dcérskej spoločnosti vertikálne integrovaného podniku, ktorý vykonáva výrobnú alebo dodávateľskú činnosť, ani nesmie prijímať dividendy ani iný finančný výnos z tejto dcérskej spoločnosti.
4. Celková riadiaca štruktúra a podnikové stanovy prevádzkovateľa prenosovej sústavy musia zabezpečovať skutočnú nezávislosť prevádzkovateľa prenosovej sústavy v súlade s týmto oddielom. Vertikálne integrovaný podnik neurčuje priamo ani nepriamo konkurenčné správanie prevádzkovateľa prenosovej sústavy, pokiaľ ide o každodennú činnosť prevádzkovateľa prenosovej sústavy a riadenie siete alebo činnosti potrebné na prípravu desaťročného plánu rozvoja siete, ktorý sa vypracuje podľa článku 51.

⁽²⁶⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1132 zo 14. júna 2017 týkajúca sa niektorých aspektov práva obchodných spoločností (Ú. v. EÚ L 169, 30.6.2017, s. 46).

5. Prevádzkovatelia prenosových sústav pri plnení svojich úloh podľa článku 40 a článku 46 ods. 2 tejto smernice a v súlade s článkami 16, 18, 19, a 50 nariadenia (EÚ) 2019/943 nediskriminujú rôzne osoby ani subjekty a neobmedzujú hospodársku súťaž pri výrobe alebo dodávke, ani ju nenarúšajú a nebránia jej.
6. Vo všetkých obchodných a finančných vzťahoch medzi vertikálne integrovaným podnikom a prevádzkovateľom prenosovej sústavy vrátane pôžičiek od prevádzkovateľa prenosovej sústavy pre vertikálne integrovaný podnik sa dodržiavajú trhové podmienky. Prevádzkovateľ prenosovej sústavy vedie podrobné záznamy o týchto obchodných a finančných vzťahoch a na požiadanie ich sprístupňuje regulačnému orgánu.
7. Prevádzkovateľ prenosovej sústavy predkladá regulačnému orgánu na schválenie všetky obchodné a finančné dohody s vertikálne integrovaným podnikom.
8. Prevádzkovateľ prenosovej sústavy informuje regulačný orgán o finančných zdrojoch uvedených v článku 46 ods. 1 písm. d), ktoré má k dispozícii na budúce investičné projekty a/alebo nahradenie existujúcich aktív.
9. Vertikálne integrovaný podnik sa zdrží každého konania, ktoré by mohlo brániť prevádzkovateľovi prenosovej sústavy alebo ho poškodzovať pri plnení jeho povinností vyplývajúcich z tejto kapitoly a nesmie od prevádzkovateľa prenosovej sústavy vyžadovať, aby na plnenie týchto povinností získal povolenie od vertikálne integrovaného podniku.
10. Dotknutý členský štát schvaľuje a za prevádzkovateľa prenosovej sústavy určuje podnik, ktorý regulačný orgán certifikoval ako podnik v súlade s požiadavkami tejto kapitoly. Uplatňuje sa certifikačný postup uvedený buď v článku 52 tejto smernice a v článku 51 nariadenia (EÚ) 2019/943 alebo v článku 53 tejto smernice.

Článok 48

Nezávislosť personálu a vedenia prevádzkovateľa prenosovej sústavy

1. Rozhodnutia o vymenovaní a opätovnom vymenovaní, pracovných podmienkach vrátane odmeňovania a ukončení funkčného obdobia osôb, ktoré sú zodpovedné za riadenie, a/alebo členov správnych orgánov prevádzkovateľa prenosovej sústavy prijíma dozorný orgán prevádzkovateľa prenosovej sústavy, ktorý sa vymenúva v súlade s článkom 49.
2. Identita osôb, ktoré dozorný orgán navrhuje na vymenovanie alebo opätovné vymenovanie za osoby zodpovedné za výkonné riadenie a/alebo za členov správnych orgánov prevádzkovateľa prenosovej sústavy, podmienky, ktoré sa týkajú funkčného obdobia týchto osôb, jeho dĺžky a ukončenia, ako aj odôvodnenie každého návrhu rozhodnutia o ukončení tohto funkčného obdobia, sa oznamujú regulačnému orgánu. Podmienky a rozhodnutia uvedené v odseku 1 sa stávajú záväznými, len ak regulačný orgán nevzniesol námietky do troch týždňov po oznámení.

Regulačný orgán môže vzniesť námietky voči rozhodnutiam uvedeným v odseku 1:

- a) ak sa objavia pochybnosti o profesionálnej nezávislosti osoby, ktorá je navrhnutá na vymenovanie za osobu zodpovednú za riadenie a/alebo za člena správneho orgánu alebo
- b) v prípade predčasného ukončenia funkčného obdobia, ak existujú pochybnosti v súvislosti s dôvodmi tohto predčasného ukončenia.

3. Vo vzťahu k vertikálne integrovanému podniku ani k akejkoľvek z jeho častí alebo k jeho ovládajúcim akcionárom/spoločníkom okrem prevádzkovateľa prenosovej sústavy nesmie priamo ani nepriamo existovať žiadna profesijná pozícia, zodpovednosť, záujem alebo obchodný vzťah počas troch rokov pred vymenovaním osôb zodpovedných za riadenie a/alebo členov správneho orgánu prevádzkovateľa prenosovej sústavy, na ktorých sa vzťahuje tento odsek.

4. Osoby zodpovedné za riadenie a/alebo členovia správnych orgánov a zamestnanci prevádzkovateľa prenosovej sústavy nesmú mať priamo či nepriamo vo vzťahu k inej časti vertikálne integrovaného podniku ani k jeho ovládajúcim akcionárom/spoločníkom žiadnu inú profesijnú pozíciu, zodpovednosť, záujem alebo obchodný vzťah.

5. Osoby zodpovedné za riadenie a/alebo členovia správnych orgánov a zamestnanci prevádzkovateľa prenosovej sústavy nesmú mať priamo ani nepriamo žiadny podiel v žiadnej časti vertikálne integrovaného podniku okrem prevádzkovateľa prenosovej sústavy, ani od nej nesmú priamo či nepriamo prijímať žiadne finančné výhody. Ich odmeňovanie nesmie závisieť od činností či výsledkov vertikálne integrovaného podniku, ale len od činností alebo výsledkov prevádzkovateľa prenosovej sústavy.

6. Účinné práva na odvolanie sa na regulačný orgán sa zaručujú v prípade každej sťažnosti, ktorú vznesú osoby zodpovedné za riadenie a/alebo členovia správnych orgánov prevádzkovateľa prenosovej sústavy proti predčasnému ukončeniu ich funkčného obdobia.

7. Osoby zodpovedné za riadenie a/alebo členovia správnych orgánov prevádzkovateľa prenosovej sústavy nesmú mať vo vzťahu k akejkoľvek časti vertikálne integrovaného podniku ani k jeho ovládajúcim akcionárom/spoločníkom okrem prevádzkovateľa prenosovej sústavy, počas najmenej štyroch rokov od ukončenia svojho funkčného obdobia v prevádzkovateľovi prenosovej sústavy žiadnu profesijnú pozíciu, zodpovednosť, záujem ani obchodný vzťah.

8. Odsek 3 sa uplatňuje na väčšinu osôb zodpovedných za riadenie a/alebo členov správnych orgánov prevádzkovateľa prenosovej sústavy.

Osoby zodpovedné za riadenie a/alebo členovia správnych orgánov prevádzkovateľa prenosovej sústavy, na ktorých sa nevzťahuje odsek 3, nesmú vo vertikálne integrovanom podniku vykonávať žiadnu riadiacu alebo inú relevantnú činnosť počas najmenej šiestich mesiacov pred svojím vymenovaním.

Prvý pododsek tohto odseku a odseky 4 až 7 sa uplatňujú na všetky osoby vo výkonnom vedení a všetky osoby, ktorým sú tieto osoby priamo nadriadené vo veciach týkajúcich sa prevádzky, údržby a rozvoja sústavy.

Článok 49

Dozorný orgán

1. Prevádzkovateľ prenosovej sústavy musí mať dozorný orgán, ktorý je poverený prijímaním rozhodnutí, ktoré môžu významne ovplyvniť hodnotu aktív akcionárov/spoločníkov prevádzkovateľa prenosovej sústavy, najmä rozhodnutí, ktoré sa týkajú schválenia ročných a dlhodobějších finančných plánov, úrovne zadlženia prevádzkovateľa prenosovej sústavy a výšky dividend vyplácaných akcionárom/spoločníkom. Medzi rozhodnutia, ktoré patria do pôsobnosti dozorného orgánu, nepatria rozhodnutia, ktoré sa týkajú každodennej činnosti prevádzkovateľa prenosovej sústavy a riadenia sústavy ani činností potrebných na prípravu desaťročného plánu rozvoja siete, ktorý sa vypracuje podľa článku 51.

2. Dozorný orgán tvoria členovia zastupujúci vertikálne integrovaný podnik, členovia zastupujúci tretie osoby ako akcionárov/spoločníkov a v prípade, že to ustanovuje príslušné vnútroštátne právo, členovia zastupujúci iné zainteresované strany, ako sú napríklad zamestnanci prevádzkovateľa prenosovej sústavy.

3. Článok 48 ods. 2 prvý pododsek a článok 48 ods. 3 až 7 sa vzťahujú minimálne na polovicu členov dozorného orgánu zníženú o jedného člena.

Článok 48 ods. 2 druhý pododsek písm. b) sa vzťahuje na všetkých členov dozorného orgánu.

Článok 50

Program súladu a subjekt zodpovedný za zabezpečenie súladu

1. Členské štáty zabezpečia, aby prevádzkovatelia prenosových sústav vypracovali a plnili program súladu, v ktorom sa stanovujú opatrenia prijaté na zabezpečenie vylúčenia diskriminačného správania, a zabezpečia primerané monitorovanie plnenia tohto programu. V programe súladu sa stanovujú špecifické povinnosti zamestnancov na splnenie týchto cieľov. Program podlieha schváleniu regulačným orgánom. Bez toho, aby boli dotknuté právomoci regulačného orgánu, subjekt zodpovedný za zabezpečenie súladu nezávisle monitoruje plnenie programu.

2. Dozorný orgán vymenúva subjekt zodpovedný za zabezpečenie súladu, na základe schválenia regulačným orgánom. Regulačný orgán môže schválenie subjektu zodpovedného za zabezpečenie súladu odmietnuť len pre nedostatočnú nezávislosť alebo nedostatočné odborné schopnosti. Subjekt zodpovedný za zabezpečenie súladu môže byť fyzická alebo právnická osoba. Na subjekt zodpovedný za zabezpečenie súladu sa vzťahuje článok 48 ods. 2 až 8.

3. Subjekt zodpovedný za zabezpečenie súladu zodpovedá za:

- a) monitorovanie plnenia programu súladu;
- b) vypracovanie výročnej správy, v ktorej uvedie opatrenia prijaté na plnenie programu súladu, a za jej predloženie regulačnému orgánu;
- c) podávanie správ dozornému orgánu a vydávanie odporúčaní týkajúcich sa programu súladu a jeho plnenia;
- d) podávanie správ regulačnému orgánu o každom závažnom porušení týkajúcom sa plnenia programu súladu; a
- e) podávanie správ regulačnému orgánu o každom obchodnom a finančnom vzťahu medzi vertikálne integrovaným podnikom a prevádzkovateľom prenosovej sústavy.

4. Subjekt zodpovedný za zabezpečenie súladu predkladá regulačnému orgánu návrhy rozhodnutí o investičnom pláne alebo jednotlivých investíciách do sústavy. Predkladá ich najneskôr vo chvíli, keď riadiaci a/alebo príslušný správny orgán prevádzkovateľa prenosovej sústavy predkladajú tieto návrhy dozornému orgánu.

5. Ak vertikálne integrovaný podnik na valnom zhromaždení alebo prostredníctvom hlasovania členov dozorného orgánu, ktorých vymenoval, zabránil prijatiu rozhodnutia, čím sa zabránilo investícii, ktorá sa podľa desaťročného plánu rozvoja siete mala zrealizovať v nasledujúcich troch rokoch, alebo sa dosiahol jej odklad, subjekt zodpovedný za zabezpečenie súladu o tom informuje regulačný orgán, ktorý potom koná v súlade s článkom 51.

6. Podmienky, ktoré sa týkajú mandátu alebo podmienok zamestnávania subjektu zodpovedného za zabezpečenie súladu vrátane doby trvania jeho mandátu, podliehajú schváleniu regulačným orgánom. Uvedené podmienky zabezpečujú nezávislosť subjektu zodpovedného za zabezpečenie súladu, a to aj tým, že poskytujú všetky potrebné zdroje na vykonávanie povinností subjektu zodpovedného za zabezpečenie súladu. Počas svojho mandátu nesmie subjekt zodpovedný za zabezpečenie súladu priamo či nepriamo zastávať žiadnu inú pracovnú pozíciu, mať zodpovednosť alebo záujem vo vzťahu k vertikálne integrovanému podniku alebo jeho akejkoľvek časti alebo k jeho ovládajúcim akcionárom/spoločníkom.

7. Subjekt zodpovedný za zabezpečenie súladu podáva regulačnému orgánu pravidelné ústne alebo písomné správy a má právo podávať pravidelné ústne alebo písomné správy dozornému orgánu prevádzkovateľa prenosovej sústavy.

8. Subjekt zodpovedný za zabezpečenie súladu sa môže zúčastňovať všetkých zasadnutí riadiacich alebo správnych orgánov prevádzkovateľa prenosovej sústavy, zasadnutí dozorného orgánu a valných zhromaždení. Subjekt zodpovedný za zabezpečenie súladu sa zúčastňuje všetkých zasadnutí, na ktorých sa rokuje o týchto záležitostiach:

- a) podmienky prístupu do siete stanovené v nariadení (EÚ) 2019/943, najmä pokiaľ ide o tarify, služby týkajúce sa prístupu tretích strán, pridelovanie kapacity a riadenie preťaženia, transparentnosť, podporné služby a sekundárne trhy;
- b) projekty vykonané na účely prevádzky, údržby a rozvoja prenosovej sústavy vrátane investícií na prepojenie a pripojenie;
- c) nákup alebo predaj energie potrebnej na prevádzku prenosovej sústavy.

9. Subjekt zodpovedný za zabezpečenie súladu monitoruje dodržiavanie článku 41 zo strany prevádzkovateľa prenosovej sústavy.

10. Subjekt zodpovedný za zabezpečenie súladu má prístup ku všetkým príslušným údajom, do všetkých kancelárií prevádzkovateľa prenosovej sústavy a ku všetkým informáciám potrebným na plnenie svojej úlohy.

11. Subjekt zodpovedný za zabezpečenie súladu má prístup do kancelárií prevádzkovateľa prenosovej sústavy bez predchádzajúceho oznámenia.

12. Dozorný orgán môže po predchádzajúcom schválení regulačným orgánom odvolať subjekt zodpovedný za zabezpečenie súladu. Na žiadosť regulačného orgánu odvolá subjekt zodpovedný za zabezpečenie súladu z dôvodu nedostatočnej nezávislosti alebo odborných schopností.

Článok 51

Rozvoj sústavy a právomoci na prijímanie investičných rozhodnutí

1. Prevádzkovatelia prenosových sústav po konzultáciách so všetkými príslušnými zainteresovanými stranami aspoň raz za dva roky predkladajú regulačnému orgánu desaťročný plán rozvoja siete založený na súčasnej a predpokladanej ponuke a dopyte. Tento plán rozvoja siete obsahuje efektívne opatrenia na zaručenie primeranosti sústavy a bezpečnosti dodávok. Prevádzkovateľ prenosovej sústavy zverejní desaťročný plán rozvoja siete na svojom webovom sídle.

2. Tento desaťročný plán rozvoja siete predovšetkým:

a) uvádza pre účastníkov trhu hlavné prenosové infraštruktúry, ktoré je potrebné vybudovať alebo zmodernizovať v nasledujúcich desiatich rokoch;

b) uvádza všetky investície, ktoré už boli schválené, a nové investície, ktoré sa budú musieť zrealizovať v nasledujúcich troch rokoch; a

c) ustanovuje časový rámec všetkých investičných projektov.

3. Pri príprave desaťročného plánu rozvoja siete prevádzkovateľ prenosovej sústavy plne zohľadní potenciál využívania riadenia odberu, zariadení na uskladňovanie energie alebo iných zdrojov ako alternatív k rozširovaniu sústavy, ako aj predpokladanej spotreby, obchodu s inými krajinami a plánmi investícií do sietí pre celú Úniu a regionálnych sietí.

4. Regulačný orgán otvorene a transparentne konzultuje desaťročný plán rozvoja siete so všetkými súčasnými alebo potenciálnymi užívateľmi sústavy. Od osôb alebo podnikov, ktoré tvrdia, že sú potenciálni užívatelia sústavy, sa môže vyžadovať, aby tieto tvrdenia zdôvodnili. Regulačný orgán uverejní výsledky konzultácie, najmä možné investičné potreby.

5. Regulačný orgán preskúma, či sa desaťročný plán rozvoja siete vzťahuje na všetky investičné potreby, ktoré sa označili počas konzultácie, a či je v súlade s nezáväzným desaťročným plánom rozvoja siete pre celú Úniu (ďalej len „plán rozvoja siete pre celú Úniu“) uvedeným v článku 30 ods. 1 písm. b) nariadenia (EÚ) 2019/943. V prípade akýchkoľvek pochybností o jeho súlade s plánom rozvoja siete pre celú Úniu regulačný orgán konzultuje s agentúrou ACER. Regulačný orgán môže vyžadovať od prevádzkovateľa prenosovej sústavy, aby svoj desaťročný plán rozvoja siete zmenil.

Príslušné vnútroštátne orgány preskúmajú súlad desaťročného plánu rozvoja siete s národným plánom energetiky a klímy predloženým v súlade s nariadením (EÚ) 2018/1999.

6. Regulačný orgán monitoruje a hodnotí vykonávanie desaťročného plánu rozvoja siete.

7. Tam, kde prevádzkovateľ prenosovej sústavy nezrealizuje z iných dôvodov ako z nadradených dôvodov mimo jeho kontroly, investíciu, ktorá sa podľa desaťročného plánu rozvoja siete mala zrealizovať v nasledujúcich troch rokoch, členské štáty s cieľom zabezpečiť realizáciu danej investície zabezpečia, aby v prípade, že táto investícia je na základe najnovšieho desaťročného plánu rozvoja siete stále relevantná, mal regulačný orgán povinnosť prijať aspoň jedno z týchto opatrení:

a) vyžadovať od prevádzkovateľa prenosovej sústavy, aby zrealizoval danú investíciu,

b) zorganizovať v súvislosti s danou investíciou postup obstarávania otvorený pre všetkých investorov, alebo

c) uložiť prevádzkovateľovi prenosovej sústavy povinnosť akceptovať zvýšenie základného imania na financovanie potrebných investícií a umožniť nezávislým investorom, aby mali podiel na imaní.

8. Ak regulačný orgán využije svoje oprávnenie podľa odseku 7 písm. b), môže od prevádzkovateľa prenosovej sústavy vyžadovať, aby súhlasil s jedným alebo viacerými z týchto opatrení:

a) financovanie akoukoľvek treťou stranou;

b) výstavba akoukoľvek treťou stranou;

- c) vybudovanie príslušných nových aktív vlastnými prostriedkami;
- d) vlastné prevádzkovanie príslušných nových aktív.

Prevádzkovateľ prenosovej sústavy poskytne investorom všetky informácie potrebné na realizáciu investície, pripojí nové aktíva do prenosovej sústavy a celkovo vyvinie najlepšie úsilie s cieľom uľahčiť realizáciu investičného projektu.

Príslušné finančné dojednania podliehajú schváleniu regulačným orgánom.

9. Tam, kde regulačný orgán využil svoje oprávnenie podľa odseku 7, na náklady na dané investície sa vzťahujú príslušné predpisy o tarifách.

Oddiel 4

Určenie a certifikácia prevádzkovateľov prenosových sústav

Článok 52

Určenie a certifikácia prevádzkovateľov prenosových sústav

1. Schváleniu a určeniu podniku za prevádzkovateľa prenosovej sústavy predchádza jeho certifikácia v súlade s postupmi ustanovenými v odsekoch 4, 5 a 6 tohto článku a článku 51 nariadenia (EÚ) 2019/943.
2. Podniky, ktoré podľa certifikačného postupu uvedeného nižšie regulačný orgán certifikuje ako podniky, ktoré spĺňajú požiadavky článku 43, schvaľujú a za prevádzkovateľov prenosových sústav určujú členské štáty. Určenie prevádzkovateľov prenosových sústav sa oznámi Komisii a uverejní sa v *Úradnom vestníku Európskej únie*.
3. Prevádzkovatelia prenosových sústav oznámia regulačnému orgánu všetky plánované transakcie, ktoré si môžu vyžadovať prehodnotenie dodržiavania požiadaviek článku 43 zo strany týchto prevádzkovateľov.
4. Regulačné orgány monitorujú trvalé dodržiavanie požiadaviek článku 43 zo strany prevádzkovateľov prenosových sústav. S cieľom zabezpečiť takéto dodržiavanie začnú certifikačný postup:
 - a) po prijatí oznámenia od prevádzkovateľa prenosovej sústavy podľa odseku 3;
 - b) z vlastného podnetu, ak majú vedomosť o tom, že plánovaná zmena práv alebo vplyvu nad vlastníckymi prenosových sústav alebo prevádzkovateľmi prenosových sústav môže viesť k porušeniu článku 43, alebo ak majú dôvod domnievať sa, že k takému porušeniu došlo; alebo
 - c) na základe odôvodnenej žiadosti Komisie.
5. Regulačné orgány prijímú rozhodnutie o certifikácii prevádzkovateľa prenosovej sústavy do štyroch mesiacov odo dňa doručenia oznámenia od prevádzkovateľa prenosovej sústavy alebo odo dňa doručenia žiadosti Komisie. Po uplynutí tejto doby sa certifikácia považuje za udelenú. Explicitné alebo implicitné rozhodnutie regulačného orgánu nadobudne účinnosť až po ukončení postupu stanoveného v odseku 6.
6. Regulačný orgán Komisii bezodkladne oznámi explicitné alebo implicitné rozhodnutie o certifikácii prevádzkovateľa prenosovej sústavy spolu so všetkými informáciami, ktoré sa týkajú tohto rozhodnutia. Komisia koná v súlade s postupom stanoveným v článku 51 nariadenia (EÚ) 2019/943.
7. Regulačné orgány a Komisia môžu od prevádzkovateľov prenosových sústav a podnikov, ktoré vykonávajú výrobnú alebo dodávateľskú činnosť, žiadať akékoľvek informácie dôležité pre plnenie svojich úloh podľa tohto článku.
8. Regulačné orgány a Komisia zachovávajú dôvernú povahu citlivých obchodných informácií.

Článok 53

Certifikácia v prípade tretích krajín

1. Ak o certifikáciu žiada vlastník prenosovej sústavy alebo prevádzkovateľ prenosovej sústavy kontrolovaný osobou alebo osobami z tretej krajiny alebo tretích krajín, regulačný orgán to oznámi Komisii.

Regulačný orgán tiež bezodkladne informuje Komisiu o každej situácii, v dôsledku ktorej by osoba alebo osoby z tretej krajiny alebo tretích krajín získali kontrolu nad prenosovou sústavou alebo prevádzkovateľom prenosovej sústavy.

2. Prevádzkovateľ prenosových sústav informuje regulačný orgán o každej situácii, v dôsledku ktorej by osoba alebo osoby z tretej krajiny alebo tretích krajín získali kontrolu nad prenosovou sústavou alebo prevádzkovateľom prenosovej sústavy.

3. Regulačný orgán prijme návrh rozhodnutia o certifikácii prevádzkovateľa prenosovej sústavy do štyroch mesiacov od dátumu prijatia oznámenia od prevádzkovateľa prenosovej sústavy. Certifikáciu zamietne, pokiaľ sa nepreukáže, že:

a) dotknutý subjekt dodržiava požiadavky článku 43 a

b) certifikáciou sa neohrozí bezpečnosť dodávok energie príslušného členského štátu ani Únie, pričom túto skutočnosť je potrebné preukázať regulačnému orgánu alebo inému príslušnému vnútroštátnemu orgánu, ktorý určí daný členský štát. Pri zvažovaní tejto otázky regulačný orgán alebo iný príslušný vnútroštátny orgán prihliada na:

i) práva a povinnosti Únie vo vzťahu k takejto tretej krajine, ktoré vyplývajú z medzinárodného práva, vrátane akejkoľvek dohody uzavretej s jednou alebo viacerými tretími krajinami, ktorých zmluvnou stranou je Únia a ktoré sa zaoberajú otázkami bezpečnosti dodávok energie,

ii) práva a povinnosti členského štátu vo vzťahu k takejto tretej krajine, ktoré vyplývajú z dohôd, ktoré s ňou uzatvoril, pokiaľ sú v súlade s právom Únie, a

iii) iné osobitné skutočnosti a okolnosti prípadu a dotknutej tretej krajiny.

4. Regulačný orgán bezodkladne oznámi rozhodnutie Komisii spolu so všetkými informáciami, ktoré sa tohto rozhodnutia týkajú.

5. Členské štáty stanovujú, aby regulačný orgán alebo určený príslušný orgán uvedený v odseku 3 písm. b) pred prijatím rozhodnutia regulačného orgánu o certifikácii požiadal Komisiu o stanovisko k skutočnosti, či:

a) dotknutý subjekt dodržiava požiadavky článku 43; a

b) sa certifikáciou neohrozí bezpečnosť dodávok energie do Únie.

6. Komisia preskúma žiadosť uvedenú v odseku 5 čo najskôr po jej doručení. Stanovisko doručí regulačnému orgánu alebo určenému príslušnému orgánu, podľa toho, kto oň požiadal, do dvoch mesiacov od doručenia žiadosti.

Komisia môže pri vypracúvaní stanoviska požiadať o vyjadrenie agentúru ACER, dotknutým členským štátom a zainteresovanými stranami. V prípade takejto konzultácie na žiadosť Komisie sa dvojmesačná lehota predĺži o dva mesiace.

Ak Komisia v lehote uvedenej v prvom a druhom pododseku nevydá stanovisko, považuje sa to za nevznesenie námietky voči rozhodnutiu regulačného orgánu.

7. Komisia pri posudzovaní, či kontrola osobou alebo osobami z tretej krajiny alebo tretích krajín ohrozí bezpečnosť dodávok energie do Únie, prihliada na:

a) špecifiká daného prípadu a dotknutej tretej krajiny alebo tretích krajín a

b) práva a povinnosti Únie vo vzťahu k tejto tretej krajine alebo tretím krajinám, ktoré vyplývajú z medzinárodného práva, vrátane dohôd uzatvorených s jednou alebo viacerými tretími krajinami, ktorých zmluvnou stranou je Únia a ktoré sa zaoberajú otázkami bezpečnosti dodávok.

8. Regulačný orgán do dvoch mesiacov po uplynutí lehoty uvedenej v odseku 6 prijme konečné rozhodnutie o certifikácii. Regulačný orgán pri prijímaní svojho konečného rozhodnutia v čo najširšej miere prihliada na stanovisko Komisie. Každý členský štát má vždy právo certifikáciu zamietnuť, ak by sa jej udelením ohrozila jeho bezpečnosť z hľadiska dodávok energie alebo bezpečnosť dodávok energie iného členského štátu. Ak členský štát na posúdenie odseku 3 písm. b) určil iný príslušný vnútroštátny orgán, môže požiadať regulačný orgán, aby prijal konečné rozhodnutie, ktoré bude v súlade s posudkom tohto určeného príslušného vnútroštátneho orgánu. Konečné rozhodnutie regulačného orgánu a stanovisko Komisie sa uverejňujú spoločne. Ak sa konečné rozhodnutie odlišuje od stanoviska Komisie, dotknutý členský štát spolu s týmto rozhodnutím poskytne a zverejní aj odôvodnenie takéhoto rozhodnutia.

9. Žiadne ustanovenie tohto článku nemá vplyv na právo členských štátov vykonávať v súlade s právom Únie vnútroštátnu zákonnú kontrolu s cieľom chrániť legitímne záujmy v oblasti verejnej bezpečnosti.

10. Tento článok sa s výnimkou jeho odseku 3 písm. a) vzťahuje aj na členské štáty, na ktoré sa vzťahuje výnimka podľa článku 66.

Článok 54

Vlastníctvo zariadení na uskladňovanie energie prevádzkovateľmi prenosových sústav

1. Prevádzkovatelia prenosových sústav nesmú vlastníť, vyvíjať, spravovať alebo prevádzkovať zariadenia na uskladňovanie energie.

2. Odchyľne od odseku 1 môžu členské štáty povoliť, aby prevádzkovatelia prenosových sústav vlastnili, vyvíjali, spravovali alebo prevádzkovali zariadenia na uskladňovanie energie, ktoré predstavujú plne integrované prvky sústavy za predpokladu, že regulačný orgán v tejto súvislosti udelí súhlas alebo ak sú splnené všetky tieto podmienky:

- a) iným osobám po otvorenom, transparentnom a nediskriminačnom výberovom konaní, ktoré podlieha preskúmaniu a schváleniu regulačným orgánom, nebolo udelené právo vlastníť, vyvíjať, spravovať alebo prevádzkovať takéto zariadenia alebo iné osoby by nemohli uvedené služby poskytovať včas a za primerané náklady;
- b) takéto zariadenia alebo nefrekvenčné podporné služby sú potrebné na to, aby prevádzkovatelia prenosových sústav plnili svoje povinnosti vyplývajúce z tejto smernice v záujme efektívnej, spoľahlivej a bezpečnej prevádzky prenosovej sústavy, a tieto zariadenia sa nepoužívajú na kúpu alebo predaj elektriny na trhu; a
- c) regulačný orgán vyhodnotil potrebu takejto výnimky, vykonal *ex-ante* posúdenie uplatniteľnosti výberového konania vrátane podmienok tohto výberového konania a udelil súhlas.

Regulačný orgán môže vypracovať usmernenia alebo doložky týkajúce sa obstarávania s cieľom pomôcť prevádzkovateľom prenosových sústav zabezpečiť spravodlivý postup výberového konania.

3. Rozhodnutie o udelení výnimky sa oznámi Komisii a agentúre ACER spolu s príslušnými informáciami o žiadosti a dôvodmi na jej udelenie.

4. Regulačné orgány pravidelne alebo aspoň raz za päť rokov usporiadajú verejnú konzultáciu v súvislosti s existujúcimi zariadeniami na uskladňovanie energie na posúdenie potenciálnej dostupnosti a potenciálneho záujmu iných osôb o investície do takýchto zariadení. Ak z takejto verejnej konzultácie na základe posúdenia regulačným orgánom vyplynie, že iné osoby sú schopné takéto zariadenia vlastníť, vyvíjať, prevádzkovať alebo spravovať nákladovo efektívnym spôsobom, regulačný orgán zabezpečí, aby bola do 18 mesiacov postupne ukončená činnosť prevádzkovateľov prenosovej sústavy v tejto oblasti. Regulačné orgány môžu ako súčasť podmienok uvedeného postupu umožniť prevádzkovateľom prenosových sústav získať primeranú náhradu, predovšetkým vymáhať zostatkovú hodnotu svojej investície do zariadení na uskladňovanie energie.

5. Odsek 4 sa nevzťahuje na plne integrované prvky sústavy ani na obvyklú dobu amortizácie nových zariadení na uskladňovanie energie využívajúcich batérie s finálnym investičným rozhodnutím do roku 2024 za predpokladu, že takéto zariadenia na uskladňovanie energie využívajúce batérie budú:

- a) pripojené na sieť najneskôr dva roky po nadobudnutí účinnosti tejto smernice;
- b) začlenené do prenosovej sústavy;

- c) používané sa výlučne na reaktívnu okamžitú obnovu bezpečnosti siete v prípade nepredvídaných udalostí v sieti, ak sa takéto opatrenie na obnovu fungovania začne okamžite a skončí, keď bežný redispečing môže riešiť problém; a
- d) nebudú sa používať na nákup alebo predaj elektriny na trhu vrátane zabezpečovania rovnováhy.

Oddiel 5

Oddelenie a transparentnosť účtovníctva

Článok 55

Právo prístupu k účtovníctvu

1. Členské štáty alebo ktorýkoľvek príslušný orgán, ktorý členské štáty určia, vrátane regulačných orgánov uvedených v článku 57, majú do tej miery, do akej je to potrebné na vykonávanie ich činnosti, právo na prístup k účtovníctvu elektroenergetických podnikov podľa článku 56.
2. Členské štáty a ktorýkoľvek určený príslušný orgán vrátane regulačných orgánov zachovávajú dôvernosť citlivých obchodných informácií. Členské štáty môžu stanoviť zverejňovanie takýchto informácií, pokiaľ je takéto zverejňovanie potrebné na vykonávanie činností príslušných orgánov.

Článok 56

Oddelenie účtovníctva

1. Členské štáty prijímú potrebné opatrenia na zabezpečenie toho, aby bolo účtovníctvo elektroenergetických podnikov vedené v súlade s odsekmi 2 a 3.
2. Elektroenergetické podniky bez ohľadu na svoje vlastnícke vzťahy alebo právnu formu vypracúvajú, predkladajú na audit a uverejňujú svoje ročné účtovné závierky v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi, ktoré sa týkajú ročnej účtovnej závierky spoločností s ručením obmedzeným, prijatými podľa smernice 2013/34/EÚ.

Podniky, ktoré nemajú zákonnú povinnosť uverejňovať svoje účtovné závierky, uchovávajú ich kópie, ktoré sú dostupné pre verejnosť v sídle spoločnosti.

3. Elektroenergetické podniky vedú vo svojom vnútornom účtovníctve oddelené účtovníctvo pre každú zo svojich prenosových a distribučných činností tak, ako by to museli robiť v prípade, keby každú zo spomínaných činností vykonával samostatný podnik, s cieľom zabrániť diskriminácii, krížovým dotáciám a narúšaniu hospodárskej súťaže. Vedú účtovníctvo, ktoré môže mať konsolidovanú formu, aj pre iné činnosti v oblasti elektroenergetiky netýkajúce sa prenosu a distribúcie. V účtovníctve sa uvádzajú výnosy z vlastníctva prenosovej alebo distribučnej sústavy. Pokiaľ je to vhodné, vedú konsolidované účtovníctvo za iné činnosti mimo oblasti elektroenergetiky. Vnútorné účtovné výkazy zahŕňajú súvahu a výkaz ziskov a strát za každú činnosť.
4. Auditom uvedeným v odseku 2 sa overuje najmä to, či sa dodržiava povinnosť zabraňovať diskriminácii a krížovým dotáciám, ako je uvedené v odseku 3.

KAPITOLA VII

REGULAČNÉ ORGÁNY

Článok 57

Určenie a nezávislosť regulačných orgánov

1. Každý členský štát určí na vnútroštátnej úrovni jeden regulačný orgán.
2. Odsekom 1 nie je dotknuté určovanie iných regulačných orgánov na regionálnej úrovni v členských štátoch za predpokladu, že v súlade s článkom 21 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2019/942 existuje jeden vysoký predstaviteľ na účely zastupovania a kontaktné účely na úrovni Únie v rámci rady regulačných orgánov agentúry ACER.

3. Odchyľne od odseku 1 môže členský štát určiť regulačné orgány pre malé sústavy v geograficky samostatných regiónoch, ktoré mali v roku 2008 nižšiu spotrebu ako 3 % celkovej spotreby členského štátu, ktorého sú súčasťou. Uvedenou výnimkou nie je dotknuté vymenovanie jedného vysokého predstaviteľa v súlade s článkom 21 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2019/942 na účely zastupovania a kontaktné účely na úrovni Únie v rámci rady regulačných orgánov agentúry ACER.

4. Členské štáty zaručia nezávislosť regulačného orgánu a zabezpečia, aby vykonával svoje právomoci nestranným a transparentným spôsobom. Členské štáty na uvedený účel zabezpečia, aby bol regulačný orgán pri vykonávaní regulačných úloh, ktoré mu boli uložené na základe tejto smernice a súvisiacich právnych predpisov:

- a) právne oddelený a funkčne nezávislý od iných verejnoprávných alebo súkromných subjektov;
- b) aby jeho personál a osoby zodpovedné za jeho riadenie:
 - i) konali nezávisle od akýchkoľvek trhových záujmov a
 - ii) pri plnení regulačných úloh nepožadovali ani neprijímali priame pokyny od žiadneho štátneho ani iného verejnoprávneho alebo súkromného subjektu. Uvedenou požiadavkou nie je dotknutá prípadná úzka spolupráca s inými príslušnými vnútroštátnymi orgánmi ani všeobecné politické usmernenia, ktoré vydáva vláda a ktoré sa netýkajú regulačných právomocí a povinností podľa článku 59.
5. S cieľom chrániť nezávislosť regulačného orgánu členské štáty zabezpečia najmä, aby:
 - a) regulačný orgán mohol nezávisle od akéhokoľvek politického subjektu samostatne prijímať rozhodnutia;
 - b) regulačný orgán mal všetky potrebné ľudské a finančné zdroje, ktoré potrebuje na účinné a efektívne plnenie svojich povinností a vykonávanie právomocí;
 - c) regulačný orgán mal samostatné ročné rozpočtové prostriedky a autonómiu pri plnení prideleného rozpočtu;
 - d) členovia predstavenstva regulačného orgánu alebo, ak takéto predstavenstvo neexistuje, najvyššie vedenie regulačného orgánu bolo vymenované na dobu určitú v trvaní piatich až siedmich rokov s možnosťou jedného predĺženia;
 - e) členovia predstavenstva regulačného orgánu, alebo ak takéto predstavenstvo neexistuje, najvyššieho vedenia regulačného orgánu boli vymenovaní na základe objektívnych, transparentných a zverejnených kritérií, a to nezávislým a nestranným postupom, ktorý zaručuje, že kandidáti majú potrebné zručnosti a skúsenosti na relevantnú pozíciu v regulačnom orgáne;
 - f) boli zavedené ustanovenia na zabránenie konfliktu záujmov a aby sa povinnosť zachovávať dôvernosť uplatňovala aj po skončení mandátu členov predstavenstva regulačného orgánu, alebo ak predstavenstvo neexistuje, najvyššieho vedenia regulačného orgánu;
 - g) členovia predstavenstva regulačného orgánu alebo, ak takéto predstavenstvo neexistuje, najvyššieho vedenia regulačného orgánu mohli byť odvolaní iba na základe zavedených transparentných kritérií.

So zreteľom na prvý pododsek písm. d) členské štáty zabezpečia primeraný rotačný systém pre predstavenstvo alebo najvyššie vedenie. Členovia predstavenstva alebo, ak toto neexistuje, najvyššieho vedenia môžu byť odvolaní počas ich funkčného obdobia, len ak prestanú spĺňať podmienky stanovené v tomto článku alebo ak boli uznaní vinnými z protiprávneho konania podľa vnútroštátneho práva.

6. Členské štáty môžu stanoviť *ex post* kontrolu ročnej účtovnej závierky regulačného orgánu nezávislým audítorom.

7. Do 5. júla 2022 a potom každé štyri roky predloží Komisia Európskemu parlamentu a Rade správu o dodržiavaní zásady nezávislosti vnútroštátnymi orgánmi v zmysle tohto článku.

Článok 58

Všeobecné ciele regulačného orgánu

Regulačný orgán pri plnení regulačných úloh uvedených v tejto smernici prijíma v rámci svojich povinností a právomocí stanovených v článku 59, v prípade potreby v úzkej konzultácii s inými príslušnými vnútroštátnymi orgánmi vrátane orgánov na ochranu hospodárskej súťaže, ako aj orgánov, vrátane regulačných orgánov, zo susediacich členských štátov a susediacich tretích krajín, a bez toho, aby boli dotknuté ich právomoci, všetky primerané opatrenia na dosiahnutie týchto cieľov:

- a) podporovať v úzkej spolupráci s regulačnými orgánmi iných členských štátov, Komisiou a agentúrou ACER konkurencieschopný, flexibilný, bezpečný a environmentálne udržateľný vnútorný trh s elektrinou v rámci Únie, a efektívne otvorenie trhu pre všetkých odberateľov a dodávateľov v Únii a zabezpečovať primerané podmienky na efektívne a spoľahlivé fungovanie elektrizačných sústav s prihliadnutím na dlhodobé ciele;
- b) rozvíjať konkurencieschopné a správne fungujúce regionálne cezhraničné trhy v rámci Únie z hľadiska dosiahnutia cieľov uvedených v písmene a);
- c) odstraňovať obmedzenia týkajúce sa obchodovania s elektrinou medzi členskými štátmi vrátane rozvoja vhodných cezhraničných prenosových kapacít na uspokojenie dopytu, a posilňovať integráciu národných trhov, čo môže uľahčiť toky elektriny v celej Únii;
- d) pomáhať pri dosahovaní rozvoja bezpečných, spoľahlivých a efektívnych nediskriminačných sústav orientovaných na spotrebiteľa nákladovo najefektívnejším spôsobom, a podporovať primeranosť sústav a v súlade so všeobecnými cieľmi energetickej politiky aj energetickú efektívnosť ako aj integráciu výroby elektriny z obnoviteľných zdrojov veľkého a malého rozsahu, a distribuovanú výrobu do prenosových a distribučných sústav, a podporovať ich prevádzku vo vzťahu k iným energetickým sieťam v plynárenskom a teplárenskom odvetví;
- e) uľahčovať prístup nových výrobných kapacít a zariadení na uskladňovanie energie do sústavy, a najmä odstraňovať prekážky, ktoré by mohli brániť prístupu nových subjektov trhu a elektriny z obnoviteľných zdrojov;
- f) zabezpečiť, aby sa prevádzkovateľom sústavy a užívateľom sústavy poskytli vhodné krátkodobé a dlhodobé stimuly na zvyšovanie efektívnosti výkonu sústavy (najmä energetickej efektívnosti) a podporu integrácie trhu;
- g) zabezpečiť, aby odberatelia mali prospech z efektívneho fungovania ich vnútroštátnych trhov, podporovať efektívnu hospodársku súťaž a zabezpečiť vysokú úroveň ochrany spotrebiteľov v úzkej spolupráci s príslušnými orgánmi na ochranu spotrebiteľov;
- h) pomáhať pri dosahovaní vysokého štandardu univerzálnej služby a služby vo verejnom záujme, pokiaľ ide o dodávky elektriny, prispievať k ochrane zraniteľných odberateľov a ku kompatibilite potrebných postupov pri výmene údajov pri zmene dodávateľa zo strany odberateľa.

Článok 59

Povinnosti a právomoci regulačných orgánov

1. Regulačný orgán má tieto povinnosti:
 - a) v súlade s transparentnými kritériami stanovovať alebo schvaľovať prenosové alebo distribučné tarify alebo ich metodiky, alebo oboje;
 - b) zabezpečovať, aby prevádzkovatelia prenosových sústav a prevádzkovatelia distribučných sústav, a prípadne aj vlastníci sústav, ako aj všetky elektroenergetické podniky a ďalší účastníci trhu, dodržiavali svoje povinnosti vyplývajúce z tejto smernice, nariadenia (EÚ) 2019/943, sieťových predpisov a usmernení prijatých podľa článkov 59, 60 a 61 nariadenia (EÚ) 2019/943, a iného príslušného práva Únie vrátane práva týkajúceho sa cezhraničných záležitostí, a rozhodnutí agentúry ACER;

- c) v úzkej spolupráci s ostatnými regulačnými orgánmi zabezpečovať plnenie povinností ENTSO pre elektrinu a subjektu PDS EÚ podľa tejto smernice, nariadenia (EÚ) 2019/943, sieťových predpisov a usmernení prijatých podľa článkov 59, 60 a 61 nariadenia (EÚ) 2019/943 a iného príslušného práva Únie vrátane práva týkajúceho sa cezhraničných záležitostí, ako aj rozhodnutí agentúry ACER a spoločne identifikovať situácie, keď si ENTSO pre elektrinu a subjektu PDS EÚ neplnia svoje príslušné povinnosti; ak regulačné orgány nie sú schopné dosiahnuť dohodu v lehote štyroch mesiacov od začatia konzultácií na účely spoločnej identifikácie neplnenia si povinností, vec sa postúpi agentúre ACER na rozhodnutie, a to podľa článku 6 ods. 10 nariadenia (EÚ) 2019/942;
- d) schvaľovať produkty a proces obstarávania nefrekvenčných podporných služieb;
- e) vykonávať sieťové predpisy a usmernenia prijaté podľa článkov 59, 60 a 61 nariadenia (EÚ) 2019/943, a to vnútroštátnymi opatreniami alebo podľa potreby koordinovanými regionálnymi alebo celouňijnými opatreniami;
- f) spolupracovať v oblasti cezhraničných záležitostí s regulačným orgánom alebo orgánmi dotknutých členských štátov a s agentúrou ACER, a to najmä účasťou na práci rady regulačných orgánov agentúry ACER v zmysle článku 21 nariadenia (EÚ) 2019/942;
- g) dodržiavať a vykonávať všetky príslušné právne záväzné rozhodnutia Komisie a agentúry ACER;
- h) zabezpečovať, aby prevádzkovatelia prenosových sústav v maximálnej miere sprístupňovali kapacity spojovacích vedení v zmysle článku 16 nariadenia (EÚ) 2019/943;
- i) každoročne predkladať správu o svojej činnosti a plnení svojich povinností príslušným orgánom členských štátov, Komisii a agentúre ACER vrátane prijatých opatrení a dosiahnutých výsledkov, pokiaľ ide o každú úlohu uvedenú v tomto článku;
- j) zabezpečovať, aby medzi činnosťami spojenými s prenosom, distribúciou a dodávkou alebo inými činnosťami bez ohľadu na to, či sa týkajú elektriny, neexistovali krížové dotácie;
- k) monitorovať investičné plány prevádzkovateľov prenosových sústav a vo svojej výročnej správe poskytovať hodnotenie investičných plánov prevádzkovateľov prenosových sústav, pokiaľ ide o ich súlad s plánom rozvoja siete pre celú Úniu takéto hodnotenie môže obsahovať odporúčania na zmenu týchto investičných plánov;
- l) monitorovať a hodnotiť výsledky prevádzkovateľov prenosových sústav a prevádzkovateľov distribučných sústav v súvislosti s rozvojom inteligentnej siete, ktorá podporuje energetickú efektívnosť a integráciu energie z obnoviteľných zdrojov na základe obmedzeného súboru ukazovateľov, a každé dva roky zverejňovať národnú správu vrátane odporúčaní;
- m) stanovovať alebo schvaľovať normy a požiadavky na kvalitu služby a dodávok, prípadne prispievať k tomu spoločne s ostatnými príslušnými orgánmi a monitorovať dodržiavanie pravidiel bezpečnosti a spoľahlivosti sústavy a preverovať ich fungovanie v minulosti;
- n) monitorovať úroveň transparentnosti vrátane veľkoobchodných cien a zabezpečovať, aby elektroenergetické podniky dodržiavali povinnosti týkajúce sa transparentnosti;
- o) monitorovať úroveň a efektívnosť otvorenosti trhu a hospodárskej súťaže na veľkoobchodnej a maloobchodnej úrovni vrátane búrz elektriny, cien pre odberateľov elektriny v domácnosti vrátane zálohových foriem platby, vplyvu zmlúv s dynamickou cenou elektriny a vplyvu prínosov z používania inteligentných meracích systémov, podielu zmenených dodávateľov, podielu odpojených odberateľov, služieb realizovaných v oblasti údržby a poplatkov za ne, vzťahu medzi cenami pre odberateľov v domácnosti a veľkoobchodnými cenami, vývoja sieťových taríf a odvodov a sťažností odberateľov elektriny v domácnostiach, ako aj akéhokoľvek narušovania alebo obmedzovania hospodárskej súťaže vrátane poskytovania akýchkoľvek relevantných informácií a nahlasovania akýchkoľvek relevantných prípadov príslušným orgánom na ochranu hospodárskej súťaže;
- p) monitorovať výskyt reštriktívnych zmluvných praktík vrátane ustanovení o exkluzivite, ktoré môžu brániť odberateľom uzatvárať zmluvy s viacerými dodávateľmi súčasne alebo obmedzovať ich možnosť zvoliť si takýto postup, a v prípade potreby informovať vnútroštátne orgány na ochranu hospodárskej súťaže o takýchto praktikách;
- q) monitorovať čas, za ktorý prevádzkovatelia prenosových a distribučných sústav zabezpečili pripojenie a opravu;
- r) spolu s ostatnými príslušnými orgánmi pomáhať pri zabezpečovaní toho, aby opatrenia na ochranu spotrebiteľa boli efektívne a aby sa presadzovali;

- s) aspoň raz ročne uverejňovať odporúčania o súlade dodávateľských cien s článkom 5 a v prípade potreby poskytovať tieto odporúčania orgánom na ochranu hospodárskej súťaže;
- t) zabezpečiť nediskriminačný prístup k údajom o spotrebe odberateľov, poskytovať údaje o spotrebe v harmonizovanom a zrozumiteľnom formáte na vnútroštátnej úrovni na nepovinné použitie a rýchly prístup k takýmto údajom podľa článkov 23 a 24 všetkým odberateľom;
- u) monitorovať vykonávanie pravidiel vzťahujúcich sa na úlohy a povinnosti prevádzkovateľov prenosových sústav, prevádzkovateľov distribučných sústav, dodávateľov a odberateľov a ďalších účastníkov trhu podľa nariadenia (EÚ) 2019/943;
- v) monitorovať investície do výrobných a uskladňovacích kapacít vzhľadom na bezpečnosť dodávok;
- w) monitorovať technickú spoluprácu medzi prevádzkovateľmi prenosových sústav z Únie a z tretích krajín;
- x) prispievať ku kompatibilite postupov výmeny údajov pre najdôležitejšie trhové postupy na regionálnej úrovni;
- y) monitorovať dostupnosť nástrojov na porovnávanie spĺňajúce požiadavky stanovené v článku 14;
- z) monitorovať elimináciu neoprávnených prekážok a obmedzení rozvoja spotreby vlastnej vyrobenej elektriny a občianskych energetických spoločností.

2. Pokiaľ tak členský štát ustanovil, monitorovacie povinnosti podľa odseku 1 môžu vykonávať aj iné orgány ako regulačný orgán. Informácie zistené v rámci takéhoto monitorovania sa v takom prípade čo najskôr poskytnú regulačnému orgánu.

Regulačný orgán bez toho, aby boli dotknuté jeho vlastné osobitné právomoci pri plnení povinností uvedených v odseku 1, v prípade potreby konzultuje s prevádzkovateľmi prenosových sústav a prípadne aj úzko spolupracuje s inými príslušnými vnútroštátnymi orgánmi, pričom si zachováva nezávislosť a dodržiava zásady lepšej regulácie.

Žiadnym schválením zo strany regulačného orgánu alebo agentúry ACER podľa tejto smernice nie je dotknutý oprávnený výkon právomocí regulačného orgánu podľa tohto článku v budúcnosti, ani žiadne sankcie uložené inými príslušnými orgánmi alebo Komisiou.

3. Členské štáty zabezpečia, aby regulačné orgány mali právomoci, ktoré im umožňujú vykonávať povinnosti uvedené v tomto článku efektívne a rýchlo. Na tento účel má regulačný orgán minimálne tieto právomoci:

- a) vydávať záväzné rozhodnutia týkajúce sa elektroenergetických podnikov;
- b) skúmať fungovanie trhov s elektrinou a rozhodovať o všetkých potrebných a primeraných opatreniach na podporu efektívnej hospodárskej súťaže a zabezpečenie správneho fungovania trhu a ukladať tieto opatrenia. Pri skúmaní záležitostí, ktoré súvisia s právom hospodárskej súťaže, je regulačný orgán tiež oprávnený podľa potreby spolupracovať s vnútroštátnym orgánom na ochranu hospodárskej súťaže a regulátormi finančného trhu alebo s Komisiou;
- c) požadovať od elektroenergetických podnikov informácie, ktoré potrebuje na plnenie svojich úloh, vrátane odôvodnení k zamietnutiu prístupu tretích strán a informácií o opatreniach potrebných na posilnenie sústavy;
- d) elektroenergetickým podnikom, ktoré si neplnia povinnosti vyplývajúce z tejto smernice, nariadenia (EÚ) 2019/943 alebo iných príslušných právne záväzných rozhodnutí regulačného orgánu alebo agentúry ACER, ukladať účinné, primerané a odrádzajúce sankcie alebo navrhovať príslušnému súdu, aby uložil takéto sankcie, vrátane právomoci uložiť prevádzkovateľovi prenosovej sústavy prípadne vertikálne integrovanému podniku sankcie za neplnenie povinností, ktoré vyplývajú z tejto smernice, alebo navrhnuť uloženie takýchto sankcií vo výške do 10 % ročného obratu prevádzkovateľa prenosovej sústavy alebo do 10 % ročného obratu vertikálne integrovaného podniku; a
- e) vykonávať primerané vyšetrovanie a vydávať pokyny na základe príslušných právomocí pri urovnávaní sporov na základe článku 60 ods. 2 a 3.

4. Regulačný orgán so sídlom v členskom štáte, v ktorom má sídlo ENTSO pre elektrinu alebo subjekt DSO EÚ, má právomoc uložiť subjektom, ktoré si neplnia povinnosti vyplývajúce z tejto smernice, nariadenia (EÚ) 2019/943 alebo iných príslušných právne záväzných rozhodnutí regulačného orgánu alebo agentúry ACER, účinné, primerané a odrádzajúce sankcie alebo navrhovať príslušnému súdu, aby uložil takéto sankcie.

5. Ak bol podľa článku 44 určený nezávislý prevádzkovateľ sústavy, regulačný orgán okrem plnenia svojich povinností stanovených v odsekoch 1 a 3 tohto článku:

- a) monitoruje, či si vlastník prenosovej sústavy a nezávislý prevádzkovateľ sústavy plnia svoje povinnosti vyplývajúce z tohto článku, a ukladá sankcie za ich neplnenie v súlade s odsekom 3 písm. d);
- b) monitoruje vzťahy a komunikáciu medzi nezávislým prevádzkovateľom sústavy a vlastníkom prenosovej sústavy tak, aby sa zabezpečilo plnenie povinností zo strany nezávislého prevádzkovateľa sústavy, a predovšetkým schvaľuje zmluvy a koná ako orgán na urovanie sporov medzi nezávislým prevádzkovateľom sústavy a vlastníkom prenosovej sústavy v súvislosti so sťažnosťami ktorejkoľvek strany podanej podľa článku 60 ods. 2;
- c) bez toho, aby bol dotknutý postup uvedený v článku 44 ods. 2 písm. c), schvaľuje v súvislosti s prvým desaťročným plánom rozvoja siete investičné plánovanie a viacročný plán rozvoja siete, ktoré predkladá nezávislý prevádzkovateľ sústavy minimálne každé dva roky;
- d) zabezpečuje, aby tarify za prístup do sústavy, ktoré vyberajú nezávislí prevádzkovatelia sústav, zahŕňali odmenu pre vlastníka alebo vlastníkov sústavy, ktorá tvorí primeranú odmenu za používanie aktív sústavy a všetky nové investície do nej za predpokladu, že sú hospodárne a efektívne;
- e) má právomoc vykonávať inšpekcie v priestoroch vlastníka prenosovej sústavy a nezávislého prevádzkovateľa sústavy vrátane neohlásených inšpekcií; a
- f) monitoruje využívanie poplatkov za preťaženie, ktoré vybral nezávislý prevádzkovateľ sústavy v súlade s článkom 19 ods. 2 nariadenia (EÚ) 2019/943.

6. V prípade, že bol prevádzkovateľ prenosovej sústavy určený podľa ustanovení kapitoly VI oddielu 3, regulačnému orgánu sa okrem úloh a právomocí, ktoré mu boli uložené podľa odsekov 1 a 3 tohto článku, zveria minimálne tieto úlohy a právomoci:

- a) ukladať sankcie v súlade s odsekom 3 písm. d) za diskriminačné správanie v prospech vertikálne integrovaného podniku;
- b) monitorovať komunikáciu medzi prevádzkovateľom prenosovej sústavy a vertikálne integrovaným podnikom tak, aby sa zabezpečilo dodržiavanie povinností zo strany prevádzkovateľa prenosovej sústavy;
- c) konať ako orgán na urovanie sporov medzi vertikálne integrovaným podnikom a prevádzkovateľom prenosovej sústavy v súvislosti so sťažnosťami predloženými podľa článku 60 ods. 2;
- d) monitorovať obchodné a finančné vzťahy vrátane úverov medzi vertikálne integrovaným podnikom a prevádzkovateľom prenosovej sústavy;
- e) schvaľovať všetky obchodné a finančné dohody medzi vertikálne integrovaným podnikom a prevádzkovateľom prenosovej sústavy pod podmienkou, že spĺňajú trhové podmienky;
- f) v prípade oznámenia od subjektu zodpovedného za zabezpečenie súladu podľa článku 50 ods. 4 požadovať odôvodnenie od vertikálne integrovaného podniku, ktoré predovšetkým zahŕňa dôkazy preukazujúce, že nenastal žiadny prípad diskriminačného správania v prospech vertikálne integrovaného podniku;
- g) vykonávať inšpekcie, aj neohlásené, v priestoroch vertikálne integrovaného podniku a prevádzkovateľa prenosovej sústavy; a
- h) zverovať všetky alebo osobitné úlohy prevádzkovateľa prenosovej sústavy nezávislému prevádzkovateľovi sústavy vymenovanému podľa článku 44 v prípade, že si prevádzkovateľ prenosovej sústavy sústavne neplní povinnosti, ktoré vyplývajú z tejto smernice, a to najmä v prípade opakovaného diskriminačného správania v prospech vertikálne integrovaného podniku.

7. Okrem prípadov, keď je na stanovovanie a schvaľovanie podmienok alebo metodík vykonávania sieťových predpisov a usmernení podľa kapitoly VII nariadenia (EÚ) 2019/943 v zmysle článku 5 ods. 2 nariadenia (EÚ) 2019/942 oprávnená agentúra ACER z dôvodu ich koordinovanej povahy, regulačné orgány sú zodpovedné aspoň za stanovovanie alebo schvaľovanie národných metodík používaných na výpočet alebo stanovenie podmienok, a to v dostatočnom predstihu pred tým, ako nadobudnú účinnosť, pre:

- a) pripojenie a prístup do vnútroštátnych sústav vrátane taríf za prenos a distribúciu alebo ich metodík, pričom tieto tarify alebo metodiky musia umožniť potrebné investície do sústav tak, aby sa nimi zabezpečila prevádzkyschopnosť sústav;
- b) poskytovanie podporných služieb, ktoré sa uskutočňujú najhospodárnejším spôsobom a poskytujú vhodné stimuly pre užívateľov sústav, aby udržiavali v rovnováhe svoj odber a dodávky, pričom sú takéto podporné služby sa musia poskytovať spravodlivým a nediskriminačným spôsobom a musia byť založené na objektívnych kritériách; a
- c) prístup do cezhraničných infraštruktúr vrátane postupov na pridelovanie kapacity a riadenie v prípade preťaženia.

8. Metodiky alebo podmienky uvedené v odseku 7 sa zverejnia.

9. Aby sa zvýšila transparentnosť na trhu a aby sa všetkým zainteresovaným stranám poskytli všetky potrebné informácie, rozhodnutia alebo návrhy rozhodnutí o prenosových alebo distribučných tarifách v zmysle článku 60 ods. 3, musia regulačné orgány sprístupniť verejnosti podrobné metodiky a príslušné náklady použité na výpočet príslušných sieťových taríf a zachovať pritom dôvernosť obchodne citlivých informácií.

10. Regulačné orgány monitorujú riadenie preťaženia národných elektrizačných sústav vrátane spojovacích vedení a uplatňovanie pravidiel riadenia preťaženia. Na tento účel prevádzkovateľa prenosovej sústavy alebo organizátora trhu predložia regulačným orgánom svoje pravidlá riadenia preťaženia vrátane pridelovania kapacity. Regulačné orgány môžu požiadať o zmenu týchto pravidiel.

Článok 60

Rozhodnutia a sťažnosti

1. Regulačné orgány majú právomoc v prípade potreby od prevádzkovateľov prenosových a distribučných sústav vyžadovať, aby v prípade potreby upravili podmienky vrátane taríf alebo metodík uvedených v článku 59 tejto smernice s cieľom zabezpečiť ich primeranosť a uplatňovanie nediskriminačným spôsobom, v súlade s článkom 18 nariadenia (EÚ) 2019/943. Regulačné orgány majú v prípade oneskorenia stanovenia prenosových a distribučných taríf právomoc stanoviť alebo schváliť predbežné prenosové a distribučné tarify alebo metodiky a rozhodnúť o vhodných kompenzačných opatreniach, ak sa konečné prenosové a distribučné tarify alebo metodiky líšia od týchto predbežných taríf alebo metodík.

2. Každá strana, ktorá podá sťažnosť na prevádzkovateľa prenosovej alebo distribučnej sústavy v súvislosti s povinnosťami prevádzkovateľa podľa tejto smernice, sa môže s touto sťažnosťou obrátiť na regulačný orgán, ktorý koná ako orgán na urovanie sporov a vydá rozhodnutie do dvoch mesiacov od doručenia sťažnosti. Táto lehota sa môže predĺžiť o dva mesiace, ak regulačný orgán požaduje ďalšie informácie. Takto predĺžená lehota sa môže ďalej predĺžiť so súhlasom sťažovateľa. Rozhodnutie regulačného orgánu je záväzné, pokiaľ sa nezruší v odvolacom konaní.

3. Každá strana, na ktorú sa vzťahuje rozhodnutie o metodikách prijaté podľa článku 59 a ktorá má v tejto súvislosti právo podať sťažnosť, alebo v prípade, že má regulačný orgán povinnosť konzultovať navrhnuté tarify alebo metodiky, môže do dvoch mesiacov, alebo v kratšej lehote, ak tak stanovia členské štáty, od uverejnenia rozhodnutia alebo návrhu na rozhodnutie podať sťažnosť a požiadať o preskúmanie. Takáto sťažnosť nemá odkladný účinok.

4. Členské štáty vytvoria vhodné a efektívne mechanizmy na reguláciu, kontrolu a transparentnosť, aby sa zabránilo akémukoľvek zneužívaniu dominantného postavenia, najmä na ujmu spotrebiteľov, a predátorskému správaniu. V týchto mechanizmoch sa zohľadnia ustanovenia ZFEÚ, najmä jej článku 102.

5. Členské štáty zabezpečia, aby sa v prípade, že sa nedodržia pravidlá o zachovávaní dôvernosti informácií uložené touto smernicou, prijali v súlade s vnútroštátnym právom proti zodpovedným fyzickým alebo právnickým osobám vhodné opatrenia vrátane správnych opatrení alebo trestných konaní.

6. Sťažnosťami uvedenými v odsekoch 2 a 3 nie je dotknuté vykonávanie práv na odvolanie podľa práva Únie alebo vnútroštátneho práva.
7. Rozhodnutia, ktoré prijímajú regulačné orgány, musia byť plne odôvodnené a opodstatnené, aby umožňovali súdne preskúmanie. Rozhodnutia sú verejne dostupné, pričom zachovávajú dôvernosť citlivých obchodných informácií.
8. Členské štáty zabezpečia, aby boli na vnútroštátnej úrovni vhodné mechanizmy, v rámci ktorých môže strana dotknutá rozhodnutím regulačného orgánu podať odvolanie na subjekt nezávislý od zúčastnených strán a od akejkoľvek vlády.

Článok 61

Regionálna spolupráca regulačných orgánov v oblasti cezhraničných záležitostí

1. Regulačné orgány sa úzko radia a spolupracujú, najmä v rámci agentúry ACER, a agentúre ACER i sebe navzájom poskytujú informácie potrebné na plnenie ich úloh vyplývajúcich z tejto smernice. Prijímajúci orgán zabezpečuje rovnakú úroveň dôvernosti vymenených informácií, aká sa požaduje od poskytujúceho orgánu.
2. Regulačné orgány spolupracujú minimálne na regionálnej úrovni s cieľom:
 - a) podporiť prijatie prevádzkových opatrení zameraných na umožnenie optimálneho riadenia sústavy, presadenie spoločných búrz elektriny a pridelovania cezhraničnej kapacity a dosiahnutie primeranej úrovne kapacity prepojenia, a to aj prostredníctvom nových prepojení v rámci regiónu a medzi regiónmi, s cieľom umožniť rozvoj efektívnej hospodárskej súťaže a zvýšiť bezpečnosť dodávok bez diskriminácie medzi dodávateľmi v rôznych členských štátoch;
 - b) koordinovať spoločný dohľad nad subjektmi plniacimi funkcie na regionálnej úrovni;
 - c) koordinovať v spolupráci s ostatnými zapojenými orgánmi spoločný dohľad nad vnútroštátnym, regionálnym a európskym posudzovaním primeranosti zdrojov;
 - d) koordinovať vypracovanie všetkých sieťových predpisov a usmernení pre príslušných prevádzkovateľov prenosových sústav a ostatných účastníkov trhu; a
 - e) koordinovať vypracovanie pravidiel týkajúcich sa riadenia preťaženia.
3. Regulačné orgány majú právo uzatvárať medzi sebou dohody o spolupráci s cieľom podporiť regulačnú spoluprácu.
4. Činnosti uvedené v odseku 2 sa vykonávajú podľa potreby v konzultácii s inými príslušnými vnútroštátnymi orgánmi a bez toho, aby boli dotknuté ich konkrétne právomoci.
5. Komisia je splnomocnená prijať delegované akty v súlade s článkom 67 s cieľom doplniť túto smernicu stanovením usmernení o rozsahu povinností regulačných orgánov, pokiaľ ide o ich vzájomnú spoluprácu a spoluprácu s agentúrou ACER.

Článok 62

Povinnosti a právomoci regulačných orgánov vo vzťahu k regionálnym koordinačným centráam

1. Regionálne regulačné orgány regiónu prevádzky sústavy, v ktorom je zriadené regionálne koordinačné centrum, v úzkej vzájomnej koordinácii:
 - a) schvaľujú návrh na zriadenie regionálnych koordinačných centier v súlade s článkom 35 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2019/943;
 - b) schvaľujú náklady súvisiace s činnosťou regionálnych koordinačných centier, ktoré znášajú prevádzkovatelia prenosových sústav a ktoré sa zohľadňujú pri výpočte taríf za predpokladu, že sú rozumné a primerané;

- c) schvaľujú postup kooperatívneho rozhodovania;
 - d) zabezpečujú, aby boli regionálne koordinačné centrá vybavené ľudskými, technickými, materiálными a finančnými zdrojmi potrebnými na plnenie povinností podľa tejto smernice a vykonávali svoje funkcie nezávisle a nestranne;
 - e) navrhujú spoločne s ostatnými regulačnými orgánmi regiónu prevádzky sústavy prípadné ďalšie úlohy a dodatočné právomoci, ktoré by členské štáty regiónu prevádzky sústavy mali udeliť regionálnym koordinačným centrá;
 - f) zabezpečujú plnenie povinností podľa tejto smernice a iného príslušného práva Únie, najmä pokiaľ ide o cezhraničné záležitosti, a spoločne identifikujú situácie, keď si regionálne koordinačné centrá neplnia povinnosti; ak regulačné orgány nie sú schopné dosiahnuť dohodu v lehote štyroch mesiacov od začatia konzultácií na účely spoločnej identifikácie neplnenia si povinností, vec sa postúpi na rozhodnutie agentúry ACER, a to podľa článku 6 ods. 10 nariadenia (EÚ) 2019/942;
 - g) monitorujú koordináciu systému a každoročne o tom informujú agentúru ACER v súlade s článkom 46 nariadenia (EÚ) 2019/943.
2. Členské štáty zabezpečia, aby regulačné orgány mali právomoci, ktoré im umožňujú vykonávať povinnosti uvedené v odseku 1 efektívne a rýchlo. Na tento účel majú regulačné orgány minimálne tieto právomoci:
- a) požadovať informácie od regionálnych koordinačných centier;
 - b) v priestoroch regionálnych koordinačných centier vykonávať kontroly vrátane neohlásených kontrol;
 - c) vydávať spoločné záväzné rozhodnutia týkajúce sa regionálnych koordinačných centier.
3. Regulačný orgán so sídlom v členskom štáte, v ktorom sídli regionálne koordinačné centrum, má právomoc ukladať subjektom, ktoré si neplnia povinnosti vyplývajúce z tejto smernice, nariadenia (EÚ) 2019/943 alebo iných príslušných právne záväzných rozhodnutí regulačného orgánu alebo agentúry ACER, účinné, primerané a odrádzajúce sankcie alebo navrhovať príslušnému súdu, aby uložil takéto sankcie.

Článok 63

Súlad so sieťovými predpismi a usmerneniami

1. Každý regulačný orgán a Komisia môžu požiadať agentúru ACER o stanovisko k súladu rozhodnutia prijatého regulačným orgánom so sieťovými predpismi a usmerneniami uvedenými v tejto smernici alebo v kapitole VII nariadenia (EÚ) 2019/943.
2. Agentúra ACER poskytuje svoje stanovisko regulačnému orgánu, ktorý oň požiadal, alebo Komisii a regulačnému orgánu, ktorý prijal dané rozhodnutie, do troch mesiacov od dátumu doručenia žiadosti.
3. Ak regulačný orgán, ktorý prijal rozhodnutie, nevyhoví stanovisku agentúry ACER do štyroch mesiacov od dátumu doručenia tohto stanoviska, agentúra ACER o tom informuje Komisiu.
4. Každý regulačný orgán môže informovať Komisiu, ak usúdi, že rozhodnutie, ktoré sa týka cezhraničného obchodu, prijaté iným regulačným orgánom nie je v súlade so sieťovými predpismi a usmerneniami uvedenými v tejto smernici alebo v kapitole VII nariadenia (EÚ) 2019/943, a to do dvoch mesiacov odo dňa prijatia tohto rozhodnutia.
5. Ak Komisia do dvoch mesiacov odvtedy, ako ju informovala agentúra ACER podľa odseku 3 alebo regulačný orgán podľa odseku 4, alebo z vlastného podnetu, do troch mesiacov odo dňa prijatia rozhodnutia zistí, že rozhodnutie regulačného orgánu vyvoláva závažné pochybnosti, čo sa týka jeho súladu so sieťovými predpismi a usmerneniami uvedenými v tejto smernici alebo v kapitole VII nariadenia (EÚ) 2019/943, môže rozhodnúť o podrobnejšom preskúmaní veci. V takomto prípade vyzve regulačný orgán a strany konania pred regulačným orgánom, aby predložili svoje pripomienky.

6. Ak Komisia prijme rozhodnutie podrobnejšie vec preskúmať, najneskôr do štyroch mesiacov od prijatia takéhoto rozhodnutia vydá konečné rozhodnutie:
- nevniesť námietky voči rozhodnutiu regulačného orgánu alebo
 - vyžadujúce, aby dotknutý regulačný orgán vzal späť svoje rozhodnutie z dôvodu jeho nesúlady so sieťovými predpismi a usmerneniami.
7. Ak Komisia neprijme rozhodnutie podrobnejšie vec preskúmať alebo konečné rozhodnutie v lehotách stanovených v odsekoch 5 a 6, považuje sa to za nevznesenie námietok voči rozhodnutiu regulačného orgánu.
8. Regulačný orgán vyhovie rozhodnutiu Komisie o späťvzátí svojho rozhodnutia do dvoch mesiacov a informuje o tom Komisiu.
9. Komisia je splnomocnená prijať delegované akty v súlade s článkom 67 dopĺňujúce túto smernicu stanovením usmernení ustanovujúcich podrobné pravidlá postupu, ktorý sa má dodržiavať pri uplatňovaní tohto článku.

Článok 64

Vedenie záznamov

- Členské štáty od dodávateľov vyžadujú, aby počas minimálne piatich rokov uchovávali k dispozícii pre vnútroštátne orgány vrátane regulačného orgánu, vnútroštátnych orgánov na ochranu hospodárskej súťaže a Komisiu na účely plnenia ich úloh príslušné údaje o všetkých transakciách týkajúcich sa zmlúv o dodávke elektriny a derivátov elektriny s veľkoobchodnými odberateľmi a s prevádzkovateľmi prenosových sústav.
- Tieto údaje obsahujú podrobné informácie o charakteristikách príslušných transakcií, ako napríklad dĺžka trvania, pravidlá dodávky a zúčtovania, množstvo, dátumy a časy realizácie a ceny transakcií a spôsoby identifikácie príslušných veľkoobchodných odberateľov, ako aj podrobné informácie o všetkých nezúčtovaných zmluvách o dodávke elektriny a derivátoch elektriny.
- Pod podmienkou, že sa nezverejnia citlivé obchodné informácie o jednotlivých účastníkoch trhu alebo transakciách, môže regulačný orgán rozhodnúť, že časti týchto informácií sprístupní účastníkom trhu. Tento odsek sa nevzťahuje na informácie o finančných nástrojoch, ktoré patria do pôsobnosti smernice 2014/65/EÚ.
- Z tohto článku nevyplývajú pre subjekty, ktoré patria do pôsobnosti smernice 2014/65/EÚ, vo vzťahu k orgánom uvedeným v odseku 1 nijaké ďalšie povinnosti.
- Ak orgány uvedené v odseku 1 potrebujú prístup k údajom, ktoré uchovávajú subjekty, ktoré patria do pôsobnosti smernice 2014/65/EÚ, požadované údaje im poskytnú orgány zodpovedné podľa uvedenej smernice.

KAPITOLA VIII

ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

Článok 65

Rovnaké podmienky hospodárskej súťaže

- Opatrenia, ktoré môžu členské štáty podľa tejto smernice prijať, aby zabezpečili rovnaké podmienky hospodárskej súťaže, musia byť v súlade so ZFEÚ, najmä jej článkom 36, a právom Únie.
- Opatrenia uvedené v odseku 1 musia byť primerané, nediskriminačné a transparentné. Uvedené opatrenia môžu nadobudnúť účinnosť až po tom, ako sa oznámia Komisii a tá ich schváli.
- Komisia koná na základe oznámenia uvedeného v odseku 2 do dvoch mesiacov od jeho doručenia. Uvedená lehota začne plynúť od nasledujúceho dňa po doručení všetkých informácií. Ak Komisia v uvedenej dvojmesačnej lehote nekoná, považuje sa to za nevznesenie námietok voči oznámeným opatreniam.

Článok 66

Výnimky

1. Členské štáty, ktoré môžu preukázať, že existujú závažné ťažkosti pri fungovaní ich malých prepojených sústav a malých izolovaných sústav, môžu požiadať Komisiu o výnimku z príslušných ustanovení článkov 7 a 8 kapitol IV, V, a VI.

Malé izolované sústavy a Francúzsko na účely Korziky môžu požiadať aj o výnimku z článkov 4, 5 a 6.

Komisia pred prijatím rozhodnutia informuje o takýchto žiadostiach členské štáty, pričom zohľadňuje zachovávanie dôvernosti informácií.

2. Výnimky udelené Komisiou, ako sa uvádza v odseku 1, musia byť časovo obmedzené a musia sa na ne vzťahovať podmienky zamerané na zintenzívnenie hospodárskej súťaže na vnútorného trhu a jeho integráciu, a zabezpečenie toho, aby tieto výnimky nevytvárali prekážky prechodu na energiu z obnoviteľných zdrojov, zvýšeniu flexibility, uskladňovaniu energie, elektromobilite a riadeniu odberu.

V prípade najvzdialenejších regiónov v zmysle článku 349 ZFEÚ, ktoré nemôžu byť prepojené s trhmi Únie s elektrinou, výnimka nesmie byť časovo obmedzená a musia sa ňu vzťahovať podmienky zamerané na zabezpečenie toho, aby sa ňou nevytvárali prekážky prechodu na energiu z obnoviteľných zdrojov.

Rozhodnutia o udelení výnimiek sa uverejňujú v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

3. Článok 43 sa nevzťahuje na Cyprus, Luxembursko a Maltu. Na Maltu sa nevzťahujú ani články 6 a 35 a na Cyprus sa nevzťahujú články 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50 a 52.

Na účely článku 43 ods. 1 písm. b) sa pojem „podnik, ktorý vykonáva výrobnú alebo dodávateľskú činnosť“ nevzťahuje na koncových odberateľov, ktorí priamo alebo prostredníctvom podnikov, nad ktorými vykonávajú kontrolu samostatne alebo spoločne s inými, vykonávajú v súvislosti s elektrinou výrobnú a/alebo dodávateľskú činnosť, za predpokladu, že koncoví odberatelia sú aj po zohľadnení ich podielov elektriny vyrobenej v kontrolovaných podnikoch v celoročnom priemere čistými spotrebiteľmi elektriny a že hospodárska hodnota elektriny, ktorú predávajú tretím stranám, je v porovnaní s ich inými obchodnými operáciami nepatrná.

4. Na Cyprus a Korziku sa do 1. januára 2025 alebo neskoršieho dátumu uvedeného v rozhodnutí podľa odseku 1 tohto článku nevzťahuje článok 5.

5. Článok 4 sa nevzťahuje na Maltu do 5. júla 2027. Toto obdobie môže byť predĺžené o ďalšie obdobie nepresahujúce osem rokov. Predĺženie o ďalšie obdobie sa vykoná v súlade s rozhodnutím uvedeným v odseku 1.

Článok 67

Vykonávanie delegovania právomoci

1. Komisii sa udeľuje právomoc prijímať delegované akty za podmienok stanovených v tomto článku.

2. Právomoc prijímať delegované akty uvedené v článku 61 ods. 5 a článku 63 ods. 9 sa Komisii udeľuje na dobu neurčitú od 4. júla 2019.

3. Delegovanie právomoci uvedené v článku 61 ods. 5 a v článku 63 ods. 9 môže Európsky parlament alebo Rada kedykoľvek odvolať. Rozhodnutím o odvolaní sa ruší delegovanie v ňom uvedenej právomoci. Rozhodnutie nadobúda účinnosť dňom nasledujúcim po jeho uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie* alebo k neskoršiemu dátumu, ktorý je v ňom určený. Nie je ním dotknutá platnosť delegovaných aktov, ktoré už nadobudli účinnosť.

4. Pred prijatím delegovaného aktu Komisia vedie konzultácie s odborníkmi určenými jednotlivými členskými štátmi v súlade so zásadami stanovenými v Medziinštitucionálnej dohode z 13. apríla 2016 o lepšej tvorbe práva.

5. Komisia oznamuje delegovaný akt Európskemu parlamentu a Rade súčasne, a to hneď po jeho prijatí.
6. Delegovaný akt prijatý podľa článku 61 ods. 5 a článku 63 ods. 9 nadobudne účinnosť, len ak Európsky parlament alebo Rada voči nemu nevzniesli námietku do dvoch mesiacov odo dňa oznámenia uvedeného aktu Európskemu parlamentu a Rade alebo ak pred uplynutím uvedenej lehoty Európsky parlament a Rada informovali Komisiu o svojom rozhodnutí nevzniesť námietku. Na podnet Európskeho parlamentu alebo Rady sa táto lehota predĺži o dva mesiace.

Článok 68

Postup výboru

1. Komisii pomáha výbor. Týmto výborom je výbor v zmysle nariadenia (EÚ) č. 182/2011.
2. Ak sa odkazuje na tento odsek, uplatňuje sa článok 4 nariadenia (EÚ) č. 182/2011.

Článok 69

Monitorovanie Komisie, preskúmanie a podávanie správ

1. Komisia monitoruje a preskúmava uplatňovanie tejto smernice a Európskemu parlamentu a Rade podáva správu o celkovom pokroku ako prílohu k správe o stave energetickej únie uvedenej v článku 35 nariadenia (EÚ) 2018/1999.
2. Komisia do 31. decembra 2025 preskúma vykonávanie tejto smernice a predloží správu Európskemu parlamentu a Rade. V prípade potreby Komisia predloží legislatívny návrh spolu so správou alebo po jej predložení.

V rámci preskúmania Komisia posúdi najmä to, či sú odberatelia, najmä zraniteľní odberatelia alebo odberatelia v energetickej chudobe, primerane chránení podľa tejto smernice.

Článok 70

Zmeny smernice 2012/27/EÚ

Smernica 2012/27/EÚ sa mení takto:

1. Článok 9 sa mení takto:

- a) názov sa nahrádza takto:

„Meranie zemného plynu“;

- b) v odseku 1 sa prvý pododsek nahrádza takto:

„1. Členské štáty zabezpečia, aby sa v miere, v akej je to technicky možné, finančne rozumné a primerané k možným úsporám energie, poskytli koncovým odberateľom zemného plynu individuálne meradlá za konkurencieschopné ceny, ktoré presne zobrazujú skutočnú spotrebu energie koncových odberateľov a poskytujú informácie o skutočnej dobe využívania.“;

- c) odsek 2 sa mení takto:

- i) úvodná veta sa nahrádza takto:

„2. Ak sa v rozsahu, v akom členské štáty inštalujú inteligentné meracie systémy a zavádzajú inteligentné meracie zariadenia pre zemný plyn v súlade so smernicou 2009/73/ES“;

- ii) vypúšťajú sa písmená c) a d).

2. Článok 10 sa mení takto:

a) názov sa nahrádza takto:

„Informácie o vyúčtovaní zemného plynu“;

b) v odseku 1 sa prvý pododsek nahrádza takto:

„1. Ak koncoví odberatelia nemajú inteligentné meracie zariadenia uvedené v smernici 2009/73/ES, členské štáty do 31. decembra 2014 zabezpečia, aby informácie o vyúčtovaní spotreby zemného plynu boli spoľahlivé, presné a založené na skutočnej spotrebe v súlade s bodom 1.1 prílohy VII, ak je to technicky možné a ekonomicky opodstatnené.“;

c) v odseku 2 sa prvý pododsek nahrádza takto:

„2. Meracie zariadenia nainštalované v súlade so smernicou 2009/73/ES umožnia poskytnutie presných informácií o vyúčtovaní založených na skutočnej spotrebe. Členské štáty zabezpečia, aby mali koncoví odberatelia možnosť jednoduchého prístupu k doplňujúcim informáciám o spotrebe v predchádzajúcich obdobiach, ktoré im umožnia podrobnú vlastnú kontrolu.“

3. V článku 11 sa názov nahrádza takto:

„Náklady na prístup k informáciám o meraní a vyúčtovaní spotreby zemného plynu“

4. V článku 13 sa slová „článkov 7 až 11“ nahrádzajú slovami „článkov 7 až 11a“.

5. Článok 15 sa mení takto:

a) odsek 5 sa mení takto:

i) prvý a druhý pododsek sa vypúšťajú;

ii) tretí pododsek sa nahrádza takto:

„Prevádzkovatelia prenosovej sústavy a prevádzkovatelia distribučnej sústavy musia spĺňať požiadavky stanovené v prílohe XII.“;

b) odsek 8 sa vypúšťa.

6. V prílohe VII sa nadpis nahrádza takto:

„Minimálne požiadavky na vyúčtovanie a informácie o vyúčtovaní na základe skutočnej spotreby zemného plynu“.

Článok 71

Transpozícia

1. Členské štáty uvedú do účinnosti zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu s článkami 2 až 5, článkom 6 ods. 2 a 3, článkom 7 ods. 1, článkom 8 ods. 2 písm. j) a l), článkom 9 ods. 2, článkom 10 ods. 2 až 12, článkami 11 až 24, článkami 26, 28 a 29, článkami 31 až 34 a 36, článkom 38 ods. 2, článkami 40 a 42, článkom 46 ods. 2 písm. d), článkami 51 a 54, článkami 57 až 59, článkami 61 až 63, článkom 70 bodmi 1 až 3, bodom 5 písm. b) a bodom 6 a prílohami I a II do 31. decembra 2020. Bezodkladne oznámia Komisii znenie týchto ustanovení.

Členské štáty však uvedú do účinnosti zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu s:

a) článkom 70 bodom 5 písm. a) do 31. decembra 2019;

b) článkom 70 bodom 4 do 25. októbra 2020.

Členské štáty uvedú priamo v prijatých opatreniach alebo pri ich úradnom uverejnení odkaz na túto smernicu. Takisto uvedú, že odkazy v existujúcich zákonoch, iných právnych predpisoch alebo správnych opatreniach na smernicu zrušenú touto smernicou sa považujú za odkazy na túto smernicu. Podrobnosti o odkaze a jeho znenie upravujú členské štáty.

2. Členské štáty oznámia Komisii znenie hlavných ustanovení vnútroštátnych právnych predpisov, ktoré prijímú v oblasti pôsobnosti tejto smernice.

Článok 72

Zrušenie

Smernica 2009/72/ES sa zrušuje s účinnosťou od 1. januára 2021 bez toho, aby boli dotknuté povinnosti členských štátov týkajúce sa lehôt na transpozíciu smernice do vnútroštátneho práva a dátumov jej uplatňovania, ktoré sú uvedené v prílohe III.

Odkazy na zrušenú smernicu sa považujú za odkazy na túto smernicu a znejú v súlade s tabuľkou zhody uvedenou v prílohe IV.

Článok 73

Nadobudnutie účinnosti

Táto smernica nadobúda účinnosť dvadsiatym dňom po jej uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

Článok 6 ods. 1, článok 7 ods. 2, článok 8 ods. 1, článok 8 ods. 2 písm. a) až i) a k), článok 8 ods. 3 a 4, článok 9 ods. 1, 3, 4 a 5, článok 10 ods. 2 až 10, články 25, 27, 30, 35 a 37, článok 38 ods. 1, 3 a 4, články 39, 41, 43, 44 a 45, článok 46 ods. 1, článok 46 ods. 2 písm. a), b), c) a e) až h), článok 46 ods. 3 až 6, články 47 až 50, články 52, 53, 55, 56, 60, 64 a 65 sa uplatňujú od 1. januára 2021.

Článok 70 body 1 až 3, bod 5 písm. b) a bod 6 sa uplatňujú od 1. januára 2021.

Článok 70 bod 5 písm. a) sa uplatňuje od 1. januára 2020.

Článok 70 bod 4 sa uplatňuje od 26. októbra 2020.

Článok 74

Adresáti

Táto smernica je určená členským štátom.

V Bruseli 5. júna 2019

Za Európsky parlament
predseda
A. TAJANI

Za Radu
predseda
G. CIAMBA

PRÍLOHA I

MINIMÁLNE POŽIADAVKY NA VYÚČTOVANIE A INFORMÁCIE O VYÚČTOVANÍ

1. Minimálne informácie uvedené na faktúre a v informáciách o vyúčtovaní
 - 1.1. Na faktúrach pre koncových odberateľov sa musia výrazne uviesť a zreteľne odlišiť od ostatných častí faktúry tieto hlavné informácie:
 - a) cena, ktorá sa má zaplatiť a rozpis položiek, ak je to možné, spolu s jasným vyhlásením, že všetky zdroje energie môžu tiež využívať stimuly, ktoré neboli financované z odvodov uvedených v rozpise položiek;
 - b) dátum splatnosti faktúry;
 - 1.2. Na faktúrach a v informáciách o vyúčtovaní pre koncových odberateľov sa musia výrazne uviesť a zreteľne odlišiť od ostatných častí faktúry tieto hlavné informácie:
 - a) spotreba elektriny za fakturačné obdobie;
 - b) názov a kontaktné údaje dodávateľa vrátane linky zákazníckej podpory a emailovej adresy;
 - c) názov tarify;
 - d) podľa okolností dátum ukončenia zmluvy;
 - e) informácie o možnosti zmeny dodávateľa a jej výhodách;
 - f) kód na účely zmeny koncového dodávateľa alebo jedinečný identifikačný kód odberného miesta koncového odberateľa;
 - g) informácie o právach koncových odberateľov, pokiaľ ide o mimosúdne urovnávanie sporov vrátane kontaktných údajov zodpovedného subjektu podľa článku 26;
 - h) jednotné kontaktné miesto uvedené v článku 25;
 - i) odkaz na miesto, kde možno nájsť nástroje na porovnávanie podľa článku 14.
 - 1.3. Ak sú faktúry založené na skutočnej spotrebe alebo na diaľkovom odpočte prevádzkovateľom, koncovým odberateľom sa priamo na faktúrach a pravidelných vyúčtovaniach, vo forme prílohy alebo odkazu sprístupnia tieto informácie:
 - a) grafické porovnanie aktuálnej spotreby elektriny koncového odberateľa so spotrebou koncového odberateľa za to isté obdobie minulého roka;
 - b) kontaktné informácie spotrebiteľských organizácií, energetických agentúr alebo podobných subjektov vrátane webových adries, od ktorých možno získať informácie o dostupných opatreniach na zvýšenie energetickej účinnosti elektrických zariadení;
 - c) porovnania s priemerným štandardizovaným alebo referenčným koncovým odberateľom v danej užívateľskej kategórii.
2. Frekvencia vyúčtovania a poskytovania informácií o vyúčtovaní:
 - a) vyúčtovanie na základe skutočnej spotreby sa uskutočňuje aspoň raz ročne;
 - b) ak koncový odberateľ nemá meradlo umožňujúce diaľkový odpočet prevádzkovateľom alebo ak sa koncový odberateľ aktívne rozhodol vypnúť diaľkový odpočet v súlade s vnútroštátnym právom, presné informácie o vyúčtovaní založené na skutočnej spotrebe sa koncovému odberateľovi poskytnú aspoň raz za šesť mesiacov alebo raz za tri mesiace na požiadanie alebo ak sa koncový odberateľ rozhodol pre elektronické vyúčtovanie;

- c) ak koncový odberateľ nemá meradlo umožňujúce diaľkový odpočet prevádzkovateľom alebo ak sa koncový odberateľ aktívne rozhodol vypnúť diaľkový odpočet v súlade s vnútroštátnym právom, povinnosti uvedené v písmenách a) a b) možno splniť systémom pravidelného samoodpočtu koncovými odberateľmi, čím koncový odberateľ oznámi prevádzkovateľovi odčítaný stav svojho meradla; vyúčtovanie alebo informácie o vyúčtovaní možno založiť na odhade spotreby alebo paušálnej sadzbe len v prípade, keď koncový odberateľ neposkytol odpočet stavu meradla za dané zúčtovacie obdobie;
- d) ak má koncový odberateľ meradlo umožňujúce diaľkový odpočet prevádzkovateľom, presné informácie o vyúčtovaní založené na skutočnej spotrebe sa poskytnú aspoň raz mesačne; takéto informácie môžu byť sprístupnené aj na internete a aktualizované tak často, ako to umožňujú použité meracie zariadenia a systémy.

3. Rozpis položiek konečnej zákaznickej ceny

Zákaznícka cena sa skladá z týchto troch zložiek: zložka energia a jej dodávka, zložka sieť (prenos a distribúciu) a zložka, ktorú tvoria dane, odvody, a poplatky.

Ak sa vo faktúrach uvádza rozpis položiek konečnej zákaznickej ceny, v celej Únii sa používa spoločné vymedzenie troch zložiek tohto rozpisu stanovené v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1952 ⁽¹⁾.

4. Prístup k doplňujúcim informáciám o spotrebe v predchádzajúcich obdobiach:

Členské štáty vyžadujú, aby boli doplňujúce informácie o spotrebe v predchádzajúcich obdobiach, pokiaľ sú dostupné, na žiadosť koncového odberateľa sprístupnené dodávateľovi alebo poskytovateľovi služby, ktorého určí koncový odberateľ.

Ak má koncový odberateľ zavedené meradlo umožňujúce diaľkový odpočet prevádzkovateľom, musí mať jednoduchý prístup k doplňujúcim informáciám o spotrebe v predchádzajúcich obdobiach, ktoré mu umožnia podrobnú vlastnú kontrolu.

Doplňujúce informácie o spotrebe v predchádzajúcich obdobiach zahŕňajú:

- a) súhrnné údaje aspoň za tri predchádzajúce roky alebo za obdobie od nadobudnutia platnosti zmluvy o dodávke elektriny, ak je kratšie. Údaje musia zodpovedať obdobiam, za ktoré boli vystavené pravidelné informácie o vyúčtovaní; a
- b) podrobné údaje podľa času spotreby za ktorýkoľvek deň, týždeň, mesiac a rok, ktoré sú sprístupnené koncovému odberateľovi bez zbytočného odkladu cez internet alebo rozhranie meradla za obdobie minimálne 24 predchádzajúcich mesiacov alebo za obdobie od nadobudnutia platnosti zmluvy o dodávke elektriny, ak je kratšie.

5. Informovanie o zdrojoch energie

Dodávatelia na faktúrach uvedú podiel každého zo zdrojov elektriny, ktorú koncový odberateľ nakúpil v rámci zmluvy o dodávke elektriny (informovanie na úrovni produktu).

Koncovým odberateľom sa sprístupnia na faktúrach a v rámci informácií o vyúčtovaní, vo forme prílohy alebo odkazu tieto informácie:

- a) podiel každého zdroja energie na celkovom energetickom mixe dodávateľa (na vnútroštátnej úrovni, a to v členskom štáte, v ktorom bola zmluva o dodávke elektriny uzatvorená, ako aj na úrovni dodávateľa, ak daný dodávateľ pôsobí vo viacerých členských štátoch) za predchádzajúci rok zrozumiteľným a jasne porovnateľným spôsobom;
- b) informácie o vplyvoch na životné prostredie, aspoň v podobe údajov o emisiách CO₂ a rádioaktívnom odpade, ktorý vznikol pri výrobe elektriny z celkového energetického mixu dodávateľa za predchádzajúci rok;

Pokiaľ ide o druhý pododsek písm. a) v súvislosti s elektrinou získavanou prostredníctvom výmeny elektriny alebo dovozu od podniku, ktorý sa nachádza mimo Únie, možno použiť súhrnné číselné údaje poskytnuté pri takejto výmene alebo príslušným podnikom za predchádzajúci rok.

⁽¹⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1952 z 26. októbra 2016 o európskej štatistike cien zemného plynu a elektriny a o zrušení smernice 2008/92/ES (Ú. v. EÚ L 311, 17.11.2016, s. 1).

Pri vykazovaní elektriny z vysoko účinnej kombinovanej výroby elektriny a tepla sa môže použiť potvrdenie o pôvode (záruka pôvodu) v zmysle článku 14 ods. 10 smernice 2012/27/EÚ. Vykazovanie elektriny z obnoviteľných zdrojov sa vykonáva pomocou potvrdenia o pôvode okrem prípadov stanovených v článku 19 ods. 8 písm. a) a b) smernice (EÚ) 2018/2001.

Regulačný orgán alebo iný príslušný vnútroštátny orgán prijme potrebné opatrenia na zabezpečenie toho, aby informácie, ktoré dodávatelia poskytnú koncovým odberateľom podľa tohto bodu, boli spoľahlivé a aby boli na vnútroštátnej úrovni jasne porovnateľné.

PRÍLOHA II

INTELIGENTNÉ MERACIE SYSTÉMY

1. Členské štáty zabezpečia na svojom území zavedenie inteligentných meracích systémov, ktoré môžu byť predmetom ekonomického hodnotenia všetkých dlhodobých nákladov a prínosov pre trh a jednotlivých spotrebiteľov alebo otázky, ktorá forma inteligentného merania je ekonomicky výhodná a nákladovo efektívna a aký časový harmonogram ich rozmiestnenia je reálny.
2. Takéto hodnotenie musí zohľadňovať metodiku analýzy nákladov a prínosov a minimálne funkcie inteligentných meracích systémov stanovených v odporúčaní Komisie 2012/148/EÚ⁽¹⁾, ako aj najlepšie dostupné techniky na zaistenie maximálnej miery kybernetickej bezpečnosti a ochrany údajov.
3. V závislosti od uvedeného hodnotenia členské štáty alebo ak tak členské štáty stanovia, určený príslušný orgán, pripraví harmonogram s cieľom do desať rokov na zavedenie inteligentných meracích systémov. Ak je zavedenie inteligentných meracích zariadení zhodnotené pozitívne, inteligentné meracie zariadenia sa nainštalujú aspoň pre 80 % koncových odberateľov buď do siedmich rokov od dátumu pozitívneho hodnotenia alebo do roku 2024 v prípade tých členských štátov, ktoré začali systematické zavádzanie inteligentných meracích systémov ešte pred 4. júlom 2019.

⁽¹⁾ Odporúčanie Komisie 2012/148/EÚ z 9. marca 2012 o pripravách na zavádzanie inteligentných meracích systémov (Ú. v. EÚ L 73, 13.3.2012, s. 9).

PRÍLOHA III

LEHOTY NA TRANSPOZÍCIU DO VNÚTROŠTÁTNEHO PRÁVA A DÁTUM UPLATŇOVANIA
(PODEĽ ČLÁNKU 72)

Smernica	Lehota na transpozíciu	Dátum uplatňovania
Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/72/ES (Ú. v. EÚ L 211, 14.8.2009, s. 55)	3.marec 2011	3.september 2009

PRÍLOHA IV

TABUĽKA ZHODY

Smernica 2009/72/ES	Táto smernica
článok 1	článok 1
článok 2	článok 2
—	článok 3
článok 33 a článok 41	článok 4
—	článok 5
článok 32	článok 6
článok 34	článok 7
článok 7	článok 8
článok 8	—
článok 3 ods. 1	článok 9 ods. 1
článok 3 ods. 2	článok 9 ods. 2
článok 3 ods. 6	článok 9 ods. 3
článok 3 ods. 15	článok 9 ods. 4
článok 3 ods. 14	článok 9 ods. 5
článok 3 ods. 16	—
článok 3 ods. 4	článok 10 ods. 1
príloha I bod 1 písm. a)	článok 10 ods. 2 a 3
príloha I bod 1 písm. b)	článok 10 ods. 4
príloha I bod 1 písm. c)	článok 10 ods. 5
príloha I bod 1 písm. d)	článok 10 ods. 6 a 8
—	článok 10 ods. 7
príloha I bod 1 písm. f)	článok 10 ods. 9
príloha I bod 1 písm. g)	článok 10 ods. 10
článok 3 ods. 7	článok 10 ods. 11
príloha I bod 1 písm. j)	článok 10 ods. 12
článok 3 ods. 10	—
článok 4	—
článok 5	—
článok 6	—
—	článok 11
článok 3 ods. 5 písm. a) a príloha I bod 1 písm. e)	článok 12
—	článok 13
—	článok 14
—	článok 15
—	článok 16
—	článok 17
—	článok 18
článok 3 ods. 11	článok 19 ods. 1
—	článok 19 ods. 2 až 6

Smernica 2009/72/ES	Táto smernica
—	článok 20
—	článok 21
—	článok 22
—	článok 23
—	článok 24
článok 3 ods. 12	článok 25
článok 3 ods. 13	článok 26
článok 3 ods. 3	článok 27
článok 3 ods. 7	článok 28 ods. 1
článok 3 ods. 8	článok 28 ods. 2
—	článok 29
článok 24	článok 30
článok 25	článok 31
—	článok 32
—	článok 33
—	článok 34
článok 26	článok 35
—	článok 36
článok 27	článok 37
článok 28	článok 38
článok 29	článok 39
článok 12	článok 40 ods. 1
—	článok 40 ods. 2 až 8
článok 16	článok 41
článok 23	článok 42
článok 9	článok 43
článok 13	článok 44
článok 14	článok 45
článok 17	článok 46
článok 18	článok 47
článok 19	článok 48
článok 20	článok 49
článok 21	článok 50
článok 22	článok 51
článok 10	článok 52
článok 11	článok 53
—	článok 54
článok 30	článok 55
článok 31	článok 56
článok 35	článok 57
článok 36	článok 58

Smernica 2009/72/ES	Táto smernica
článok 37 ods. 1	článok 59 ods. 1
článok 37 ods. 2	článok 59 ods. 2
článok 37 ods. 4	článok 59 ods. 3
—	článok 59 ods. 4
článok 37 ods. 3	článok 59 ods. 5
článok 37 ods. 5	článok 59 ods. 6
článok 37 ods. 6	článok 59 ods. 7
článok 37 ods. 8	—
článok 37 ods. 7	článok 59 ods. 8
—	článok 59 ods. 9
článok 37 ods. 9	článok 59 ods. 10
článok 37 ods. 10	článok 60 ods. 1
článok 37 ods. 11	článok 60 ods. 2
článok 37 ods. 12	článok 60 ods. 3
článok 37 ods. 13	článok 60 ods. 4
článok 37 ods. 14	článok 60 ods. 5
článok 37 ods. 15	článok 60 ods. 6
článok 37 ods. 16	článok 60 ods. 7
článok 37 ods. 17	článok 60 ods. 8
článok 38	článok 61
—	článok 62
článok 39	článok 63
článok 40	článok 64
článok 42	—
článok 43	článok 65
článok 44	článok 66
článok 45	—
—	článok 67
článok 46	článok 68
článok 47	článok 69
—	článok 70
článok 49	článok 71
článok 48	článok 72
článok 50	článok 73
článok 51	článok 74
—	príloha I body 1 až 4
článok 3 ods. 9	príloha I bod 5
príloha I bod 2	príloha II
—	príloha III
—	príloha IV